

ZAJEDNO GRADIMO ODRŽIVE VEZE

Integrисани годиšњи
Извештај за 2021. годину

SADRŽAJ

Principi izveštavanja: o integrisanom Izveštaju za 2021. godinu.....	4
Uvodna reč generalnog direktora.....	6
O našoj kompaniji.....	7
TITAN Cementara Kosjerić.....	8
Odgovorno poslovanje kroz istoriju	9
Naši proizvodi.....	10
Korporativne vrednosti.....	11
Sistemi upravljanja.....	12
Kako kreiramo vrednosti	14
Fokusirani smo na materijalne teme	16
Novi ciklus Ocene materijalnosti iz 2020. godine.....	16
Poslovni pristup u promenljivom globalnom okruženju	19
Pregled poslovanja.....	21
Korporativno upravljanje	22
Upravljanje rizicima	23
Naši ESG rezultati.....	26
Dekarbonizacija i digitalizacija	27
Korporativna odgovornost za očuvanje klime i zdrave planete	27
Ko-procesuiranje u cementnim pećima.....	29
„Od otpada ka energiji za cementnu industriju Zapadnog Balkana“.....	31
Digitalizacijom procesa unapređujemo sve domene poslovanja	32
Bezbednost IT infrastrukture i zaštita od sajber napada	33
Radno okruženje koje podstiče rast	34
Briga o ljudima – primarni cilj poslovanja u vreme pandemije	34
Bezbednost pre svega.....	34
Pozitivan lokalni uticaj	38
Emisije u vazduh.....	38
Kvalitet ambijentalnog vazduha u Kosjeriću.....	40
Upravljanje otpadom	40
Očuvanje biodiverziteta.....	41
TITAN u Kosjeriću – uključivanje i ulaganja u lokalnu zajednicu	41
Podstičemo razvoj zajednice	46
Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka	47
Očuvanje resursa.....	47
Odgovorna nabavka i pouzdan lanac snabdevanja	48
Poverenje kupaca – znak našeg kvaliteta.....	50
Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika	51
Sprečavanje i prevencija mita i korupcije	51
Program usklađenosti i Politike Grupe	52
Finansijski rezultati	53
Osnov za reviziju finansijskih izveštaja i obim angažovanja	53
Pogled u budućnost	54
Globalna mreža saradnje i podrške	55
Ostvareni rezultati u ESG oblastima.....	56
Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje	59
Rečnik korišćenih termina za lanac kreiranja vrednosti	60
Izvodi iz konsolidovanih finansijskih izveštaja TITAN Cementare Kosjerić	72
Izveštavanje o napretku – Globalni dogovor UN	75
Rečnik korišćenih termina za finansijsko i nefinansijsko izveštavanje.....	77
Verifikacija integrisanog Izveštaja za 2021. godinu	78

PRINCIPI IZVEŠTAVANJA:

o integriranom Izveštaju za 2021. godinu

Predstavljamo vam dvanaesti, redovni godišnji Izveštaj koji objavljuje TITAN Cementara Kosjerić (kraći naziv: TCK¹). Izveštaj je uskladen sa međunarodnim kriterijumima i standardima TITAN Grupe za izveštavanje o rezultatima u oblasti zaštite životne sredine, društva i korporativnog upravljanja (*ESG – Environmental, Social and Governance*), i obuhvata ključne izvode iz konsolidovanih finansijskih izveštaja TCK.

Shodno svom opredeljenju da sa ključnim stejkholderima učestvuje u transparentnom, otvorenom i proaktivnom dijaluču, TITAN Cementara Kosjerić se uvrstila u pionire koji su u Srbiji započeli praksu izveštavanja, uskladenog sa međunarodnim principima i najboljim praksama u građevinskoj industriji.

Kao deo TITAN Grupe, dosledno pratimo ovu praksu izveštavanja od 2011. godine, potvrđujući posvećenost održivom poslovnom rastu, uz poštovanje ljudi, zajednice i prirodnog okruženja. Integrисани Izveštaj TITAN Cementare Kosjerić za 2021. godinu (kraći naziv: Izveštaj) pokriva sve materijalne aspekte poslovanja, koje kompanija identificuje kroz sistematičan proces angažovanja i saradnje sa zainteresovanim stranama, uz redovno praćenje rezultata u skladu sa ključnim pokazateljima učinka održivosti i međunarodno priznatim standardima izveštavanja.

U tom smislu, sadržaj ovog Izveštaja je uporediv sa prethodnim Izveštajima koji se bave pitanjima održivog razvoja, za 2019. i 2020.² godinu. Izveštaj TITAN Cementare Kosjerić za 2021. godinu podrazumeva

integrисано poslovanje fabrike cementa u Kosjeriću, uključujući rudnike (koji se nalaze u opštini Kosjerić, Srbija), i uključujući čerku-kompaniju u Crnoj Gori – TCK Montenegro, koja se prvenstveno bavi komercijalnim aktivnostima. Primarna delatnost naše kompanije je proizvodnja i distribucija cementa. Pravno lice: TITAN Cementara Kosjerić, registrovana kompanija u Srbiji, je čerka-kompanija TITAN Cement Grupe (kraći naziv: TITAN Grupa). TITAN Cementara Kosjerić ima 100% vlasništvo nad imovinom čerke-kompanije u Crnoj Gori i postrojenjem u Srbiji.

Ovaj Izveštaj sadrži izvode iz konsolidovanih finansijskih izveštaja TITAN Cementare Kosjerić, uključujući i zavisno lice u Crnoj Gori, za period od 1. januara do 31. decembra 2021. godine. Izveštaj pruža informacije o nefinansijskim indikatorima u oblasti zaštite životne sredine, društvenim performansama i upravljačkoj organizaciji kompanije na konsolidovan način — obuhvatajući matičnu kompaniju i zavisno lice u Crnoj Gori, koje ima zanemariv ekološki i društveni uticaj. TCK je potpuno uskladila izveštavanje sa globalnim sektorskim pristupom matične kompanije, u procesu praćenja i verifikacije rezultata u oblasti životne sredine, društva i korporativnog upravljanja. Izveštaj uključuje indikatore društvenih rezultata i rezultata u oblasti zaštite životne sredine, u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima”, koji obuhvataju značajan broj podataka u skladu sa definisanim materijalnim temama i Ciljevima održivog razvoja UN do 2030. godine.

¹ Za naziv TITAN Cementara Kosjerić, u ovom Izveštaju koristimo kraće sinonimske odrednice: „TCK”, „Cementara” i „Kompanija”.

² Sve publikovane godišnje Izveštaje TITAN Cementare Kosjerić možete pogledati na sledećem linku: <https://titan.rs/odrzivi-razvoj/godisnji-izvestaji/>.

Izveštaj TCK za 2021. godinu je usklađen sa standardima za održivo izveštavanje TITAN Grupe, kompatibilno Smernicama Međunarodnog saveta za integrisano izveštavanje (IIRC), naprednom nivou kriterijuma za Komunikaciju o napretku Ujedinjenih nacija (*UN Global Compact*), pristupu Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona (GCCA), Odboru za računovodstvene standarde održivosti (SASB: *Sustainability Accounting Standards Board*) i Ciljevima održivog razvoja Globalnog dogovora UN (SDGs 2030). Dodatno, naša kompanija primenjuje integrirani metod, prilagođen Smernicama Konferencije o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD)³ za usklađivanje izveštavanja o održivosti sa Ciljevima održivog razvoja UN, sledeći pristup Grupe.⁴

Tačno, usklađeno i ažurno izveštavanje podržano je internim Sistemom za upravljanje ljudskim resursima Grupe (GHRMS), kao i Sistemom za konsolidaciju podataka u ESG oblastima (*ESG Performance System*). Smernice Grupe obezbeđuju implementaciju kako međunarodnih standarda, kao što su SASB i Globalni dogovor UN, tako i specifičnih standarda za cementnu industriju – Smernice Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona i Povelja o održivosti.

Izveštaj za 2021. godinu su verifikovali nezavisni revizori iz kuće Grant Thornton Serbia, za napredni nivo, u skladu sa kriterijumima za Komunikaciju o napretku Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija. Njihov Nezavisni izveštaj o ograničenom uveravanju deo je ovog dokumenta.

**Dodatne informacije,
pitanja i sugestije:**

csr@titan.rs
Magdalena Miletto
menadžer za komunikacije i DOP

**Više informacija o
integrisanom izveštavanju:**

www.integratedreporting.org

**Više informacija
o kompaniji:**

www.titan.rs

**Više informacija
o TITAN Grupi:**

www.titan-cement.com

³ „Smernice za upotrebu ključnih indikatora za izveštavanje o napretku u postizanju Ciljeva održivog razvoja”, Konferencije o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD, 2019).

⁴ Za više informacija o globalnom sektorskom pristupu i standardima, pogledajte integrirani godišnji Izveštaj TITAN Grupe za 2021. godinu: https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2021_EN.pdf.

UVODNA REČ

generalnog direktora

Dragi stejkholderi,

Sa zadovoljstvom vam predstavljamo integrisani Izveštaj za 2021. godinu, dokument kojim naša kompanija duže od jedne decenije redovno, na godišnjem nivou, saopštava informacije o svim značajnim poslovnim rezultatima za odgovoran i održiv razvoj kompanije. Pripremljen u skladu sa međunarodnim standardima izveštavanja, ovaj dokument dosledno potvrđuje našu posvećenost održivom poslovnom rastu, uz poštovanje ljudi, zajednice i prirodnog okruženja. Članstvom u Globalnom dogovoru Ujedinjenih nacija, dugoročno smo u svoju delatnost integrisali univerzalnih Deset principa Globalnog dogovora, i odani tom opredeljenju, u 2021. godini smo nastavili da dajemo svoj doprinos postizanju Ciljeva održivog razvoja 2030 (SDGs).

Aktivnosti i entuzijazam sa kojima pristupamo unapređenju kulture bezbednosti i zdravlja na radu, dokazuju našu predanost stalnom razvoju ove dimenzije poslovanja, kroz zajedničko angažovanje svih zaposlenih u izgradnji bezbednijeg i zdravijeg radnog okruženja. Upravo stavljavajući taj aspekt u središte našeg poslovanja, uspešno smo se prilagodili izazovima pandemije kovida-19 tokom proteklog perioda.

Uz rast potražnje cementa na domaćem tržištu, i kontrolu operativnih troškova koju kontinuirano sprovodimo, 2021. godinu smo zaokružili sa dobrim rezultatima naše kompanije – konsolidovani poslovni prihodi su uvećani za 7,4%, a konsolidovani operativni profit (EBITDA) beleži rast od 6,7%, u poređenju sa rezultatima u 2020. godini.

Neprekidne napore i značajne investicije ujedinjujemo u cilju smanjenja uticaja na životnu sredinu. Odgovorna praksa nam omogućuje stalni napredak i u ovoj oblasti, tako da smo u prethodnoj godini proizveli blizu 600.000 tona cementa, uz istovremeni maksimalan doprinos očuvanju neposrednog prirodnog okruženja. Već godinama unazad, vrednosti naših emisija su daleko manje od zakonom dozvoljenih limita, ali smo, i pored toga, realizovali investiciju u vrećasti filter na peći i mlinu sirovine. Zahvaljujući novom filteru, emisije na peći su gotovo duplo niže, u odnosu na rezultate iz 2020. godine. Uz veliki broj drugih unapređenja, koja smo implementirali i koja planiramo, možemo biti sasvim sigurni da rad postrojenja TITAN Cementare Kosjerić ima minimalan uticaj na okolinu, i da će svaki naš budući projekat biti svršishodan u održanju i daljem poboljšanju takve situacije. Jedna od tih inicijativa jeste uvođenje novih tipova cementa, koji se proizvode uz niže emisije ugljen-dioksida.

Iako smo prethodnu godinu obeležili uspesima, važno je da pomenemo i rizike kojima smo izloženi. Naravno, u prvom planu je aktuelna energetska kriza, koja osim direktnog uticaja na rast cena energenata neophodnih za proizvodnju, ima i indirektne konsekvene za naše poslovanje kroz povećanje cena materijala i usluga koje koristimo. To se može odraziti na ukupni obim građevinskih aktivnosti i, posledično, na nivo potražnje za cementom. Usled nemogućnosti da upotrebljavamo alternativna goriva, nestabilna ekonomska situacija je do nesagledivih razmera pojačala rizike, suočavajući nas ne samo sa nepovoljnim finansijskim efektima koje izaziva poskupljenje fosilnih goriva, već i sa neizvesnim tokovima snabdevanja tim energentima u vanrednim okolnostima. Zbog toga, smaram izuzetno važnim da ponovo istaknem da su alternativna goriva uslov održivosti našeg poslovanja na duži rok.

Očekujemo da će 2022. biti godina kompleksnijih poslovnih izazova. Ali, i dalje zastupamo optimistički stav da će naše dosadašnje iskustvo u preduzimanju preventivnih mera i pravovremenih odluka, uključujući diversifikaciju izvora snabdevanja, pogodovati prevazilaženju nestabilnosti na svetskom tržištu cena energenata, kao i širih poremećaja u prometu roba i usluga. Ovakav pristup će nam pomoći da obezbedimo kontinuitet proizvodnje i da našim kupcima osiguramo snabdevanje cementom.

U narednom periodu, nastavićemo da koristimo prednosti koje nudi digitalna transformacija, uključujući nove veštine i kompetencije, kako bismo omogućili bolje uslove rada, kao i prednosti za naše klijente i zajednicu.

Posvećena svojim vrednostima, tako da brigu o ljudima i društvu postavlja u vrh prioriteta, naša kompanija ostaje pouzdan partner lokalne zajednice u kojoj posluje. Uz saradnju i podršku zaposlenih, poslovnih partnera i sugrađana, TITAN Cementara Kosjerić će nastaviti da aktivno učestvuje u projektima koji donose unapređenje sredini u kojoj živimo i radimo, sa stalnom težnjom da Kosjerić bude bolje mesto za život – sadašnjih i budućih generacija.

Miroslav Gligorijević
generalni direktor

O NAŠOJ KOMPANIJI

TITAN

Cementara Kosjerić

TITAN Cementara Kosjerić d. o. o. je najmlađa fabrika cementa u Srbiji, osnovana 1976. godine. Od početka rada, zalažemo se za visoki kvalitet proizvoda i profesionalni odnos prema kupcima, kao imperativ naše poslovne prakse, zahvaljujući čemu smo, veoma brzo, postali prepoznatljiv i uvažen brend na tržištu.

Nakon 45 godina uspešnog poslovanja, godišnji proizvodni kapacitet naše fabrike iznosi oko 750.000 tona cementa, kojim trenutno snabdevamo značajne delove tržišta Srbije i Crne Gore. U aprilu 2002. godine, Cementara u Kosjeriću je postala deo TITAN Grupe, međunarodnog proizvođača cementa.

NAŠA IDEJA VODILJA

Razvijamo se kao multiregionalni proizvođač cementa, objedinjujući vrhunsku operativnost i duh inicijative sa poštovanjem ljudi, društva i životne sredine.

TITAN Grupa, internacionalna korporacija sa tradicijom dugom 120 godina, prisutna je u više od 15 zemalja sveta i zapošljava preko 5.300 ljudi. Kao multiregionalni i vertikalno integrисани proizvođač cementa i građevinskih materijala, svoje poslovne aktivnosti Grupa bazira na proizvodnji, transportu i distribuciji cementa, betona, agregata, letećeg pepela, maltera i drugog assortimenta iz oblasti građevinske industrije. TITAN Grupa pripada kompaniji TITAN Cement International (TCI), sa sedištem u Belgiji, koja se kotira na berzama u Briselu, Parizu i Atini.

Posvećenost društvenoj odgovornosti i održivom razvoju, TITAN Grupa potvrđuje kroz poslovne politike i praksu, kao i aktivnim učešćem u međunarodnim inicijativama. TITAN Grupa je prva grčka kompanija sa statusom potpisnice Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija, čiji ciljevi zastupaju zaštitu ljudskih i radnih prava, očuvanje životne sredine i borbu protiv mita i korupcije, u korporativnim praksama širom sveta.

Odgovorno poslovanje kroz istoriju

1976.	<ul style="list-style-type: none">• Početak rada fabrike zvanično je obeležen pokretanjem proizvodne linije, sa koje je izšao prvi džak cementa.
1987.	<ul style="list-style-type: none">• Nabavljena je savremena rudarska mehanizacija koja je unapredila rad na rudniku.
1989.	<ul style="list-style-type: none">• Formirana je jedinica za prevoz cementa, čime je odgovoren na potrebe kupaca.
2002.	<ul style="list-style-type: none">• Cementara Kosjerić postaje deo TITAN Grupe.
2004.	<ul style="list-style-type: none">• Investirano je u novu komoru elektrofiltera peći i silos za skladištenje klinkera – još jedan doprinos zaštiti životne sredine.• Počelo je da radi postrojenje za pakovanje i paletizaciju cementa – TCK je prva fabrika cementa u Srbiji koja je celokupnu proizvodnju pakovanog cementa isporučivala na paletama i pod folijom.
2005.	<ul style="list-style-type: none">• Instalirana je oprema za kontinuirano merenje emisija na najvažnijim emiterima (peć, mlin cementa, mlin za čvrsta goriva).
2006.	<ul style="list-style-type: none">• Sprovedena je sertifikacija u skladu sa standardom ISO 9001.
2007.	<ul style="list-style-type: none">• Postavljen je novi vrećasti filter na mlinu cementa.
2010.	<ul style="list-style-type: none">• Počelo je da radi postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda.• Sprovedena je sertifikacija u skladu sa standardima OHSAS 18001 – Bezbednost i zdravlje na radu i ISO 14001 – Zaštita životne sredine.
2011.	<ul style="list-style-type: none">• Kao prva kompanija u Srbiji, TCK je dobila integriranu IPPC dozvolu, u skladu sa Zakonom o integrisanim sprečavanju i kontroli zagadživanja životne sredine.• Dobijena je CE oznaka za dva tipa portland kompozitnog cementa.• Objavljen je prvi Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju i održivom razvoju.
2013.	<ul style="list-style-type: none">• Počelo je da radi postrojenje za recirkulaciju vode i postrojenje za skladištenje i doziranje suvog pepela.
2015.	<ul style="list-style-type: none">• TCK je dobila priznanje od TITAN Grupe za najbolju inicijativu, odnosno napredak u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.
2016.	<ul style="list-style-type: none">• Oboležen je važan jubilej – 40 godina uspešnog poslovanja TITAN Cementare Kosjerić.• Započet je trening program prevencije ozbiljnih incidenata.
2017.	<ul style="list-style-type: none">• Pokrenuta je platforma „Liderstvo na TITAN način“ (<i>TITAN Leadership Platform</i>).• Objavljen je prvi integrisani Izveštaj.
2018.	<ul style="list-style-type: none">• Realizovan peti ciklus programa prakse „Znanje za izazove – gradimo kulturu neprekidnog učenja“.• Implementirana je nova SAP SuccessFactors platforma za upravljanje procesima koji se tiču naših zaposlenih.• Smanjena je emisija azotovih oksida iz rotacione peći, primenom BAT postupka hlađenja plamena.
2019.	<ul style="list-style-type: none">• Implementiran je program HAZID – identifikacija opasnosti u radnom okruženju.• Realizovano je Istraživanje stavova zaposlenih, u cilju ispitivanja motivisanosti i angažovanja, uslova za rad i upotrebe veština.
2020.	<ul style="list-style-type: none">• Uveden je sistem za prepoznavanje i prevenciju potencijalno ozbiljnih i fatalnih incidenata.• Ugrađen je novi vrećasti filter za otprašivanje vase peći i novi vrećasti filter za otprašivanje drobilice.• Realizovan je projekat smanjenja specifičnog utroška toploplne energije u rotacionoj peći.• Pokrenut je Program podrške zaposlenima.• Nastavili smo da angažujemo i osnažujemo lokalne stejkholdere organizovanjem osmog, godišnjeg konkursa „Za moj Kosjerić“.
2021.	<ul style="list-style-type: none">• Instaliran je moderan, vrećasti filter na peći i mlinu sirovine.• Sprovedena je sertifikacija u skladu sa standardom ISO 45001 – Bezbednost i zdravlje na radu, koji je integriran sa ranije uspostavljenim standardima ISO 9001 – Upravljanje kvalitetom i ISO 14001 – Upravljanje zaštitom životne sredine.• Započeli smo praćenje i izveštavanje Scope 3 CO₂ emisija.

Konsolidovani ključni indikatori učinka za 2021. godinu

Naši proizvodi

Proizvodni assortiman TITAN Cementare Kosjerić obuhvata tri tipa cementa, koji su na tržištu dostupni u pakovanom i/ili rinfuznom obliku. Naši proizvodi se koriste za izgradnju velikog broja objekata visoke i niske gradnje, uključujući značajne infrastrukturne poduhvate, stambene zgrade, poslovne komplekse i društvene projekte. Imajući u vidu da cement, kao jedan od glavnih građevinskih materijala, svojim kvalitetom treba da odgovori na moderna očekivanja privrede, društva i života, u TCK spremno

izlazimo u susret tim kompleksnim izazovima. Uvođenjem savremenih tehnoloških inovacija i stalnim unapređenjima performansi proizvodnog programa, nastojimo da opravdavamo dugogodišnje poverenje naših klijenata i ispunjavamo ambiciozne zahteve društva za održivom gradnjom, koja obezbeđuje sigurnost, pristupačnost i pouzdanost stambenih i infrastrukturnih objekata. Jedna od tih inicijativa jeste uvođenje novih tipova cementa, koji se proizvode uz niže emisije ugljen-dioksida.

PC 50M (V-L) 32,5R

Pored stabilnog kvaliteta (utrošak vode, vreme vezivanja), ovaj cement karakterišu visoke rane čvrstoće i niska toplota hidratacije. Proizvod se preporučuje za individualnu gradnju, zidarske i završne građevinske rade.

PC 35M (V-L) 42,5N

Tip cementa za široku primenu, od proizvodnje transportovanog i pumpanog betona, do izrade svih vrsta armirano-betonskih konstrukcija. Pogodan je i za proizvodnju završnih materijala u građevinarstvu. Ispunjava zahteve za ujednačenim kvalitetom, kao i visokim kasnim čvrstoćama. Imo mogućnost postizanja visokih marki betona.

PC 20M (S-L) 42,5R

Cement visokih kasnih i ranih čvrstoća, stabilnog kvaliteta, namenjen je proizvodnji svih vrsta betona. Preporučljiv je za izradu zahtevnih betonskih konstrukcija, izgradnju mostova, tunela, puteva i drugih objekata. Pogodan je za proizvodnju betona viših klasa čvrstoće, kao i za betone koji se koriste u agresivnim sredinama, pokazujući visoku otpornost na dejstvo mraza i soli.

Korporativne vrednosti

INTEGRITET

Etičnost u poslovnim praksama
Transparentnost
Jasna i otvorena komunikacija
Dobro upravljanje

ZNANJE

Uvećanje fonda znanja
Znanje i stručnost u svakoj funkciji
Izvrsnost u ključnim kompetencijama

POŠTOVANJE KUPCA

Korak ispred potreba kupca
Inovativna rešenja
Vrhunski kvalitet proizvoda i usluga

OSTVARIVANJE REZULTATA

Uvećanje vrednosti kompanije
Jasni ciljevi
Visoki standardi

STALNO SAMOUSAVRŠAVANJE

Organizacija koja uči
Spremnost na promene
Odgovori na izazove

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE

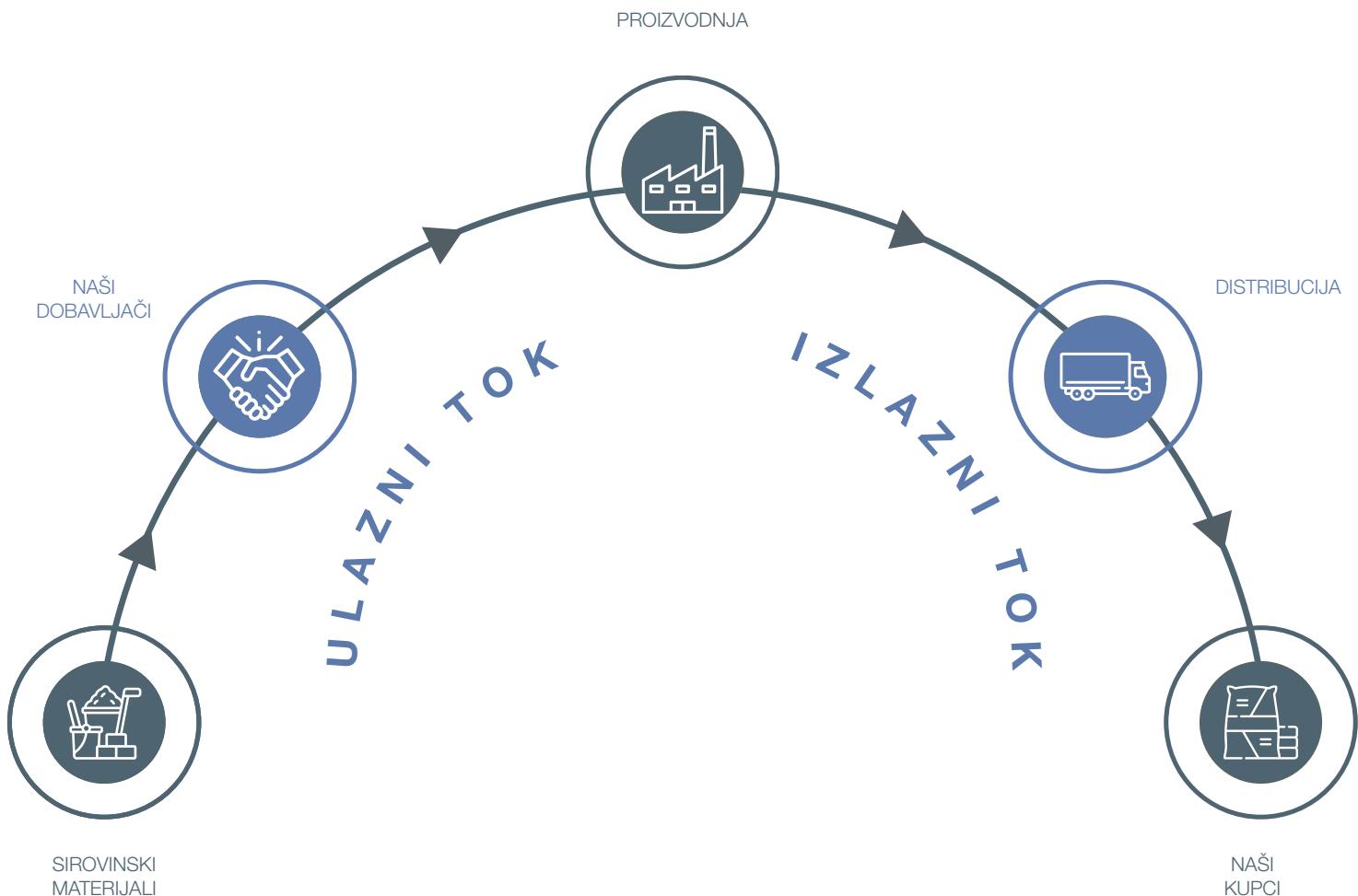
Bezbednost pre svega
Održivi razvoj
Saradnja sa zajednicom

Sistemi upravljanja

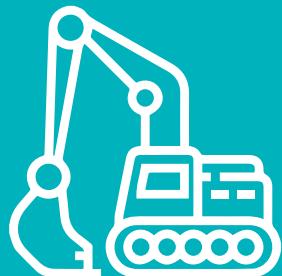
Stvaranje dugoročnih vrednosti za kompaniju i stejkholdere u TITAN Cementari Kosjerić počiva na najvišim zvaničnim, domaćim i internacionalnim standardima. Naš sistem upravljanja je zasnovan na implementaciji integrisanih ISO standarda: 9001 – kvalitet, 14001 – zaštita životne sredine i 45001 – bezbednost i zdravlje na radu. U korelaciji sa njima, procese odlučivanja i rada uokviruju Titanove Politike etičkog poslovanja, društvene odgovornosti, ljudskih prava, sprečavanja mita i korupcije i zabrane konkurenčije.

ISO 9001 od 2006.	ISO 14001 od 2010.	ISO 45001 od 2021.
-----------------------------	------------------------------	------------------------------

Lanac vrednosti TCK

Posvećeni smo smanjenju i eliminaciji negativnih uticaja na prirodno okruženje, modalitetom koji održava ravnotežu između ekonomskih, društvenih i ekoloških ciljeva.

Osnovni uticaji rudnika:

- Buka i prašina
- Vibracije
- Promena reljefa
- Potencijalni uticaj na biodiverzitet
- Utrošak energije

Osnovni uticaji proizvodnje cementa:

- Emisija CO₂
- Utrošak energije
- Ostale emisije
(prašina, NO_x, SO_x)
- Buka
- Potrošnja vode
- Bezbednosni rizici
- Korišćenje sirovina

Indirektni uticaji:

- Emisija CO₂
- Ostale emisije

KAKO KREIRAMO vrednosti

Intelektualni i ljudski kapital

Vrednujemo doprinos zaposlenih našim postignućima, neprekidno podržavajući njihov profesionalni razvoj i angažovanost u inkluzivnom radnom okruženju, koji se bazira na saradnji i poverenju.

4.500.000 € isplaćeno je zaposlenima kroz plate i beneficije

Investicije u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu iznosile su **218.000 €**

Uložili smo **100.000 €** u razvoj znanja i veština zaposlenih

Finansijski kapital

Ekonomski resurse efikasno koristimo, obezbeđujući poslovni rast i konkurentnost kompanije na tržištu.

Kompanija je u 2021. godini ostvarila dobre rezultate, sa **6,7% rasta** operativnog profita (EBITDA)

Kompanija je isplatila **13.400.000 €⁵** kroz direktnе poreze državi i lokalnim vlastima

Proizvodni kapital

Proizvodimo cement, koristeći najbolje dostupne tehnologije, i obezbeđujemo pouzdanu isporuku kupcima.

Proizveli smo skoro **600.000 tona** cementa za naše kupce

⁵ Od čega su direktni porezi državi i lokalnim vlastima u Srbiji, za TCK iznosili 10.700.000 €, dok su u Crnoj Gori, za TCK Montenegro iznosili 2.700.000 €.

U TITAN Cementari Kosjerić strateški investiramo u resurse kako bismo kreirali održivu, dugoročnu i zajedničku vrednost za naše stejkholdere, i dali svoj doprinos u postizanju Ciljeva održivog razvoja UN do 2030. godine. Lanac kreiranja vrednosti TCK je prikazan kroz kapitale, prema definiciji Međunarodnog saveta za integrisano izveštavanje (IIRC). Uzimajući u obzir navedene kapitale prilikom izveštavanja, kompanija pruža potpuniju sliku o načinu na koji stvara dobrobit za društvo.

Društveni kapital

Negujemo saradnju sa stejkholderima, gradeći dugoročne odnose, zasnovane na poverenju i partnerstvu, u projektima koji imaju pozitivan uticaj na društvo i lokalnu zajednicu.

Skoro **90.000 €** kompanija je investirala u razvojne projekte u lokalnoj zajednici

Učešće domaćih dobavljača u ukupnim nabavkama iznosi **80,66%**⁶

Skoro **7.300.000 €⁷** iznosili su troškovi nabavke za dobavljače iz Kosjerića

Prirodni kapital

Zaštita životne sredine podrazumeva pažljivo rukovanje resursima i odgovorno vršenje operativnih aktivnosti, uz minimiziranje uticaja na životnu sredinu.

577.000 € investirano je u zaštitu životne sredine

⁶ Navedeni podatak je definisan kao „Udeo domaćih dobavljača“ i prikazuje konsolidovani rezultat u skladu sa standardima TITAN Grupe za izveštavanje – za više informacija pogledajte sekciju: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima“. Udeo domaćih dobavljača u ukupnim nabavkama za TCK je iznosio 77,94%, odnosno: 80,66% konsolidovano sa poslovanjem u TCK Montenegro.

⁷ U iznos je uključen PDV.

FOKUSIRANI SMO

na materijalne teme

U proces Ocene materijalnosti uključujemo naše stejkholdere kako bismo bolje razumeli i uzeli u obzir njihova očekivanja i potrebe. Mapiranje materijalnih tema za zainteresovane strane i za naše poslovanje, kroz proces Ocene materijalnosti, pomaže nam da razvijemo održivu poslovnu strategiju i kreiramo dodatnu vrednost za društvo, sa dugoročnim značajem. Kroz ovaj proces, takođe, dajemo prioritet materijalnim pitanjima koja su važna našim stejkholderima, sagledavajući rezultate politika i aktivnosti kompanije u ključnim oblastima i za odgovarajuće ciljeve.

Ocena materijalnosti u TITAN Cementari Kosjerić predstavlja integrisani, kontinuirani proces prepoznavanja i procene uticaja naših operacija na društvo i životnu sredinu, uz sagledavanje relevantnosti društvenih faktora, finansijskih aspekata i tema iz oblasti zaštite životne okoline, u kontekstu našeg poslovanja.

Ocena materijalnosti, odnosno rangiranje važnih tema, predstavlja osnovu u definisanju sadržaja za godišnji integrисани Izveštaj. Identifikovane teme formiraju Matricu materijalnosti, koja predstavlja platformu za usaglašavanje poslovnih prioriteta sa potrebama zainteresovanih strana. Time se uspostavlja inkluzivna i postojana strategija održivog razvoja, u cilju dugotrajnog unapređenja sveobuhvatnih rezultata kompanije i stvaranja pozitivnih promena u društvu.

Ključni stejkholderi TCK

- Kupci
- Lokalna zajednica i lokalne vlasti
- Deoničari/akcionari
- Zaposleni
- Regulatorna tela
- Investitori
- Poslovni saradnici i dobavljači
- Mladi
- Nevladin sektor (NVO)

Novi ciklus Ocene materijalnosti iz 2020. godine

TITAN Cementara Kosjerić je sprovedla novi ciklus Ocene materijalnosti tokom 2020. godine, i na taj način ažurirala prioritetne teme za kompaniju i lokalnu zajednicu. Naš interni proces ocenjivanja smo harmonizovali sa smernicama TITAN Grupe i nadogradili korišćenjem novog alata: SASB mape materijalnosti (*SASB Materiality Map®*), koja omogućuje pregled identifikovanih tema u fokusu održivosti građevinskog sektora. Takođe, povezali smo selektovane ključne teme sa Ciljevima održivog razvoja UN (SDGs).

Novi proces Ocene materijalnosti u TITAN Cementari Kosjerić odvija se u nekoliko etapa. Koristeći rezultate upitnika, na koji su odgovarali predstavnici menadžmenta i relevantnih organizacionih jedinica u kompaniji, prvo smo identifikovali ključne zainteresovane strane i revidirali značajna materijalna pitanja za kompaniju i naše stejkholdere. Narednim korakom, uočene su bitne teme koje nije obuhvatio prethodni ciklus Ocene materijalnosti. Takođe, izvedena je procena uticaja koji vrše politike, sistemi upravljanja i prakse kompanije na definisana materijalna pitanja i njihovo adekvatno rešavanje. Kvalitetan doprinos procesu dala je stručna studija nezavisne revizorske kuće Grant Thornton, koja pruža saznanja o savremenim globalnim i nacionalnim tokovima održivog razvoja.

Ciklus Ocene materijalnosti u 2020. godini je još jednom potvrdio primarnu poziciju sledećih tema: zaštita životne sredine i zelene investicije, bezbedno i zdravo radno okruženje, zapošljavanje i dobrobit zaposlenih, angažovanje zainteresovanih strana i dobrobit zajednica. Sličan obuhvat tema je zastupljen u Ocenici materijalnosti iz 2018. godine, i u toj oblasti TCK je proširila delotvorni uticaj, uvodeći i novu materijalnu temu: dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika, što dokazuje da naša kompanija redovno aktuelizuje svoje prakse, u skladu sa trendovima održivog poslovanja.

Relevantnost i materijalnost tema za kompaniju ili industriju se brzo menja. Stoga je veoma značajno dobijanje redovnih povratnih informacija od naših zainteresovanih strana, kroz otvorenu i strukturisanu komunikaciju. U tom kontekstu, TITAN Grupa je osmislila dodatni proces validacije Ocene materijalnosti sa ključnim stejkholderima,

u svakoj poslovnoj jedinici. Rezultati ove metode će nam pomoći da prilagodimo svoje prioritete, ako je potrebno, i doprineti našoj boljoj pripremljenosti za naredni ciklus Ocene materijalnosti.

Dinamični proces procene materijalnih tema u TITAN Cementari Kosjerić predstavlja polazište za ostvarenje našeg cilja: da unapredimo poslovne prakse, izgradimo pouzdane partnerske odnose i kreiramo zajedničku vrednost za društvo.

Matrica materijalnosti TITAN Cementare Kosjerić

* Primenjena je skala za ocenjivanje materijalnih tema od 1 do 5.

Ključne materijalne teme	Odgovarajući Ciljevi održivog razvoja UN (SDG)	TITAN Indikatori / Strana u Izveštaju
 Zaštita životne sredine i zelene investicije	SDG 3 Cilj 3.9 SDG 6 Ciljevi: 6.4 i 6.5 SDG 7 Cilj 7.b SDG 9 Cilj 9.4 SDG 12 Ciljevi: 12.2, 12.4 i 12.5	Indikatori: 3.1-3.19 Strane: 38-41
 Bezbedno i zdravo radno okruženje	SDG 3 Ciljevi: 3.6 i 3.8 SDG 4 Cilj 4.3 SDG 8 Cilj 8.8	Indikatori: 2.1-2.24 Strane: 34-35
 Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih	SDG 4 Ciljevi: 4.3, 4.4 i 4.5 SDG 5 Ciljevi: 5.1, 5.4 i 5.5 SDG 8 Ciljevi: 8.5, 8.6 i 8.8 SDG 10 Ciljevi: 10.2 i 10.3 SDG 16 Cilj 16.5	Indikatori: 2.26-2.90 Strane: 35-37
 Ekonomski rezultati i prisustvo na tržištu	SDG 8, SDG 9, SDG 11	Indikatori: 1.1-1.22 Strane: 10, 14-15, 27-32, 46-47, 51, 70-72
 Kvalitet i bezbednost proizvoda	SDG 3, SDG 8	Strane: 10, 48
 Angažovanje stejkholdera i dobrobit zajednice	SDG 2 Ciljevi: 2.1 i 2.3 SDG 4 Ciljevi: 4.3 i 4.4 SDG 8 Ciljevi: 8.5 i 8.6 SDG 9 Ciljevi: 9.1 i 9.5 SDG 11 Cilj 11.4 SDG 16 Cilj 16.5 SDG 17 Cilj 17.17	Indikatori: 3.20-3.32 Strane: 14-15, 41-44
 Klimatske promene i energija	SDG 7 Cilj 7.2 SDG 12 Cilj 12.2	Indikatori: 1.1-1.22 Strane: 27-32
 Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika	SDG 3, SDG 4, SDG 5, SDG 8, SDG 9, SDG 10, SDG 11, SDG 12, SDG 16, SDG 17	Indikatori: 5.1-5.5 Strane: 49-50
 Odgovoran i održiv lanac nabavke	SDG 9	Indikatori: 3.33, 4.46 Strane: 46-47
 Odgovorna upotreba resursa	SDG 6 Ciljevi: 6.3, 6.4 i 6.5 SDG 12 Ciljevi: 12.2, 12.4 i 12.5 SDG 15 Ciljevi: 15.3, 15.4, 15.5, 15.9 i 15.a	Indikatori: 4.1-4.45 Strane: 45-46

POSLOVNI PRISTUP

u promenljivom globalnom okruženju

Klimatske promene i put ka karbonski neutralnoj budućnosti

Klimatske promene predstavljaju dugoročan rizik za našu planetu i društvo, zahtevajući mobilizaciju mnogih sektora, među kojima je i industrija cementa. Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA) je 2021. godine objavilo Putanju za karbon-neutralni beton, koja će pomoći da se ograniči globalno zagrevanje na 1,5°C i obezbedi karbon-neutralni beton, do 2050. godine. Naša industrija ulaze napore u okviru svog lanca vrednosti kako bi ispunila ovaj cilj, i uključuje zainteresovane strane da, takođe, preuzmu svoju ulogu u realizaciji zajedničkog zadatka.

Digitalna transformacija kao temelj budućeg razvoja

Četvrta industrijska revolucija, koju obeležava nova dimenzija umrežavanja smart uređaja, velikog broja podataka, veštačke inteligencije i napredne analitike, osim što donosi društvene promene, upućuje i na transformaciju ključnih komponenti lanca vrednosti građevinske industrije. Tradicionalni pokretači i dosadašnji raznovrsni načini stvaranja vrednosti dopunjaju se novim digitalnim alatima, kojima se kreiraju dobrobiti na osnovu poboljšane operativne efikasnosti i većeg angažovanja kupaca. Stoga, značajnu poslovnu prednost imaju kompanije koje blagovremeno iskoriste nove tehnologije i prilike, svojstvene Četvrtoj industrijskoj revoluciji.

Pristup TITAN Grupe

Pretvarajući težnju u akciju, preduzimamo aktivnosti zajedno sa svojim kupcima, partnerima u lancu nabavke, kolegama i drugim zainteresovanim stranama širom naših lokacija, kako bismo doprineli da se globalno zagrevanje limitira na 1,5°C, i postignu ciljevi u smeru razvoja karbonski neutralnog društva, do 2050. godine.

Budući da smo posvećeni ambicioznim naučnim projektima, kontinuirano smanjujemo CO₂ emisije kroz povećanje upotrebe alternativnih goriva, poboljšanje energetske efikasnosti, razvoj proizvoda sa nižom emisijom ugljen-dioksida i primenu inovativnih tehnologija i rešenja.

Pristup TITAN Grupe

TITAN Grupa je, među prvim kompanijama, prihvatile digitalne inovacije, i u tom pogledu postala je lider u industriji cementa, koristeći prednosti digitalizacije.

Naše digitalno putovanje do sada je pokretao inovativni, preduzetnički duh koji posedujemo, i spremnost da istražujemo i učimo. Primenom rešenja koja počivaju na veštačkoj inteligenciji, a prilagođena su potrebama industrije cementa, mi transformišemo svoje operacije radi postizanja veće efikasnosti i isporuke visokokvalitetnih proizvoda, sa fokusom na sadašnje i buduće potrebe kupaca. Istovremeno, dajemo doprinos smanjenju potrošnje energije na minimalni nivo, kao i redukovanim CO₂ emisijama, zalažeći se za koncept karbonski neutralnog betona.

Povećanje potražnje za održivim proizvodima i uslugama

Kako se svet razvija i urbanizuje, raste i potražnja za održivom infrastrukturom i zelenim građevinskim materijalima i rešenjima. Beton je osnovni građevinski materijal koji oblikuje svet u kome živimo, i koji ima ključni značaj u ispunjavanju budućih potreba društva za održivom gradnjom.

Sa takvom funkcijom, beton je integriran u stvaranje održivih i prosperitetnih zajednica, kroz obezbeđenje osnovne infrastrukture, domova, čiste energije i postojanog okruženja. Pritom, savremeni kupci sve više tragaju za održivim proizvodima koji će ispuniti njihove potrebe i očekivanja.

Sveobuhvatni planovi održivosti za stvaranje vrednosti po meri svih zainteresovanih strana

Stvaranje održive budućnosti zahteva sveobuhvatno planiranje i saradnju sa drugim kompanijama, vladama, akademskom zajednicom i društvom u celini. Kompanije treba da postave ciljeve i razviju planove za njihovu realizaciju, da prate učinak koji ostvaruju i da komuniciraju o napretku sa svojim stejkholderima, na konzistentan i transparentan način.

Pristup TITAN Grupe

Pošto svet prelazi na cirkularnu ekonomiju sa karbon-neutralnim betonom, mi igramo aktivnu ulogu u razvoju održivih, zelenih građevinskih materijala i rešenja za budućnost. Usredsređeni smo na njihove dobre karakteristike, kao što su: pristupačnost, trajnost, mogućnost recikliranja i manji ugljenični otisak. Prilikom stvaranja proizvoda, ocenjujemo njihov uticaj na životnu sredinu kroz ceo ciklus trajanja, zadovoljavajući potrebe naših kupaca za održivim proizvodima i uslugama. Istovremeno, podstičemo poslovne partnere da u svoje poslovne odluke i svakodnevne prakse uvrste pitanje održivosti, promovijući odgovornu nabavku kroz kreiranje lanca vrednosti.

Pristup TITAN Grupe

Održivi razvoj je u središtu naše strategije, što se odražava na naše svakodnevne poslovne prakse i ponašanje naših zaposlenih. Uz jasne, merljive ESG ciljeve, i sa uspostavljenim konkretnim planovima u svim regionima gde su smeštene naše operacije, usmeravamo napore na oblasti u kojima naše aktivnosti i održiva rešenja mogu imati najveći pozitivan, direktni i indirektni uticaj, u skladu sa Ciljevima održivog razvoja UN (SDGs). Da bismo odgovorili na izazove održivog razvoja, udružili smo snage sa lokalnim i globalnim stejkholderima radi stvaranja zajedničke budućnosti.

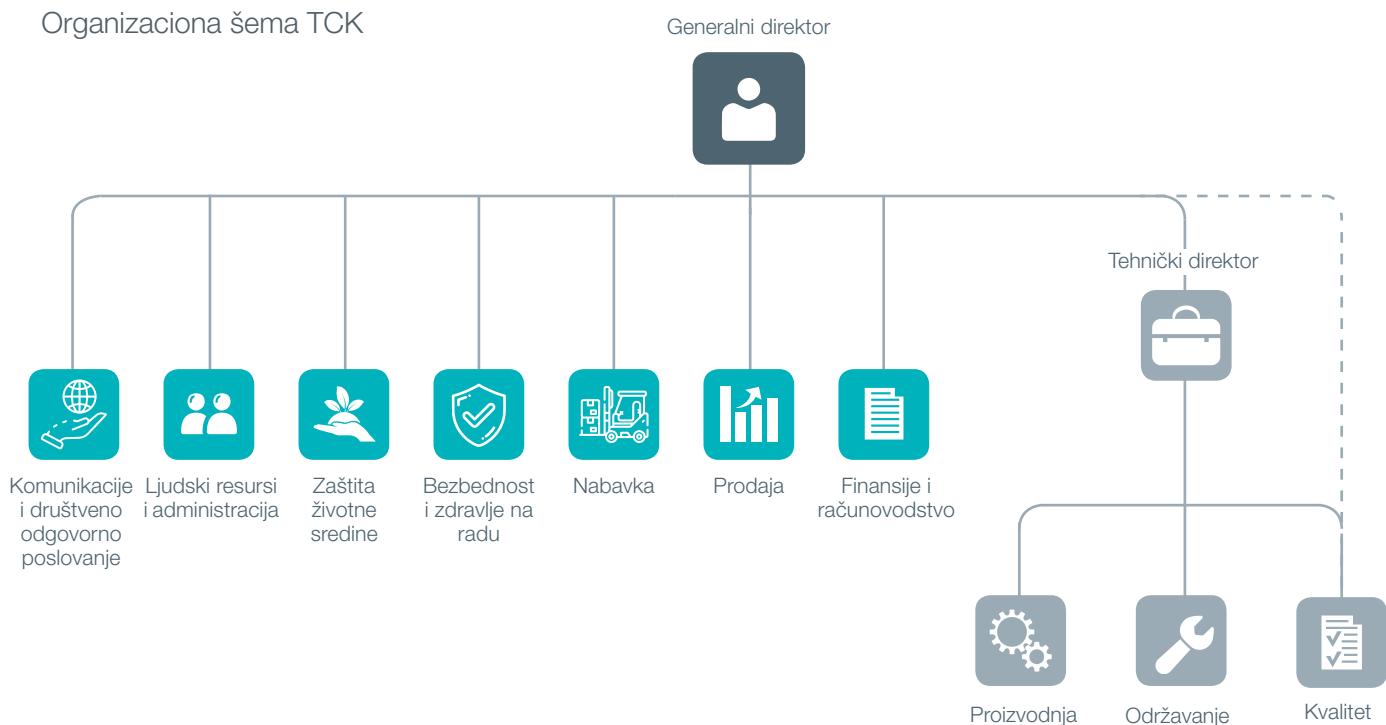
PREGLED POSLOVANJA

KORPORATIVNO upravljanje

Strategijom zdravog i usklađenog korporativnog upravljanja u TITAN Cementari Kosjerić, želimo da obezbedimo jasnu konstelaciju odgovornosti i odluka,

koje suštinski ostvaruju svrhu i korporativne vrednosti poslovanja, uvažavajući aspekte održivog razvoja i očekivanja naših zainteresovanih strana.

Organizaciona šema TCK

U organizaciji rukovođenja TITAN Cementare Kosjerić, najvažnije poslovne odluke, koje su usklađene sa Politikama i smernicama TITAN Grupe, donosi Odbor direktora, sa čelnom pozicijom generalnog direktora kompanije. Dugoročne i kratkoročne ciljeve održivog razvoja postavlja Odbor za društveno odgovorno poslovanje, kao rukovodeći organ, u čijem radu učestvuju: generalni i tehnički direktor, menadžer zaštite životne sredine, menadžer bezbednosti i zdravlja na radu, menadžer ljudskih resursa i administracije, i menadžer za komunikacije i društveno odgovorno poslovanje. Osim ovih ingerencija za strateška pitanja održivosti u Cementari, Tim za društveno odgovorno poslovanje obavlja širok spektar operativnih aktivnosti iz te oblasti. Koordiniranje inicijativa odgovornog poslovanja u kompaniji pripada delokrugu poslova organizacione jedinice: komunikacije i društveno odgovorno poslovanje, koja obezbeđuje stalnu komunikaciju sa korporativnim centrom i ključnim stejkholderima.

Dobrom funkcionisanju organizacione strukture TCK doprinose sektorski Odbori, u oblastima kvaliteta, bezbednosti i zdravlja na radu, zaštite životne sredine i razvoja zaposlenih. Tokom 2021. godine, organizovano je ukupno 8 sastanaka pomenutih Odbora. U rad ovih tela su uključeni članovi Odbora direktora, što omogućuje odvijanje umrežene, neprekidne i konstruktivne komunikacije, kao važnog obeležja uspešnog korporativnog upravljanja u svakom procesu našeg poslovanja.

Sprečavanje sukoba interesa i pravedno postupanje prilikom nagrađivanja imaju važno mesto u organizaciji rukovođenja naše kompanije, i regulisani su jasnim procedurama i granicama ovlašćenja svih radnih tela, smernicama i Politikama TITAN Grupe.

Odbori za održivi razvoj kompanije

Upravljanje rizicima

Identifikovanje, praćenje i kontrolisanje rizika je uključeno u redovno poslovno planiranje i operativne aktivnosti rukovodstva TITAN Cementare Kosjerić. Kroz ciklus postavljanja ciljeva i upravljanja ključnim segmentima rada, sprovodimo stalni nadzor nad prepoznatim rizicima, i u tom smeru obezbeđujemo brz i efikasan odgovor. U okviru integrisanog sistema ISO 9001, 14001 i 45001, u našoj kompaniji je implementirana i procedura upravljanja rizicima, koja omogućuje otkrivanje internih i eksternih izvora rizika, ili povoljnih uslova za ostvarivanje ciljanih postignuća organizacije. Metodologija ove dvosmerne procedure služi preciznom i kontinuiranom sagledavanju mogućnosti da se prepoznati rizici umanje, ali i da se iskoriste dobre prilike koje unapređuju poslovne procese.

Tekuće političke tenzije, koje su, od kraja 2021. godine, eskalirale kao posledica razvoja situacije u Ukrajini, negativno su se odrazile na stabilnost finansijskih prilika i tržišta robe. Teško je sagledati koliko dugo će trajati ova društvena i ekonomski neizvesnost, i kada i na kom nivou će se ustaliti finansijski pokazatelji. TCK nije izložena

dešavanjima u Ukrajini, Rusiji i drugim pogođenim regionima. Ipak, očekuje se da će efekti promena, u širem okruženju i energetskom sektoru, nepovoljno delovati na tržišne trendove i dalje povećanje rizika od inflacije. U sadašnjim okolnostima, Titanovo rukovodstvo ne može sa sigurnošću da predviđa uticaj svih aktuelnih faktora na buduće poslovanje kompanije. Kompanija nema značajnih spoljnih dugovanja, niti je, usled sankcija, vojnog sukoba i nestabilnosti tržišta robe, došlo do bilo kakvih prekida našeg poslovanja, uključujući lance snabdevanja. I pored svih objektivnih izazova, rukovodstvo procenjuje da postojeće prilike neće umanjiti sposobnost kompanije da nastavi poslovanje u doglednoj budućnosti.

U isto vreme, rukovodstvo Titana pažljivo prati razvoj krize, izazvane pandemijom, i njenog negativnog uticaja na svetsku i domaću ekonomiju, kao i na poslovanje kompanije. U tom kontekstu, menadžment TCK stavlja ljude na prvo mesto i preduzima sve mere da zaštititi njihov integritet.

Identifikovani rizici Odgovori – mogućnosti

Javne finansije – uticaj na tržište cementa	Odgovorno upravljanje operacijama TITAN Cementara Kosjerić usmerava na najvažnije investicije i razvoj zaposlenih. Kompanija se ne izlaže finansijskim rizicima, jer ima u vidu da je uticaj na ekonomske okolnosti ograničen. Odbor za kreditnu kontrolu, putem redovnih sastanaka, podržava takav pristup.
Zapošljavanje i razvoj najboljih kandidata – lokacija kompanije	Na bazi svojih politika, TCK pruža jednake mogućnosti za zapošljavanje i profesionalni razvoj članova kolektiva. Takođe, nudi zaradu iznad proseka u okruženju, u skladu sa relevantnim propisima. Dugi niz godina, kompanija uspešno realizuje programe edukacije za srednjoškolce, studente i diplomce iz lokalne zajednice.
Restrukturiranje organizacije	Programe restrukturiranja TCK sprovodi odgovorno i u skladu sa tržišnim okolnostima, uvažavajući društvene uslove i potrebe, kao i prioritete biznisa. Isplaćene otpremnine u kompaniji veće su od zakonom propisanih iznosa.
Bezbednost i zdravlje na radu	Postavljajući bezbednost i zdravlje kao prioritet poslovanja, zalažemo se za sistematsko unapređenje uslova rada za zaposlene i ugovarače. To ostvarujemo kroz razvoj bezbednosne kulture, adekvatne treninge, jasan i efektivan sistem ISO 45001, uz angažovanje optimalnog broja zaposlenih sa neposrednom odgovornošću za bezbednosni aspekt poslovne prakse.
Klimatske promene	Posvećenim delovanjem, TITAN kompanija utiče na smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte. U tom cilju, kontinuirano ulaze u najbolje dostupne tehnologije, sa nastojanjem da se poveća udio alternativnih sirovina, uvedu alternativna goriva i unapredi energetska efikasnost.
Širenje principa DOP kroz lanac nabavke	TITAN Cementara Kosjerić neprekidno razvija najbolje standarde prakse u svim fazama lanca vrednosti. Odnosi sa dobavljačima i ugovaračima u našoj kompaniji su uredeni Procedurom nabavke (ISO 9001), Kodeksom ponašanja za nabavku, i Politikama o ljudskim pravima i sprečavanju mita i korupcije.

NAŠI ESG rezultati

Potvrđujući svoju dugoročnu posvećenost održivom razvoju i kreiranju vrednosti za društvo, TITAN Grupa je definisala ambiciozne ciljeve u oblastima zaštite životne sredine, društva i korporativnog upravljanja (ESG). Ciljevi su skoncentrisani u četiri polja: Dekarbonizacija i digitalizacija, Radno okruženje koje podstiče rast, Pozitivan lokalni uticaj i Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka. Svi navedeni ciljevi su uokvireni dobrim upravljanjem, transparentnošću i poslovnom etikom.

U narednoj sekciji, TITAN Cementara Kosjerić pruža sveobuhvatan pregled godišnjeg učinka i važnih dostignuća koja su realizovana tokom godine, povezujući ostvarene rezultate i materijalne teme, značajne za naše stejkholdere. Detaljan prikaz podataka po navedenim oblastima, u kojima su definisani Titanovi ciljevi, nalazi se u sekciji: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima”.

DEKARBONIZACIJA i digitalizacija

UTCK smo fokusirani na primenu najboljih tehnologija, praksi i inovacija u cilju digitalizacije procesa proizvodnje cementa. Ulaganja u digitalizaciju, kao i u nove veštine i kompetencije, koje su materijalne za proces tranzicije, obezbeđiće bolje uslove za rad. Time unapređujemo pouzdanost i efikasnost postrojenja, omogućujemo kvalitetniju uslugu za naše kupce i doprinosimo redukovanim emisijama ugljen-dioksida, kao ključnog koraka na putu kojim stvaramo dugoročne vrednosti. Deo te strategije jeste unapređenje i razvoj naših proizvoda, sa što manjom emisijom CO₂.

MATERIJALNE TEME:

Ekonomski rezultati i prisustvo na tržištu
Klimatske promene i energija

Korporativna odgovornost za očuvanje klime i zdrave planete

TITAN na putu ka karbonski neutralnoj budućnosti

TITAN Grupa je posvećena ostvarivanju cilja COP21 Pariskog sporazuma, koji je potvrđen i na samitu COP26 u Glazgovu: da se porast prosečne globalne temperature, do kraja veka, ograniči i zadrži znatno ispod nivoa od 2°C, po mogućnosti do 1,5°C, u odnosu na predindustrijski period. Uz sprovođenje Ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih nacija, do 2030. godine, Grupa sledi i viziju Evropskog zelenog dogovora o karbonskoj neutralnosti do 2050., i podržava Klimatske ambicije do 2050., inicijativu Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona (GCCA), kao zajednički poduhvat svetske cementne industrije u trasiranju puta za dostizanje neutralnosti emisija ugljenika.

Tokom 2021. godine, pristupanjem međunarodnoj kampanji „Business Ambition for 1,5°C”, koju vodi inicijativa Naučno zasnovani ciljevi (Science Based Targets initiative / SBT), TITAN Grupa se pridružila ambicijama brojnih vodećih kompanija širom sveta, u naporima da se globalno zagrevanje zadrži na nivou do 1,5 stepeni Celzijusa i dostigne CO₂ neutralnost do 2050. godine.

U cilju smanjenja emisija ugljenika, u Grupi se sprovode sledeće aktivnosti: povećanje upotrebe alternativnih goriva, ubrzanje aktivnosti za veću energetsku efikasnost, razvoj proizvoda sa niskim sadržajem ugljenika i usvajanje inovativnih tehnologija i rešenja.

Klimatske promene i energija

Smanjenje emisije ugljen-dioksida je ključni korak na našem putu stvaranja dugoročnih vrednosti. U tom smislu, postavljamo sebi ambiciozne, kratkoročne i dugoročne klimatske ciljeve, koji su potvrđeni inicijativom Naučno zasnovani ciljevi (SBTi). Ova validacija naglašava posvećenost Grupe održivom razvoju i preduzimanju aktivnosti za sprečavanje najštetnijih efekata klimatskih

promena. Na svom putu dekarbonizacije, koristimo naučne metodologije i rezultate da specificiramo i merimo naše emisije kako iz sopstvenih izvora (Scope 1 emisije), tako i iz izvora koji se nalaze u našem lancu vrednosti (Scope 2 i Scope 3). Ovim pristupom, obezbeđujemo dosledne i materijalne informacije, koje će pomoći da se pronađu najbolja održiva rešenja u celom lancu vrednosti, po svim materijalnim pitanjima, a prvenstveno po pitanju klimatskih promena.

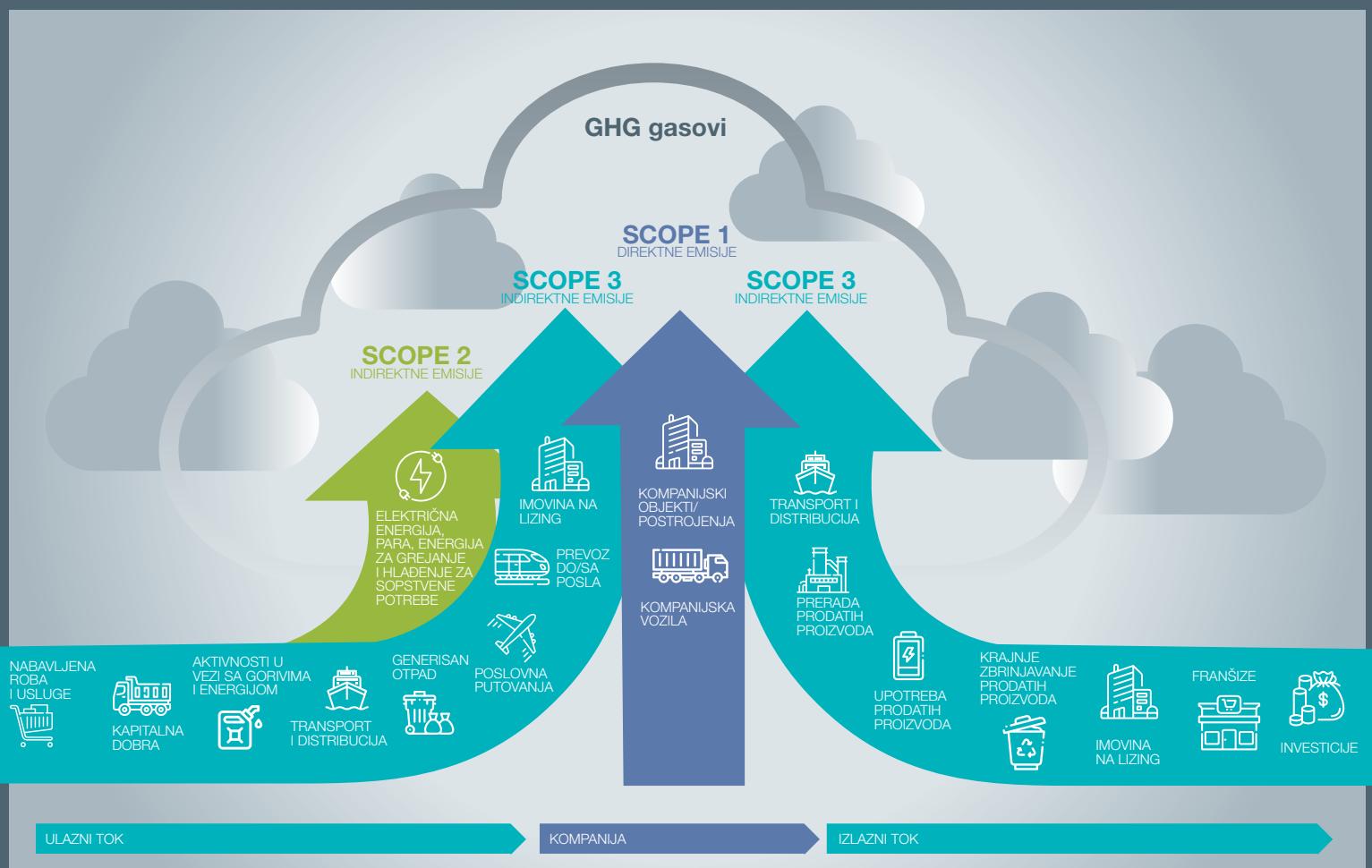
Kategorije izveštavanja o emisijama gasova sa efektom staklene bašte

Prema Protokolu o emisijama gasova sa efektom staklene bašte (GHG Protocol), ove emisije su, prema izvorima nastanka, kategorisane u sledeće tri grupe (Scope):

Scope 1: direktnе emisije iz sopstvenih ili kontrolisanih izvora kompanije;

Scope 2: indirektnе emisije, tj. emisije iz proizvodnje energije koju je kompanija nabavila i iskoristila (električna energija, para, energija za grejanje ili hlađenje);

Scope 3: sve druge indirektnе emisije koje se javljaju u lancu vrednosti kompanije.

Emisije CO₂ Scope 1

S obzirom da emisija ugljen-dioksida u cementnoj industriji, najvećim delom, nastaje iz procesa transformacije sirovinskih materijala – tokom proizvodnje klinkera, kao i sagorevanjem goriva u peći, osnovne mere koje preduzimamo u cilju redukovanja naših emisija obuhvataju: povećanje energetske efikasnosti procesa, proizvodnju cementa sa niskim sadržajem ugljenika i korišćenje alternativnih goriva, odnosno biomase.

Iako u Srbiji još uvek ne postoji obaveza izveštavanja o emisijama CO₂, TITAN Cementara Kosjerić kontinuirano obračunava svoje emisije i redovno izveštava o njima, već 15 godina.

Ukupna direktna emisija ugljen-dioksida u našoj kompaniji, u 2021. godini, iznosila je 0,36 miliona tona, što je za oko 3% manje nego u 2020. godini. U istom periodu, ukupna emisija biogenog CO₂, poreklom od sagorevanja drvnog peleta, iznosila je 696 tona. Specifična direktna emisija ugljen-dioksida, po toni proizvoda, bila je 624,9 kg CO₂/t_{proizvoda}, što je za 2,4% manje nego u 2020. godini.

Uvođenje eko-efikasnog tipa cementa

Deo strategije TITAN Cementare Kosjerić jeste unapređenje i razvoj proizvoda, sa što manjom emisijom CO₂. Vođena tom ambicijom, Cementara je tokom 2021. godine razvila novi proizvod, sa oznakom PC 50M (V-L) 32,5R. Performanse ove vrste cementa su jednako dobrog kvaliteta i pokazuju slična uporedna svojstva u betonu kao i odlike cementa PC 35M (V-L) 32,5R, koji je zastupljen u našem proizvodnom assortimanu duži niz godina.

Uvođenjem novog tipa cementa, ukupna emisija CO₂ u atmosferu će biti smanjena za 4%, na godišnjem nivou. Dugoročni cilj naše kompanije je da, kroz dalju optimizaciju receptura i razvoj inovacijskih karakteristika proizvoda, utiče na smanjenje ukupne emisije CO₂ za 12%, do kraja 2025. godine.

Ko-procesuiranje u cementnim pećima

Ko-procesuiranje u industrijama sa intenzivnim korišćenjem resursa podrazumeva korišćenje otpada u proizvodnim procesima, u svrhu ponovne upotrebe energije i materijala, odnosno: smanjenje upotrebe konvencionalnih goriva i sirovina kroz supstituciju. Konkretno, ko-procesuiranje otpada u cementnim pećima omogućava iskorišćenje energije i mineralne vrednosti iz otpada dok se, istovremeno, proizvodi novi proizvod – cement.

U slučajevima kada ne postoji mogućnost recikliranja otpada, hijerarhija u upravljanju otpadom nalaže primenu ko-procesuiranja kao, društveno i ekološki, najodgovornijeg metoda za upravljanje otpadom.

Cementna industrija ima kapacitete da bude značajan korisnik alternativnih goriva u svom tehnološkom procesu. Upotrebom alternativnih goriva, industrija zamenjuje tradicionalne izvore energije, kao što su petrol koks i ugalj, niskougljeničnim alternativama, poput čvrstog goriva dobijenog iz otpada, otpadnih guma i ostataka biomase.

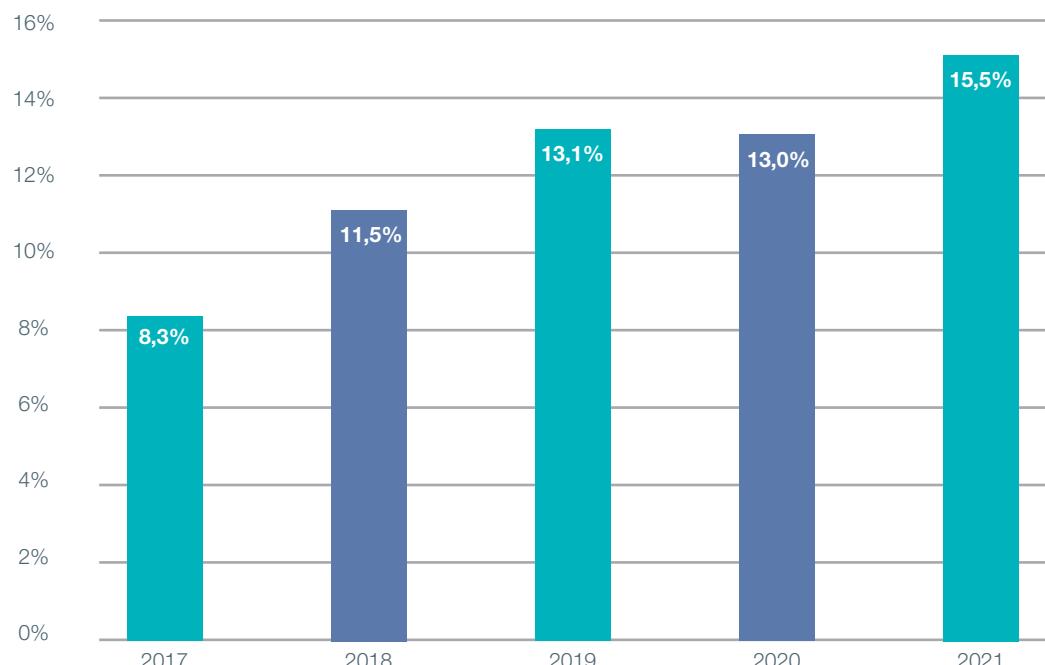
Upotrebom alternativnih goriva, otpad se koristi kao resurs, sa nizom pozitivnih efekata:

- Smanjuju se negativni uticaji na životnu sredinu. Bezbednim zbrinjavanjem, redukuje se količina otpada koji se trajno odlaže na deponije, čime se produžava vek postojećih deponija, prvenstveno, komunalnog otpada. Istovremeno, odlažu se i umanjuju troškovi proširenja i gradnje novih deponija komunalnog otpada;
- Smanjuje se emisija gasova sa efektom staklene baštice;
- Smanjuju se troškovi upravljanja otpadom;
- Smanjuje se potrošnja neobnovljivih fosilnih goriva i produžava vek trajanja postojećih rezervi. Time se obezbeđuje energetska nezavisnost od fosilnih goriva;
- Povećava se broj radnih mesta u oblasti upravljanja otpadom;
- Smanjuju se troškovi proizvodnje cementne industrije i, posledično, postiže se očuvanje konkurentnosti na tržištu.

Uzimajući sve navedene prednosti u obzir, cementna industrija je razvila niz tehnoloških rešenja za ko-procesuiranje otpada na bezbedan način, bez negativnog uticaja na okolinu i zdravlje ljudi, kao i na kvalitet proizvoda. Najviši procenti korišćenja alternativnih goriva u cementnoj industriji ostvaruju se u najrazvijenijim i ekološki najnaprednjim zemljama. U cementarama u Nemačkoj, prosečan udeo alternativnih goriva (% energije koja se dobija iz alternativnih goriva) dostigao je 69,2%⁸.

Povećanje upotrebe goriva sa niskim sadržajem ugljenika, kojima se zamenjuju neobnovljiva fosilna goriva,

Udeo korišćenja alternativnih goriva u TITAN Grupi

Novo, najsavremenije postrojenje za preradu alternativnih goriva pušteno je u rad u cementari Pennsuco na Floridi, tokom prvog kvartala 2021. godine, čime je uveden visokokvalitetni RDF, kao nova vrsta goriva za ko-procesuiranje u peći. U cementarama Zlatna Panega u Bugarskoj i Usje u Severnoj Makedoniji završena su nova postrojenja i nadograđena je postojeća infrastruktura za proizvodnju alternativnih goriva. Sprovedene aktivnosti su omogućile ovim postrojenjima da dostignu rekordne nivoe udela korišćenja alternativnih goriva, i doprinele su poboljšanjima na polju upravljanja otpadom u regionima u kojima kompanije posluju. Takođe, u cementari u

predstavlja ključnu polugu za postizanje Titanovih ciljeva dekarbonizacije. U 2021. godini, udeo alternativnih goriva u Grupi je dostigao 15,5%, što čini povećanje od oko 19%, u odnosu na prethodnu 2020. godinu. Upotreba biomase, kao alternativnog goriva, dostigla je stopu termalne supstitucije od 4,8%. Osušeni mulj iz otpadnih voda, mulj iz rafinerija, gume, čvrsta goriva dobijena iz otpada (SRF/RDF) i poljoprivredni otpad – korišćeni su za zamenu konvencionalnih čvrstih goriva u nekoliko fabrika Grupe, tokom 2021. godine.

Solunu (Grčka) je unapređena instalacija za doziranje goriva dobijenog iz otpada, što je rezultiralo značajnim poboljšanjima u korišćenju alternativnih goriva u ovoj fabrici.

Za sada, TITAN Cementara Kosjerić svu potrebnu energiju za rad peći dobija isključivo od fosilnih energetika. Ušteda troškova goriva, nezavisnost od uvoza goriva, kao i optimizacija korišćenja prirodnih resursa, predstavljaju naše osnovne poslovne izazove, koji imaju strateški značaj.

⁸ VDZ Environmental Data of the German Cement Industry 2020.

⁹ https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2021_EN.pdf.

„Od otpada ka energiji za cementnu industriju Zapadnog Balkana”

Projekat pod nazivom: „Od otpada ka energiji za cementnu industriju Zapadnog Balkana” („Waste to Energy for Western Balkan Cement Industry”, skraćeno: W2E) započet je tokom 2020. godine, u tri balkanske zemlje: Srbiji, Severnoj Makedoniji i Albaniji.

U cilju unapređenja okvira za upotrebu komunalnog i industrijskog otpada u proizvodnji cementa, projekat W2E predstavlja iskorak zemalja Zapadnog Balkana ka usvajanju evropskih standarda u oblasti zaštite životne sredine, što podrazumeva uspostavljanje sistemskih rešenja za zbrinjavanje otpada na bezbedan i održiv način. Ova inicijativa je uskladjena sa strateškim dokumentima i zakonskom regulativom Republike Srbije, direktivama i najboljim praksama Evropske unije u upravljanju otpadom.

Implementacija projekta realizuje se kroz program develoPPP, nemačkog Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), koji sprovode Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ) i fabrike cementa TITAN Cement Grupe u Albaniji, Severnoj Makedoniji i Srbiji, u saradnji sa Co-PLAN Institutom za razvoj životne sredine, Unijom proizvođača u Albaniji (AMU), Resursnim centrom za životnu sredinu (REC Severna Makedonija) i Regionalnom razvojnom agencijom Zlatibor (RRA Zlatibor).

Termalna energija

U 2021. godini, TITAN Cementara Kosjerić je koristila termalnu energiju, dobijenu sagorevanjem fosilnih goriva i biomase.

Opšte posmatrano, tokom 2021. godine, potrošnja energije u TCK je bila, srazmerno proizvodnji cementa, adekvatna pokazateljima potrošnje energije u cementarama Grupe (https://www.titan-cement.com/TITAN_Cement_Group_IAR_2021_EN.pdf), a taj odnos je isti i za dostignute vrednosti specifične potrošnje energije, po jedinici proizvoda. Detaljniji prikaz podataka o utrošku energije u Cementari podleže specifičnim ograničenjima poverljivosti, u skladu sa politikom kompanije.

U poređenju sa 2020. godinom, naša specifična potrošnja termalne energije u 2021. godini, bila je manja za približno 1,5%.

Emisije CO₂ Scope 2

TITAN Grupa istražuje različite opcije koje su dostupne za smanjenje ovih emisija. Nabavka električne energije iz

obnovljivih izvora, od trenutnih ili potencijalnih dobavljača, instaliranje postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora (vetroelektrane, solarni paneli) u našim objektima, ili maksimizacija iskorišćenja topotne energije, korišćenjem sistema za povrat toplote, jesu alternative koje TITAN Grupa razmatra kao moguća rešenja.

U 2021. godini, emisije Scope 2 u TITAN Cementari Kosjerić bile su manje za 28,8%, u poređenju sa 2020. godinom, uglavnom zbog smanjenja CO₂ emisionog faktora mreže. U cilju što veće transparentnosti kompanije prema stejkholderima, eksterni revizor je verifikovao Scope 2 emisije TITAN Grupe.

Specifična potrošnja električne energije u TCK, tokom 2021. godine, bila je za oko 6% manja nego u 2020. godini.

Emisije CO₂ Scope 3

Praćenje emisija CO₂ u našem lancu nabavke (Scope 3), ima ključnu važnost u postizanju dugoročne Titanove ambicije: „beton bez ugljen-dioksida do 2050. godine”. Sredinom 2021. godine, nakon pilot testiranja koja su sprovedena u našoj fabrici i fabrici u Solunu, uradili smo

prvi godišnji monitoring Scope 3 CO₂ emisija. Monitoring u TCK je obuhvatio 6 od 15 kategorija emisija Scope 3. Odabrane kategorije: nabavljena roba i usluge, aktivnosti u vezi sa gorivima i energijom, transport i distribucija u ulaznom toku, poslovna putovanja, prevoz zaposlenih (na posao, sa posla) i transport i distribucija u izlaznom toku, smatraju se relevantnim za aktivnosti cementne industrije – prema GCCA analizi, dok su 4 od njih i obavezne kategorije za monitoring i izveštavanje.

U 2021. godini, Scope 3 emisije u TITAN Cementari Kosjerić su iznosile oko 14%, od ukupnih (Scope 1, Scope 2 i Scope 3) CO₂ emisija.

Na nivou TITAN Grupe, emisije Scope 3 su verifikovane u 2021. godini, od strane revizorske kuće ERM CVS (*ERM Certification and Verification Services Ltd*).

Emisije obračunate za 2021. godinu, predstavljaće osnovu i pomoći će TITAN Grupi i svim jedinicama u njenom sastavu da identifikuju najznačajnije elemente u svom lancu nabavke i da otpočnu rad na angažovanju svojih dobavljača, u smeru dostizanja cilja: neto-nula emisija CO₂. TITAN Grupa, i mi kao njen član, kontinuirano usavršavamo svoj pristup izveštavanju o Scope 3 emisijama, identifikujući nedostatke i istražujući alternativne načine za povećanje tačnosti, uz uspostavljanje potrebnih menadžment sistema.

Digitalizacijom procesa unapređujemo sve domene poslovanja

Koristeći prilike koje sa sobom nosi Četvrta industrijska revolucija, TITAN Grupa je postala pionir na polju digitalizacije procesa proizvodnje cementa, što uključuje upotrebu veštačke inteligencije, obradu velikog broja podataka i korišćenje napredne analitike.

TITAN Grupa je 2020. godine osnovala Digitalni centar znanja, kako bi dodatno osnažila svoj kapacitet za razvoj i implementaciju novih digitalnih rešenja, sa fokusom na proizvodnju, lanac snabdevanja i kupce. Značajna

ulaganja u digitalizaciju poslovanja će unaprediti naš operativni model i kreirati nove dodatne vrednosti za čitavo društvo.

Prateći najnovije svetske poslovne trendove i definisane prioritete TITAN Grupe, TITAN Cementara Kosjerić je u proteklom periodu implementirala niz projekata u cilju povećanja pouzdanosti rada postrojenja i smanjenja njegovih neplaniranih zastoja. Jedan od takvih, najvažnijih poduhvata u našoj kompaniji jeste instaliranje integrisanog dijagnostičkog i analitičkog sistema za upravljanje proizvodnim procesom, pod nazivom CEMAT. Ovaj automatizovani koncept je baziran na praćenju i upravljanju procesom proizvodnje, na osnovu prikupljanja mnogobrojnih podataka sa senzora širom fabrike, u realnom vremenu.

CEMAT: nova era upravljanja industrijom cementa

CEMAT predstavlja vodeći sistem za kontrolu procesa u industriji cementa. Razvijen u bliskoj saradnji sa privrednim sektorom kome je namenjen, CEMAT pouzданo ispunjava sve njegove specifične proizvodne zahteve, obezbeđujući različite reakcije koje su adekvatno prilagođene stvarnom stanju procesa, tako da se postrojenje vodi sa najboljim kontrolnim operacijama. Dodatne prednosti CEMAT-a podrazumevaju primenu integrisane dijagnostičke funkcije, koja pomaže da se brzo otkriju potencijalne greške, pre problema, i minimizira prekid rada pogona. Instaliranje CEMAT-a u TCK je realizovano u nekoliko faza i obuhvatilo je potpunu rekonstrukciju elektro-razvodnih prostorija i merne opreme. Od 2020. godine, kompletno funkcionisanje fabrike je uspostavljeno preko ovog jedinstvenog i trenutno najboljeg softvera za kontrolu procesa i upravljanje u cementnoj industriji.

U cilju brzog razvoja i primene digitalnih rešenja u Cementari, tokom 2021. godine smo, uz korišćenje detaljne automatske analitike procesa i obrade velike količine podataka, dodatno proširili mogućnosti dinamičnog, elektronskog izveštavanja u realnom vremenu. Trenutni parametri proizvodnog procesa su uvek dostupni i van fabrike, čak i na mobilnim uređajima. Paralelno smo u fabrići optimizovali rad automatskih regulatora, dovodeći njihovu funkciju na maksimalan nivo energetski efikasnog i brzog režima koji upravlja parametrima procesa. Takođe, započeli smo projekat namenjen sajber bezbednosti i pouzdanosti industrijske IT infrastrukture.

Bezbednost IT infrastrukture i zaštita od sajber napada

Bezbednost i zaštita IT infrastrukture ima veliki značaj za održavanje kontinuiteta u poslovanju TITAN Cementare Kosjerić. Na tom polju, neprestano primenjujemo najbolje prakse i revidiramo naše poslovne planove. U cilju unapređenja sigurnosti informacionih sistema kompanije, TITAN Grupa je imenovala menadžera za bezbednost informacija, sa zadatkom da se, na nivou čitave Grupe, bavi razvojem bezbednosne IT strategije i programa, koje naš lokalni IT tim dosledno prati i primenjuje.

Bezbednost informacija, politike poslovanja i celokupno upravljanje rizicima, na području IT infrastrukture u TITAN Grupi, usklađeni su sa zahtevima standarda ISO 27001.

U oblasti upravljanja bezbednošću informacija u digitalnom okruženju, u TCK ostvarujemo sledeće rezultate:

- predstavljamo informacione alate protiv sajber napada;
- stalnim investiranjem u informacioni sistem, obezbeđujemo njegovu veću sigurnost i zaštitu;
- sprovodimo merenje učinka, kroz ključne pokazatelje bezbednosti informacija i samoprocenu.

Da bi u svom poslovanju poboljšala sigurnost i rezilijentnost informatičke tehnologije na sajber napade, TCK organizuje

godišnju, interaktivnu onlajn edukaciju za sve zaposlene koji koriste računare. Cilj obuke je smanjenje nedostataka informacionog sistema, kroz unapređenje postojećih kapaciteta za prevenciju, proaktivno delovanje i izgradnju novih instrumenata, koji imaju sposobnost brzog otkrivanja problema i adekvatnog reagovanja. Pored toga, TITAN Grupa je pokrenula veliki IT projekat za implementaciju zajedničkog poslovnog softvera (ERP sistema), u svim poslovnim jedinicama Grupe, uključujući i TCK.

RADNO OKRUŽENJE

koje podstiče rast

Razvoj zaposlenih i briga o njima nalaze se u središtu poslovanja i korporativnih principa TITAN Cementare Kosjerić. Afirmacija vrednosti poslovног kolektiva ima suštinski značaj za formiranje podsticajnog radnog ambijenta, u kome se našim ljudima pruža mogućnost da ostvare svoj pun profesionalni potencijal. Ovakvim pristupom negujemo inkluzivnu kulturu koja podrazumeva jednake uslove za razvoj svakog pojedinca, u bezbednom i zdravom radnom okruženju, što predstavlja integralni deo naših ESG ciljeva, do 2025. godine.

Smernice za upravljanje ljudskim resursima na nivou Grupe predviđaju jednake mogućnosti za sve zaposlene, i promovišu integritet, meritokratiju, otvorenu komunikaciju i transparentnost, kako bi članovi kolektiva unapredili učinak i ostvarili svoj puni potencijal.

MATERIJALNA TEMA:

Bezbedno i zdravo radno okruženje

Briga o ljudima – primarni cilj poslovanja u vreme pandemije

Još jedna godina, obeležena pandemijom, stavila je pred našu kompaniju težak zadatak. Uz prilagođavanje novoj organizaciji i uslovima poslovanja, ozbiljan izazov za TCK predstavljao je i znatno veći broj zaposlenih koji su bili zaraženi tokom 2021. godine, u odnosu na prethodnu godinu. Shodno situaciji, sve napore našeg kolektiva usmerili smo ka dostizanju cilja, koji objedinjuje sprečavanje širenja zaraze i obolovanje zaposlenih, i istovremeno održavanje proizvodnje i prodaje cementa. TITAN Cementara Kosjerić je preuzeala sve mере da zaštiti zdravlje svojih zaposlenih i ugovarača, uključujući strože higijenske standarde, promovisanje fizičkog distanciranja, postavljanje panela od pleksiglasa, obaveznu upotrebu maski, kao i smanjenje ili otkaživanje putovanja, sastanaka i događaja.

Pored toga, u 2020. godini smo razvili Program podrške zaposlenima, sa ciljem da svim našim zaposlenima i članovima njihovih porodica omogućimo dostupnost saveta kompetentnih stručnjaka, koji doprinose poboljšanju zdravlja, očuvanju psihičkog i emotivnog blagostanja, ostvarenju profesionalnog učinka i životnog zadovoljstva.

Bezbednost pre svega

Tokom 2021. druge godine rada u uslovima pandemije Covid-19, uprkos svim zdravstvenim izazovima, TITAN Cementara Kosjerić je uspela da dobrom planiranjem, prilagođenom organizacijom i poštovanjem mera za borbu protiv korona virusa, održi poslovne procese i, istovremeno, unapredi Sistem bezbednosti i zdravlja na radu. Veoma dobre rezultate u oblasti bezbednosti, ostvarili smo zahvaljujući primeni najboljih dostupnih praksi i inovativnih rešenja, uz doslednu posvećenost svih zaposlenih, što je doprinelo prevaziđenju ograničenja izazvanih pandemijom.

Jedno od naših najvećih unapređenja u prethodnoj godini jeste uspešno sprovedena sertifikacija, u skladu sa standardom ISO 45001:2018, koju je izvršila nezavisna revizorska kompanija Eurocert. Tokom kontrole, nije bilo neusaglašenosti niti zapažanja o nebezbednim uslovima. Uvođenjem ovog standarda, uskladili smo sva tri ISO sistema: ISO 9001, ISO 14001 i ISO 45001 u jedan, integrisani sistem.

Kao deo redovne prakse TCK, i u 2021. godini smo održali kontinuitet organizovanja brojnih bezbednosnih treninga, posvećenih zaposlenima u kompaniji i našim stalnim i povremenim izvođačima radova. Sproveđenjem treninga u onlajn i individualnom režimu, kao i obuka na otvorenom prostoru za manje grupe polaznika, uspeli smo da realizujemo čak 3.378 sati edukacije iz oblasti bezbednosti i zdravlja, što prosečno iznosi više od 13,5 sati ličnog usavršavanja direktno i indirektno zaposlenih.

U ovom procesu, značajno mesto zauzimaju treninzi, proistekli iz GAP analize, koji su namenjeni zaposlenima na ključnim pozicijama u Proizvodnji i Održavanju, u cilju unapređenja njihovih kompetencija i veština i, na širem planu, podizanju nivoa ukupne kulture bezbednosti u fabrici.

U prošloj godini smo organizovali 158 bezbednosnih revizija, i tom prilikom smo zabeležili 746 nebezbednih uslova i postupaka, od kojih je većina već otklonjena. Tokom redovne godišnje Revizije 360 stepeni, naš Sistem bezbednosti je ocenjen najvišom zelenom ocenom, bez kritičnih nalaza.

Na inicijativu tima za bezbednost i zdravlje na radu TITAN Grupe, u 2021. godini je sprovedena višemesečna kampanja „Prevencija okliznuća, spoticanja i padova”, sa zadatkom da se istovremenim unapređenjem znanja i svesti zaposlenih, kao i uslova u radnom okruženju, umanje negativni efekti tih incidenata. U okviru programa „Naredni korak u bezbednosti”, uspešno su implementirane unapređene verzije procedura „Bezbedan rad u ograničenom prostoru” i „Hot works”, koje spadaju u najvažnije bezbednosne koncepte.

U 2021. godini smo nastavili da poboljšavamo uslove i organizaciju rada naših ugovarača, u skladu sa svim sistemskim procesima i normativima bezbednosti i zdravlja u TCK. Na tom polju, unapređujemo i povećavamo broj bezbednosnih planova posla, od najsloženijih do manje zahtevnih aktivnosti. Takođe, aktivno smo promovisali doslednu primenu LOTOTO procedure, uključivši u nju i izvođače radova.

Pored svih napora koje ulažemo u prevenciju incidenata, u Cementari se dogodila jedna lakša povreda, direktno zaposlenog, sa izgubljenim danima. Incident je detaljno istražen, a rezultati istrage su primenjeni u akcijama za sprečavanje ponovljenih ili sličnih incidenata, sa čim su upoznati svi zaposleni.

Prepoznavanje, smanjenje i uklanjanje prisutnih rizika u svakoj poslovnoj operaciji TCK, kao i povećanje broja analiza osnovnog uzroka prijavljenih izbegnutih incidenata, predstavljaju naše važne korake ka uspostavljanju bezbednog i zdravog okruženja u kompaniji, što doprinosi zadovoljstvu i sigurnosti zaposlenih i izvođača radova. Učenje na tuđim greškama prihvatomo kao efikasan način za uvećanje znanja i razvijanje svesti o bezbednosti, kao i usvajanje vizije da se sve povrede mogu sprečiti. Tu praksi sprovodimo kroz deljenje informacija o svim incidentnim događajima u okviru TITAN Grupe, ili o drugim primerima nezgoda širom sveta, ukoliko se mogu primeniti i u cementnoj industriji.

U TITAN Cementari Kosjerić funkcioniše Odbor bezbednosti, koji je oformljen od pet predstavnika zaposlenih i tri predstavnika poslodavca. Osnovna uloga ovog tela je da uključi predstavnike zaposlenih u organizovanje i sprovođenje sistema bezbednosti, jer zajedničkim zalaganjem postižemo dobro razumevanje i razmenu informacija u kolektivu, što dovodi do unapređenja svih oblasti poslovanja. Zahvaljujući uspešnoj komunikaciji i razvijanju atmosfere uzajamnog poverenja

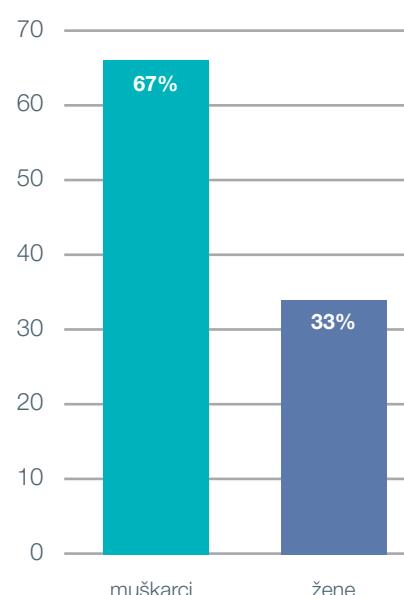
u TCK, gradimo kulturu bezbednosti koja je jedno od najvećih dostignuća naše kompanije.

Kolektivni ugovor TITAN Cementare Kosjerić obuhvata sva značajna pitanja iz oblasti bezbednosti i zdravlja zaposlenih.

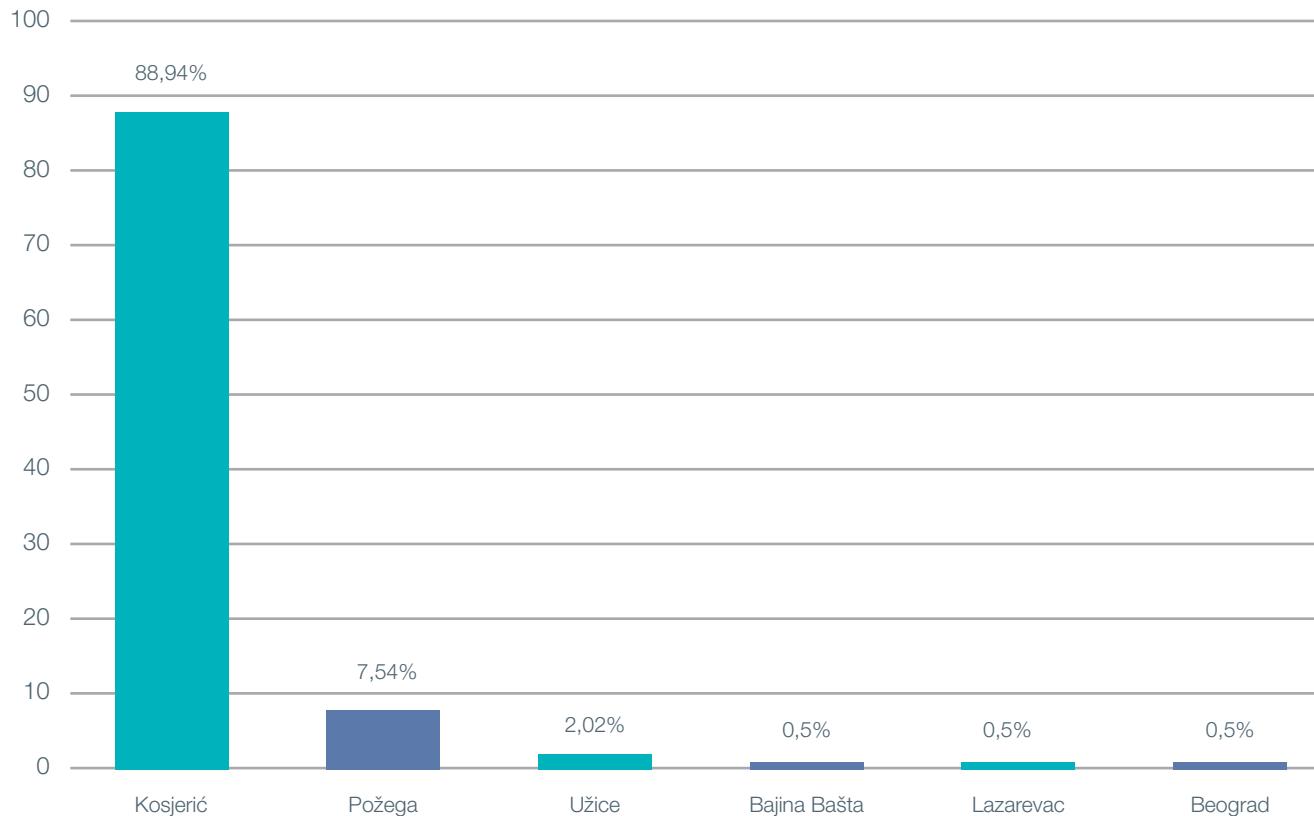

MATERIJALNA TEMA: Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih

Zaposleni u menadžmentu
prema polu

Struktura zaposlenih prema mestu stanovanja

Profesionalni razvoj

S obzirom da se kriza usled pandemije produžila i u 2021. godini, tokom ovog perioda smo nastavili da i dalje rešavamo izazove na planu razvoja zaposlenih. Kao rezultat takvog zalaganja, naši zaposleni su se, u velikoj meri, prilagodili novom, izmenjenom načinu funkcionisanja i komunikacije u kompaniji. Uz poštovanje epidemioloških mera, članovi

kolektiva su lakše pristupali resursima za obuku i gotovo neprekidno su radili na svom usavršavanju.

Ukupan broj realizovanih sati treninga u TITAN Cementari Kosjerić, predstavlja potvrdu prilagođavanja našeg kolektiva „novoj normalnosti”, što je u skladu i sa dugoročnom strategijom digitalizacije procesa u kompaniji.

Prosečan broj trening sati
prema polu

72 žene

42 muškarci

Prosečan broj trening sati
po kategoriji zaposlenja

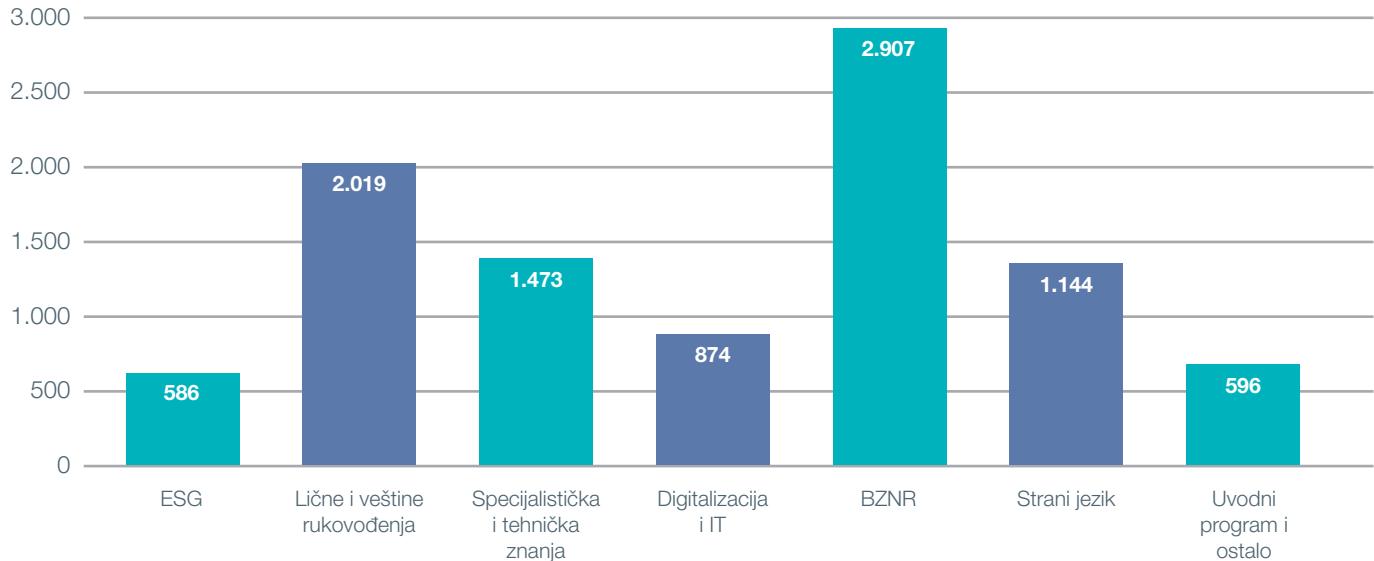
77 rukovodioci

43 zaposleni

Obuke 2021. godine: **9.599 sati**¹⁰

Dobrobit zaposlenih

Kroz integrisane programe i inicijative, Cementara ulaže u unapređenje kvaliteta života i radnih uslova svojih zaposlenih. U tom smislu, pristup naše kompanije je fokusiran na četiri prioritete oblasti: fizičko i mentalno zdravlje, kao i unapređenje socijalnog i finansijskog položaja zaposlenih. U 2021. godini, realizovali smo 9 inicijativa koje pokrivaјu sve navedene oblasti, dok je većina sprovedenih aktivnosti bila usmerena na unapređenje fizičkog i finansijskog blagostanja naših zaposlenih.

U avgustu 2021. godine, u TCK je potpisana **novi Kolektivni ugovor**, koji definiše nove prednosti za unapređenje položaja zaposlenih. Tako je kompanija odlučila da izade u susret svojim zaposlenima i da za bolovanje, duže od mesec dana, obezbedi sredstva u vrednosti od 35% osnovice za naknadu zarade, što predstavlja dodatnu podršku preko garantovane novčane isplate od 65% zakonski propisane osnovice za naknadu zarade, koja se obezbeđuje iz državnog fonda obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Takođe, unapredili smo **sistem nagrađivanja** za naše zaposlene koji su plaćeni po radnom satu, tako što je uspostavljena jasnija veza između rezultata i očekivanog bonusa za učinak, kroz poboljšanje tokova komunikacije i kalibracije ocena, kao i revidiranje pravila za ocenjivanje i nagrađivanje.

Redovni kvartalni sastanci menadžmenta TITAN Cementare Kosjerić, na kojima **pratimo realizaciju strateških ciljeva**, unapređuju transparentnost, saradnju između organizacionih celina, ali i postavljanje individualnih ciljeva učinka, komunikaciju i sprovođenje zadataka u našoj kompaniji.

Tokom 2021. godine, započeli smo realizaciju Akcionog plana, formulisanog u prethodnom periodu, u cilju **unapređenja zadovoljstva zaposlenih**. Prvi korak na tom putu obuhvatio je reviziju opisa poslova u Cementari, kako bismo preciznije istakli ulogu, poziciju i svrhu svih radnih mesta u našoj organizaciji, što doprinosi osnaživanju zaposlenih i preuzimanju odgovornosti za rezultate i uspeh.

Povodom obeležavanja Svetskog dana mentalnog zdravlja, pokrenuli smo kampanju, pod nazivom: „Kako ste?”, posvećenu očuvanju mentalnog zdravlja i razvijanju svesti o toj temi. Cilj programa je da, u sklopu negovanja opšte zdravstvene kulture, ukaže na neophodnost brige o psihičkom blagostanju, koje je podjednako važno kao i dobro fizičko stanje organizma, posebno u aktuelnim, izmenjenim uslovima pandemije.

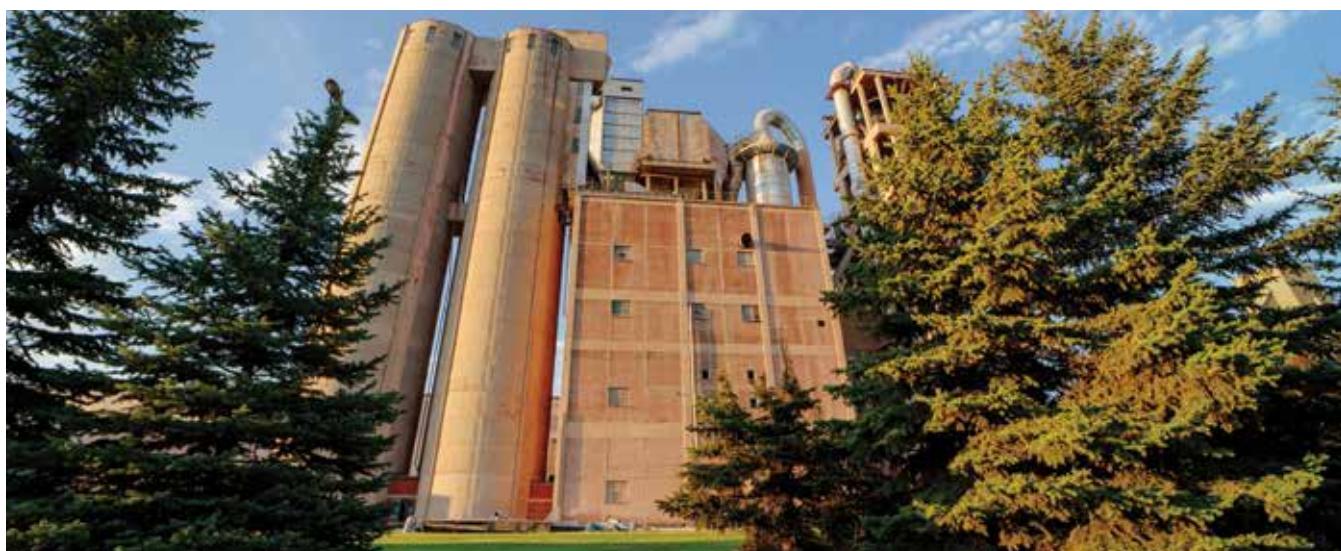
Ovu korisnu kampanju TITAN sprovodi kroz promociju edukativnih materijala, u formi video-klipova i tekstova, i uz dostupnost svih resursa u vezi sa mentalnim zdravljem na Intranetu Connections. Takođe, kompanija će i ubuduće nastojati da doprinese očuvanju dobre mentalne kondicije i zadovoljstva svojih zaposlenih i njima bliskih osoba, u svim sferama života i rada.

¹⁰ Konsolidovani prikaz trening sati prema definisanim kategorijama u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima”.

POZITIVAN lokalni uticaj

TITAN Cementara Kosjerić promoviše otvoren dijalog i saradnju sa zainteresovanim stranama, u cilju sprovođenja inicijativa koje doprinose kvalitetnijem životu u lokalnoj zajednici, uz uvažavanje društvenih i ekoloških izazova neposrednog okruženja. U nastojanju da kontinuirano unapređujemo postignuća u oblasti zaštite životne sredine,

u kompaniji sistematski pratimo uticaj svojih aktivnosti na životnu sredinu i redovno izveštavamo o rezultatima u toj sferi delovanja. Istovremeno, postavljamo ambiciozne ciljeve za smanjenje emisija, očuvanje biodiverziteta i prirodnih bogatstava.

MATERIJALNA TEMA: Zaštita životne sredine i zelene investicije

Emisije u vazduh

Značajne emisije u vazduh TITAN Cementare Kosjerić pratimo u skladu sa zahtevima zakonske regulative i GCCA Smernicama. Za upravljanje emisijama koristimo utvrđene postupke i metode za sprečavanje, minimiziranje i praćenje naših emisija u vazduhu, u skladu sa odgovarajućim BAT¹¹ preporukama. Nastavili smo primenu hlađenja plamena u rotacionoj peći, kao dodatnu meru za smanjenje emisija naših azotovih oksida. Pušten je u rad novi vrečasti filter za otprašivanje peći i mlina sirovine, a započeli smo i aktivnosti na realizaciji zamene vrećastog filtera novim, efikasnim filterom, za otprašivanje rinfuznog utovara cementa.

Na svim glavnim emiterima ugrađeni su sistemi za kontinualno praćenje emisija u Cementari. Time nam je

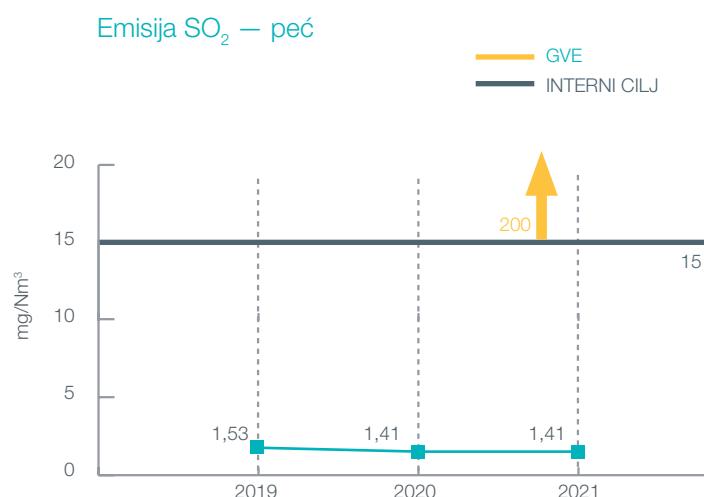
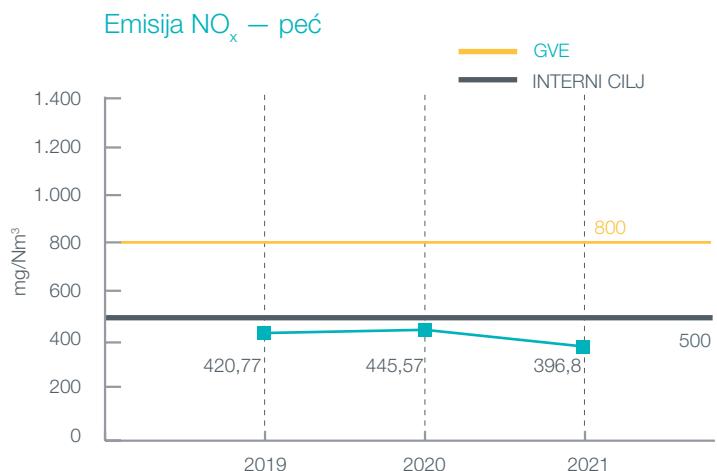
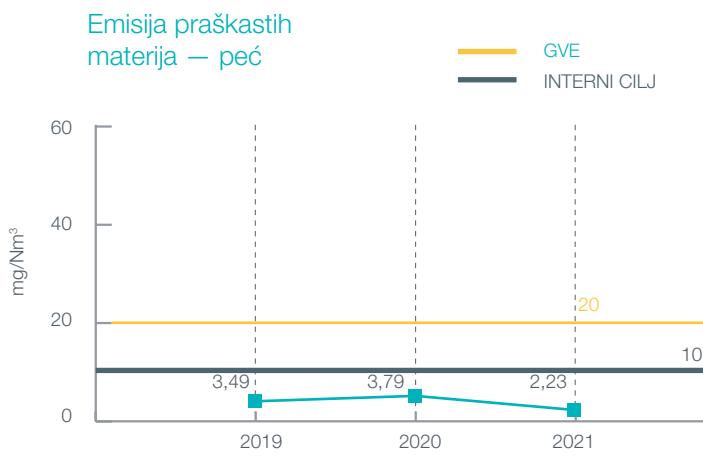
omogućeno da pratimo emisije u realnom vremenu, i da blagovremeno preduzimamo odgovarajuće mere. Izmerene petnaestodnevne prosečne vrednosti emisija na emiteru rotacione peći objavljujemo na kompanijskom veb-sajtu: www.titan.rs, čime zainteresovanim stranama pružamo redovno ažurirane informacije o našem učinku. Merenja na ostalim emiterima redovno objavljaju ovlašćene institucije, u skladu sa propisima.

Štali napori i ulaganja TCK u oblasti kontrole emisija su se pokazali uspešnim, jer su emisije na našim emiterima ispod vrednosti propisanih dozvolom, a emisije na emiteru peći se nalaze i ispod interna postavljenih, izazovnijih ciljeva. Na grafikonima su prikazane srednje godišnje vrednosti emisija u vazduhu, u poređenju sa graničnim vrednostima emisija u vazduhu i sa graničnim vrednostima propisanim IPPC dozvolom.

¹¹ Best Available Technologies – najbolje dostupne tehnike.

Ugradnja vrećastog filtera na peći i mlinu sirovina

U okviru naše dugoročne posvećenosti poboljšanjima rezultata u oblasti zaštite životne sredine, u 2021. godini smo investirali sredstva u ugradnju vrećastog filtera na peći i mlinu sirovina. Novi filter je počeo da radi početkom marta 2021. godine, i do sada je pokazao odlične performanse, dostižući emisiju prašine ispod 2 mg/Nm³. Time smo obezbedili nizak nivo emisija prašine, bez obzira na promene u radu postrojenja. Najznačajniji napredak koji smo postigli instalacijom novog filtera, jeste eliminacija kratkotrajnih zastoja u funkcionisanju elektro-filtera, pri pojavi povišenih koncentracija ugljen-monoksida.

Kvalitet ambijentalnog vazduha u Kosjeriću

U predstavljanju kvaliteta ambijentalnog vazduha u Kosjeriću, tokom 2021. godine, pozivamo se na validna merenja Agencije za zaštitu životne sredine, koja pokazuju da aerozagađenje na lokalnom nivou postoji nezavisno od rada TITAN Cementare Kosjerić, što je posebno uočljivo u zimskom periodu.

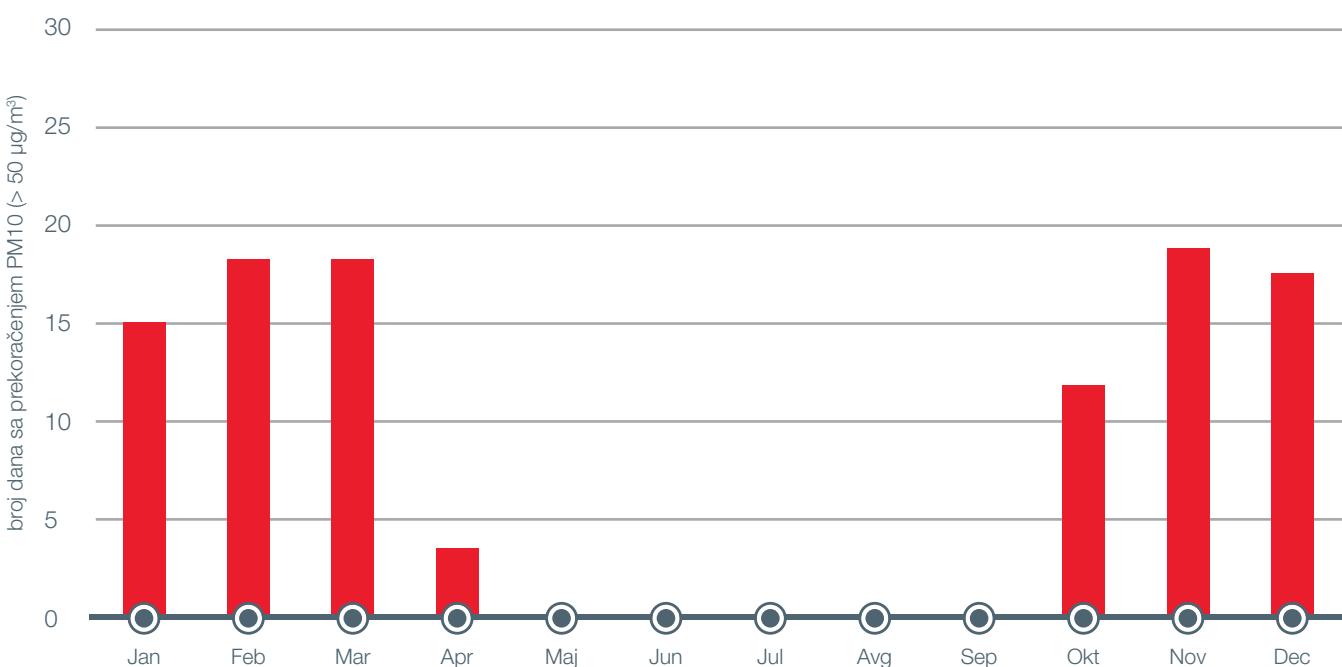
Nakon kontinuirano dobrih rezultata koje je merna stanica zabeležila za vreme letnjih meseci, sa početkom grejne sezone, u gradu su registrovane povećane koncentracije PM10 čestica u ambijentalnom vazduhu. Prekomerno stvaranje ovih zagađujućih materija tokom zimskog perioda, sugerise da je njihov nastanak izazvan uticajem energetski neefikasnih kotlarnica i ložišta za

grejanje domaćinstava u lokalnoj sredini. Pošto se ovi izvori zagađenja javljaju u godišnjem intervalu kada je naše postrojenje u remontu, u njima je prepoznat uzrok nepovoljnog delovanja na kvalitet vazduha u Kosjeriću.

U leto 2021. godine, vazduh u Kosjeriću je bio dobrog kvaliteta i sve vrednosti parametara su beležene ispod propisanih graničnih vrednosti.

Na grafikonu koji sledi, prikazan je broj dana tokom kojih su bile prekoračene granične vrednosti ili kada je kvalitet vazduha bio u propisanim okvirima parametra PM10, za svaki mesec 2021. godine. Jasno se može videti da su dani sa zagađenim vazduhom u Kosjeriću uvek prisutni u doba grejne sezone, a da se kvalitet vazduha poboljšava srazmerno smanjenju potreba za grejanjem, i potom ostaje u propisanim granicama sve dok traju letnji meseci, iako u to vreme postrojenje TCK najviše radi.

Broj dana sa povećanom koncentracijom PM10 čestica u Kosjeriću tokom 2021. godine
(prema podacima Agencije za zaštitu životne sredine)

Upravljanje otpadom

Otpad generisan tokom svakodnevnih aktivnosti TITAN Cementare Kosjerić se razvrstava na mestu nastanka, prikuplja i privremeno skladišti na za to određenim mestima, nakon čega se predaje ovlašćenim operaterima na tretmane reciklaže, sa ciljem da se deponovanje svede na najmanju meru. Sve aktivnosti u oblasti upravljanja otpadom se vrše u skladu sa propisanim merama za postupanje sa otpadom. U tehnološkom postupku

dobijanja klinkera i cementa u TCK, ne generiše se nikakav otpad niti otpadni nusproizvodi. U našem procesu proizvodnje, otpad najviše nastaje u aktivnostima pakovanja i paletizacije cementa, kao i održavanja postrojenja i opreme.

Ukupna količina generisanog otpada, u 2021. godini, iznosila je 297,06 tona, od čega su 250,32 tone predate ovlašćenim operaterima na dalju obradu i tretman, a 46,74 tone su predate ovlašćenom operateru na bezbedno odlaganje.

Očuvanje biodiverziteta

TITAN Cementara Kosjerić ne vrši svoje proizvodne aktivnosti na lokacijama u zaštićenim područjima, niti u zonama od posebnog značaja za očuvanje i unapređenje prirode. Kao jednu od preventivnih delatnosti koje sprovodi na planu zaštite okoline, TITAN Grupa redovno vrši procenu rizika stanja biodiverziteta, za svaku lokaciju i svaki kop na kojima posluje, korišćenjem integrisanog alata za procenu biološke raznovrsnosti (IBAT). Rezultati ove procene rizika, koja je sprovedena 2020. godine, potvrdili su da naša fabrika i površinski kopovi, Suvo vrelo i Galovići, nisu u blizini (niti su deo) područja sa visokom vrednosti biodiverziteta, tako da za naše lokacije nije potrebna izrada specifičnih Planova upravljanja biodiverzitetom.

Naše operacije u velikoj meri zavise od upotrebe prirodnih resursa. Iz tog razloga, fokusirani smo na odgovorno i efikasno upravljanje zemljištem, uz očuvanje biološke raznovrsnosti. Sveobuhvatna procena uticaja na životnu sredinu i planovi rehabilitacije pokrivaju sve faze razvoja i eksploatacije površinskih kopova. Celokupne aktivnosti na kopovima su usklađene sa GCCA Smernicama za održivost za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom. Pored aktivnosti na kopovima, bavimo se i ozelenjavanjem fabričkog kruga.

MATERIJALNA TEMA:
Angažovanje stejkholdera
i dobrobit zajednice

TITAN u Kosjeriću – uključivanje i ulaganja u lokalnu zajednicu

Svestranim podržavanjem razvoja lokalne zajednice, nastojimo da u njoj poboljšamo kvalitet života svih građana. Rast naše kompanije je zasnovan na principima društvene odgovornosti i održivog razvoja, i zato je neodvojiv od dobrobiti ljudi iz bliskog okruženja.

Jedna od ključnih oblasti odgovorne poslovne politike obuhvata naš doprinos održivom razvoju lokalne sredine. U cilju unapređenja svog društvenog zalaganja u neposrednom okruženju, TITAN Cementara Kosjerić je

sprovela komparativnu analizu povezanosti inicijativa koje ostvaruje u lokalnoj zajednici sa aktuelnim materijalnim temama kompanije. U istraživanju je korišćena nova onlajn platforma za samoprocenu, koja predstavlja specijalni modul Sistema za prikupljanje podataka Grupe (ESG Performance System), omogućujući strukturiran pregled i pouzdanost informacija.

Analiza, koja je obuhvatila 6 inicijativa u 2021. godini, pokazuje da realizovane aktivnosti Cementare odgovaraju na veliki broj materijalnih tema, uz redovno uključivanje stejkholdera i osnaživanje lokalnih resursa. Tako je angažovanje zajednice na nivou „konsultovanja“ zastupljeno sa 67%, dok je „uključivanje zajednice“ prisutno u meri od 33%, uz saradnju sa ukupno 56 učesnika, od kojih je 31 zaposleni u TCK. U domenu efektivnosti, procenjeno je da više od 3.000 korisnika ima konkretne benefite od 6 implementiranih inicijativa, na koje je ograničena ova analiza. U odnosu na vreme pre pandemije, tokom 2021. godine je znatno smanjen broj naših realizovanih projekata u zajednici i uključenih stejkholdera, zbog nepovoljnih epidemioloških uslova.

Multimedijalni centar bliske komunikacije sa građanima

Negovanje otvorene komunikacije i dobijanje povratnih informacija u našem neposrednom okruženju, predstavlja jedan od načina kojim se približavamo javnosti i unapređujemo saradnju sa lokalnom zajednicom. Takvu ulogu ima Info Centar TCK, sa sedištem u glavnoj ulici u Kosjeriću, u kome naši sugrađani, poslovni saradnici, kupci i svi drugi posetioci imaju priliku da saznaju nešto više o radu Cementare. Zainteresovane strane mogu dobiti informacije i stručne odgovore o procesima proizvodnje, rezultatima poslovanja, projektima, ali i važnim inicijativama koje TITAN Cementara Kosjerić godinama unazad sprovodi u društvenoj sredini. Info Centar je uvek na raspolaganju za organizovanje raznih seminara, kulturnih, edukativnih i zdravstvenih programa, koji doprinose poboljšanju kvaliteta života i jačanju veza između naše kompanije i zajednice.

Struktura ulaganja u lokalnu zajednicu

Skoro **90.000 €** kompanija je investirala u razvojne projekte u lokalnoj zajednici.

Znanje – dragocen resurs u razvoju mladih

Jedna od korporativnih vrednosti TITAN Cementare Kosjerić jeste predanost učenju, sticanju znanja i kompetencija. U skladu sa tim načelom, koje odgovara na poslovne i životne zahteve savremenog doba, TCK nastoji da podrži i motiviše mlađe generacije na stalno usavršavanje i kontinuirani lični i profesionalni razvoj.

Takvu praksu društveno odgovornog poslovanja naša kompanija sprovodi kroz program podrške obrazovanju, u okviru kojeg, već dugi niz godina, dodeljujemo vredne nagrade u školama iz opštine Kosjerić, za odlične rezultate

koje učenici postižu u redovnoj nastavi i na republičkim takmičenjima. Povodom vidovdanske svečanosti, i u 2021. godini smo tradicionalno nagradili 15 najuspešnijih osnovaca i srednjoškolaca koji predstavljaju ponos svojih kolektiva i zajednice. Promovisanim dobrih školskih postignuća, ističemo vrednost znanja kao važan potencijal svakog napretka u modernom društvu.

Preko milion dinara kao podrška digitalnom svetu obrazovanja

U nizu mnogih inicijativa koje je posvetila lokalnoj zajednici, TITAN Cementara Kosjerić je još jednom pokazala brigu o svom neposrednom okruženju, sa posebnom odgovornošću prema mlađim sugrađanima. Imajući u vidu njihovu potrebu za stalnim razvojem, naša kompanija je Osnovnoj školi „Mito Igumanović“ u Kosjeriću donirala sredstva za nabavku računarske opreme, u vrednosti od 1.420.000 dinara.

Realizacijom ovog projekta, dva kabineta za informatiku i računarstvo su opremljena sa 28 modernih desktop-računara. Titanova donacija, kao izraz podrške osnovcima i njihovim nastavnicima, omogućuje neophodne preduslove za kvalitetno izvođenje nastave i realizaciju školskih programa, a istovremeno predstavlja značajan podsticaj učenicima za dalji rad, trud i stručno usavršavanje, u skladu sa novim modelom digitalnog obrazovanja.

Brojne generacije sportista stasale uz Titanovu podršku

Ulaganjem u kvalitetan način života, očuvanje zdravlja i promovisanje sportskog duha, Cementara kontinuirano neguje saradnju sa lokalnom zajednicom kojoj dugoročno pruža nesebičnu podršku, na bazi doslednog sprovođenja politike održivog razvoja i odgovornog poslovanja.

Kao pobornik korisnih društvenih aktivnosti, TITAN Cementara Kosjerić umnogome doprinosi da lokalni sportski klubovi, koji ukupno broje preko 430 mladih sportista, imaju bolje uslove treniranja, kvalitetnu opremu, mogućnosti za učestvovanje na raznim domaćim i međunarodnim takmičenjima, a time i prilike za ostvarenje prestižnih rezultata. Za te potrebe, u 2021. godini smo opredelili značajna novčana sredstva, u vrednosti od preko 44.000 evra. Finansijska podrška TCK je dugo prisutna u radu sportskih organizacija, tako da su naša ulaganja u napredak sportske kulture u Kosjeriću, od 2002. godine do danas, dostigla ukupan iznos veći od 900.000 evra. To potvrđuje našu stalnu uključenost u oblikovanje zajedničke sredine, u kojoj popularnost sporta zauzima važno mesto.

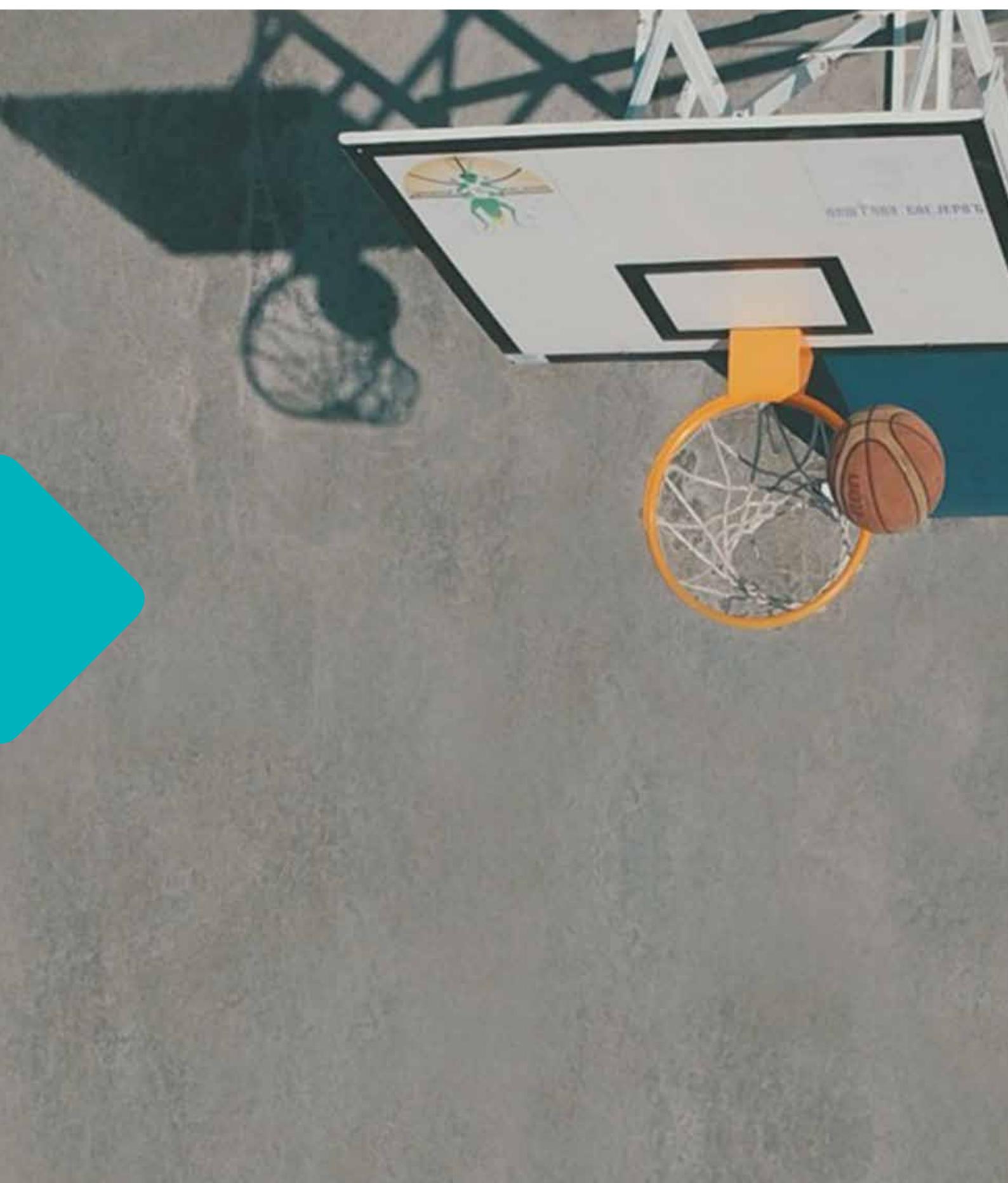
Duga tradicija verifikovane komunikacije sa zajednicom

Među prvim kompanijama u Srbiji, TITAN Cementara Kosjerić je podržala potrebu za transparentnim predstavljanjem svoga rada i uspostavljanjem partnerskog dijaloga u zajednici, na području održivog poslovanja. U tom domenu, potpuno smo uskladili izveštavanje o našoj društvenoj odgovornosti sa standardima i najboljim praksama u međunarodnim i evropskim okvirima. Kao deo TITAN Grupe, dosledno pratimo ovu konцепцију od 2011. godine, kako bismo naše aktivnosti usaglasili sa очekivanjima zainteresovanih strana i podržali dugoročnu primenu poslovne strategije TCK.

Integrисани godišnji Izveštaj TITAN Cementare Kosjerić za 2020. godinu verifikovali su nezavisni revizori iz kuće Grant Thornton Serbia, za napredni nivo, u skladu sa kriterijumima za Komunikaciju o napretku (COP) Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija. Prvi put u istoriji svog izveštavanja, Cementara je dobila i verifikaciju za realizovan proces Ocene materijalnosti tokom 2020. godine.

Primena naprednih standarda izveštavanja u našoj kompaniji temelji se na strategiji kojom TITAN Grupa nastoji da poboljša svoj prepoznatljiv pristup društvenom angažovanju u svakoj zemlji u kojoj posluje. Nova struktura Izveštaja, počevši od 2021. godine, koja jasno povezuje lokalne materijalne teme i fokusne oblasti TITAN Grupe, zajedno sa uskladenim pregledom ostvarenih rezultata u ESG oblastima, značajno unapređuje nivo povezanosti Ciljeva održivog razvoja UN (SDGs) sa ukupnim performansama TCK u oblasti održivog razvoja.

Podstičemo razvoj zajednice

TITAN Cementara Kosjerić je orijentisana na podršku dobavljačima iz Kosjerića, što ostvarujemo kroz direktnu kupovinu materijala od lokalnih trgovaca i proizvođača, i ugovaranje širokog spektra usluga koje su potrebne za odvijanje poslovnog procesa. Sa stanovišta generalnog učinka u 2021. godini, ukupan promet, koji je realizovan u saradnji između naše kompanije i dobavljača iz Kosjerića, iznosio je 7,3 miliona evra, što predstavlja 22% svih nabavki Cementare.

Partneri iz Kosjerića pokrivaju većinu usluga potrebnih za neometano odvijanje poslovnih procesa. Na ovim poslovima, u 2021. godini je direktno angažovano 46 zaposlenih kod naših ugovarača. U okviru partnerstva sa lokalnim kompanijama koje imaju stalne ugovore sa Cementarom, ostvareni godišnji promet tokom 2021. godine je iznosio 2,5 miliona evra, što čini rast od 23%, u poređenju sa obimom saradnje u 2020. godini.

Važnu kariku u lancu nabavke TITAN Cementare Kosjerić predstavljaju usluge transporta cementa i ulaznih materijala, sa 98 posredno zaposlenih u 2021. godini. U ovom periodu, promet prevoznika je imao vrednost od 4,2 miliona evra, i bio je na nešto nižem nivou nego u 2020. godini.

Svojim odgovornim praksama, TITAN Cementara Kosjerić doprinosi pozitivnom, direktnom i indirektnom razvoju domaće ekonomije. Praćenje i izveštavanje u vezi sa indikatorom „domaće potrošnje”, koji označava udeo domaćih dobavljača u ukupnim nabavkama, sprovodimo na osnovu Titanovih standarda i uputstava UNCTAD-a. Prema tim pokazateljima u 2021. godini, udeo domaćih dobavljača u ukupnim nabavkama je iznosio 77,94%, odnosno: 80,66% konsolidovano sa poslovanjem u TCK Montenegro, što je blizu nivoa iz 2020. godine. Cementara nastoji da obezbedi da najmanje dve trećine ukupnih nabavki bude usmereno na domaće dobavljače. To postižemo kroz realizaciju niza projekata, u koje odabiramo i uključujemo domaća preduzeća za snabdevanje određenim proizvodima i uslugama.

ODGOVORNO UPRAVLJANJE

resursima i odgovorna nabavka

Posvećeni smo načelima cirkularne ekonomije, i na toj platformi preduzimamo širok opseg aktivnosti koje su usmerene na minimiziranje, ponovnu upotrebu i reciklažu materijala i energije, u cilju očuvanja prirodnih resursa. Takođe, podstičemo i osnažujemo naše poslovne partnerne da uvrste načela održivog razvoja u svoje poslovne procese i odluke, čime proširujemo zajedničku strategiju odgovornog društvenog angažovanja.

MATERIJALNA TEMA:

Odgovorna upotreba resursa

Očuvanje resursa

Prirodna bogatstva predstavljaju značajan resurs, koji omogućava privredni rast i unapređenje uslova života. Smanjenje, ponovna upotreba i reciklaža sirovina, vode i otpada su ključni elementi kojima se u našoj kompaniji kontinuirano rukovodimo radi postizanja održivosti. S obzirom da funkcionisanje savremenog društva zavisi od resursa, čije su glavne karakteristike neobnovljivost i iscrpljivost, fokusirani smo na njihovo očuvanje.

Prirodni i alternativni sirovinski materijali

Raspolaganje prirodnim resursima zahteva veliku odgovornost, kako tokom njihove eksploatacije ne bi bio

narušen ekosistem planete. Pošto se naša kompanija strateški opredelila za očuvanje prirodnih resursa, mi vidimo svoje šanse u primeni koncepta cirkularne ekonomije, zasnovane na smanjenju upotrebe prirodnih sirovinskih materijala, koji se zamenjuju alternativnim sirovinskim materijalima.

U 2021. godini, za proizvodnju klinkera i cementa utrošili smo više od 87.000 tona sekundarnih – alternativnih sirovinskih materijala, čime smo dali svoj doprinos smanjenju eksploracije neobnovljivih prirodnih potencijala, uz istovremeno redukovanje deponovanih količina industrijskog otpada.

Voda

Voda predstavlja esencijalni deo životne sredine. Zato se očuvanje kvaliteta vode i njenog efikasnog korišćenja nalaze među glavnim prioritetima TITAN Cementare Kosjerić, kroz primenjeni sistem upravljanja vodama. Procena rizika dostupnosti vode redovno se vrši na svim lokacijama TITAN Grupe, uz pomoć alata *Aqueduct Tool* (the World Resources Institute – WRI) i *Water Risk Filter* (World Wildlife Fund – WWF). Prema proceni rizika dostupnosti vode koja je urađena 2020. godine, na nivou Grupe, naše postrojenje se nalazi u području sa potencijalno nedovoljnim količinama vode. Rezultati ove procene će se koristiti za procenu lokalnih uslova, za identifikaciju povezanih rizika i mogućnosti, kao i za donošenje odgovarajućih odluka o daljem unapređenju naše prakse za održivo upravljanje vodama.

Vodu koristimo za industrijske i sanitарne potrebe, i kao vodu za piće. Za industrijske potrebe koristimo sakupljenu atmosfersku i drenažnu vodu i vodu iz reke Skrapež, dok kao pijaču i sanitarnu vodu koristimo vodu iz gradskog vodovoda. Od 2014. godine, za industrijske potrebe koristimo vodu iz sistema za recirkulaciju, zahvaljujući tome što nam od 2010. godine radi postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda.

Količina utrošene vode u TCK se prati meračima protoka, što omogućava detaljnu i blagovremenu analizu dobijenih podataka, kao i adekvatno preuzimanje odgovarajućih mera. Sistemom recirkulacije smo, u 2021. godini, omogućili ponovno iskorišćenje 610.558,9 m³ prečišćene

MATERIJALNA TEMA: Odgovoran i održiv lanac nabavke

Odgovorna nabavka i pouzdan lanac snabdevanja

TITAN Grupa je ustanovila Mapu puta održivog lanca snabdevanja, koja navodi na specifične smernice i rokove za blagovremeno postizanje cilja, odnosno da 70% naših ključnih dobavljača ispuni standarde, predviđene Titanovim ESG ciljevima za dobavljače, do 2025. godine. U skladu sa tom orientacijom, prvi put je razvijena Politika nabavke TITAN Grupe, koja je ozvaničena u julu 2021. godine. Politika nabavke postavlja osnovne principe za regulisanje oblasti iz svog domena, uključujući unapređene prakse nabavke koje doprinose još većoj posvećenosti Grupe da bude društveno odgovorna, etički i ekološki osvešćena i posvećena poslovna organizacija.

Konačno, TITAN Grupa je pokrenula proces daljeg razvoja i proširenja odgovarajućih ESG kriterijuma koje koristi u evaluaciji svojih ključnih dobavljača. Prema GCCA uputstvu za održivo upravljanje lancem snabdevanja, u svim poslovnim jedinicama je prepoznata i definisana značajna uloga ključnih dobavljača, jer čine 80% ukupnih troškova nabavke u kompaniji. S obzirom da imaju važno mesto u našim poslovnim odnosima, ključni dobavljači mogu bitno uticati na pokretače održivosti kompanije, ukoliko izazivaju prekid i poremećaje u našem radu, ili svojim delovanjem, neusklađenim sa ESG standardima koje uvodimo, potencijalno narušavaju reputaciju Grupe ili TCK. Ta pretpostavka se odnosi na izvođače koji krše bezbedne radne uslove, nemaju dozvolu za legalno poslovanje ili ne ispunjavaju druge Titanove normative.

Stalni prioritet za Cementaru je zaštita radnih prava i bezbednih uslova rada među zaposlenima i izvođačima

otpadne vode, odnosno, 87,82% ukupne potrebe za vodom zadovoljeno je recikliranim vodom, čime se ostvaruje značajno smanjenje potrošnje sveže vode.

U TITAN Cementari Kosjerić smo postavili visoke kriterijume implementacije sistema za zaštitu voda, koji podrazumevaju da se sve naše otpadne, drenažne i atmosferske vode prečišćavaju do zahtevanog nivoa kvaliteta, i tek nakon tog postupka ispuštaju u reku Skrapež. Prečišćene otpadne vode podležu redovnom praćenju kvaliteta, a analize pokazuju da su ispunjeni propisani uslovi za ispuštanje otpadnih voda u vodotok.

radova, posebno u vanrednim epidemiološkim uslovima. Kao i u periodu pre pandemije, u novim okolnostima nismo identifikovali nepoštovanje propisa u oblastima očuvanja životne sredine, ljudskih prava i/ili borbe protiv mita i korupcije, i drugih obaveza odgovornog ponašanja naše kompanije.

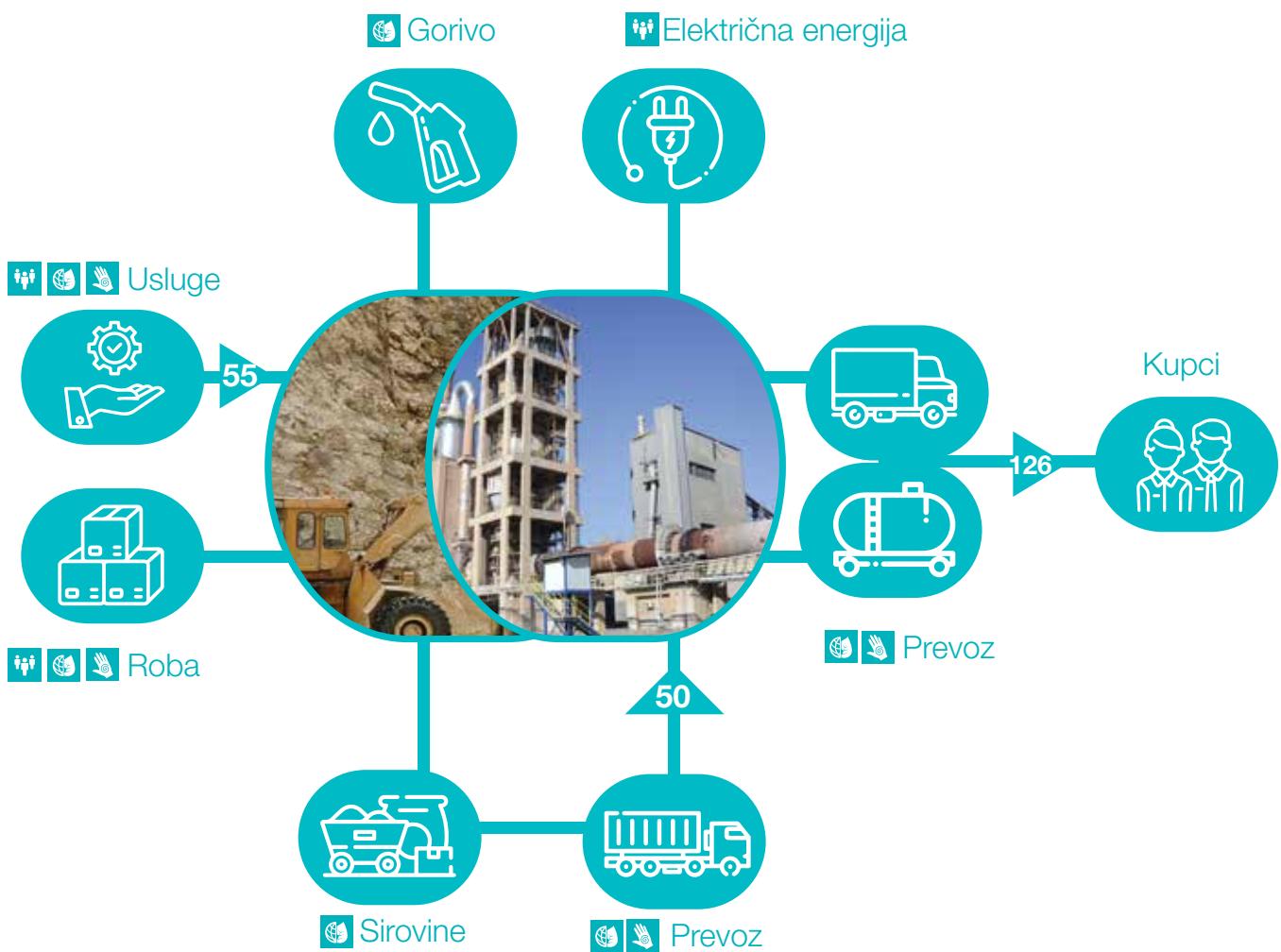
Politika nabavke TITAN Grupe, objavljena 2021. godine, jasno postavlja preduslov da naši dobavljači u svojim poslovnim aktivnostima primenjuju sve zakone i propise, poštuju ljudska i radnička prava, i uspostave bezbedno radno okruženje. Navedene zahteve detaljno opisuju klauzule koje su ugrađene u ugovore sa dobavljačima. U 2021. godini, svi novi izvođači radova u TCK su pretkvalifikovani na osnovu kriterijuma ljudskih prava i uticaja na društvo, a potom, za vreme realizacije poslova, na osnovu BZNR normi i uticaja na životnu sredinu.

Evaluacija dobavljača u TITAN Cementari Kosjerić je kontinuiran proces. Evaluaciju sprovodimo i tokom angažovanja izvođača poslova i postavljamo brojne zahteve. Razmatramo rezultate redovnih revizija izvođača, procenu BZNR kriterijuma po završetku radova i kvalitet pruženih proizvoda/usluga. Na kraju svake godine, obavljamo završnu evaluaciju svih dobavljača sa kojima je Cementara sarađivala tokom prethodnog evaluacionog perioda. Pored toga, procenjujemo kvalitet proizvoda ili usluge, delotvornost i obim primenjene odgovorne poslovne prakse. U 2021. godini smo ocenili 303 od 748 dobavljača, od kojih je 44 vrednovano u skladu sa kriterijumima bezbednosti i zdravlja na radu i uticaja na životnu sredinu.

U sve ugovore sa dobavljačima TCK uključuje klauzule iz opsega odgovornog poslovanja, koje obavezuju dobavljače na poštovanje ljudskih i radnih prava, sprečavanje mita i korupcije, brigu o zdravlju i bezbednosti, i zaštitu životne sredine. Ove prakse promovišemo kroz lanac snabdevanja i tako što svakom novom dobavljaču dostavljamo Kodeks ponašanja za nabavku.

Lanac vrednosti nabavke

Dobavljači su kategorisani po značajnim grupama proizvoda i usluga, kao i kriterijumima po kojima se uobičajeno vrednuju.

Radna i ljudska prava

Uticaj na zaštitu životne sredine

Uticaj na društvo

Ukupan broj
indirektno
zaposlenih

UGOVARAČI	2021	2020	2019
Ukupan broj zaposlenih kod ugovarača	231	239	287
Broj zaposlenih kod ugovarača, bez logistike i transporta*	54	49	55
Broj zaposlenih kod ugovarača – logistika i transport	176	189	232
Ukupan broj radnih sati zaposlenih kod ugovarača	435.401	450.292	541.132

* Broj zaposlenih kod ugovarača, procjenjen na osnovu radnih sati (kao FTE – full time equivalent).

MATERIJALNA TEMA:

Kvalitet i bezbednost proizvoda

Poverenje kupaca – znak našeg kvaliteta

U TITAN Cementari Kosjerić smo potpuno posvećeni zadovoljstvu kupaca, što nam omogućuje da imamo stalni uvid u postignute rezultate našeg poslovanja i načine za unapređenje konkurenčke prednosti kompanije. Uz korišćenje brojnih komunikacionih kanala, prilagođenih globalnim uslovima i savremenoj digitalizaciji, redovno osluškujemo i pratimo potrebe i očekivanja naših klijenata, kako bismo na njih najadekvatnije i blagovremeno reagovali. U negovanju uzajamnog poverenja, nastojimo da našim pravovremenim odgovorom na dobijene zahteve i sugestije, brzim servisom i podrškom, sa fokusom na efikasna rešenja, uspešno održavamo zadovoljstvo i lojalnost kupaca.

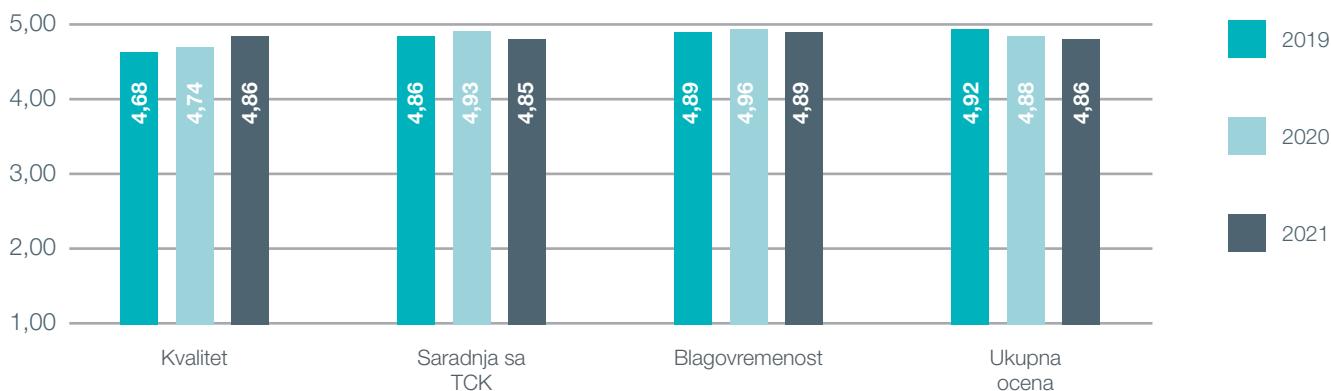
Poštujući mišljenje kupaca, i u 2021. godini smo sproveli anketu „Ispitivanje zadovoljstva kupaca”, kao jednu od mera za dobijanje povratnih informacija o kvalitetu našeg proizvodnog assortimenta i svih aktivnosti koje su uključene u njegov plasman. Godinama unazad, Cementara koristi tehniku anketiranja kupaca radi vrednovanja njihovih stavova o sveobuhvatnim faktorima kvaliteta, koji se odnose na proizvode, usluge, stručnost, odnos prema kupcu, otpremu i isporuku cementa, uz mogućnost

dostavljanja sugestija i ideja u cilju poboljšanja saradnje. Ova metoda istraživanja i merenja zadovoljstva kupaca predstavlja pouzdan indikator naše poslovne efikasnosti, jer pokazuje u kojoj meri proizvodi i usluge TCK odgovaraju očekivanjima tržišta i društva.

Posebnu pažnju poklanjamо prigovorima na kvalitet naših proizvoda i usluga, što rešavamo u atmosferi međusobnog uvažavanja, nudeći našu stručnu pomoć i savet. Tokom 2021. godine, TCK nije dobila nijednu zvaničnu reklamaciju na kvalitet svojih proizvoda. Takođe, u poslednjih pet godina, nijedan kupac nije uputio primedbu, vezanu za uticaj naših proizvoda na bezbednost i zdravlje na radu, ili na obeležavanje ambalaže i preporuke za bezbedno rukovanje, skladištenje i korišćenje proizvoda.

Rezultati ispitivanja zadovoljstva kupaca 2019–2021.

DOBRO UPRAVLJANJE

transparentnost i poslovna etika

TITAN Cementara Kosjerić, kao deo TITAN Grupe, izuzetno je posvećena poslovanju u skladu sa vodećim principima integriteta i poslovne etike. Usklađenost sa visokim normama za upravljanje rizikom koji se odnosi na rešavanje situacija povezanih sa mitom, korupcijom i ljudskim pravima, u poslovanju čitave Grupe smatra se osnovnom postavkom u primeni naše strategije održivosti. Pored usaglašenosti sa važećim zakonima i propisima, Titanov Kodeks ponašanja i generalne Politike obezbeđuju posvećenost najvišim internacionalnim regulativama i standardima, uključujući Rukovodeća načela Ujedinjenih nacija o ljudskim pravima i biznisu, kao i međunarodno pravo protiv mita i korupcije.

Sprečavanje i prevencija mita i korupcije

U skladu sa našim korporativnim vrednostima i kulturom, i kao što je jasno definisano u Titanovom Kodeksu ponašanja i relevantnim Politikama Grupe, TCK sledi pristup nulte tolerancije prema mitu, prevari i bilo kojoj drugoj koruptivnoj praksi.

Sve inicijative i napor u borbi protiv korupcije, u našoj kompaniji su podržani i realizovani kroz snažnu organizacionu strukturu, koja postavlja jasne uloge i odgovornosti, i pruža pouzdan okvir za dobro korporativno upravljanje i učinak na polju održivosti. Odbor za reviziju i procenu rizika TITAN Grupe, telo koje se sastoji od neizvršnih, nezavisnih članova, ima zadatku da nadgleda, između ostalog, rizik od korupcije i prevare. Odeljenje Grupe za usklađenost i borbu protiv prevara, kao deo

Odeljenja za unutrašnju reviziju, upravljanje rizicima i usklađenost TITAN Grupe, ima sveukupnu odgovornost za praćenje rizika, usaglašenost i koordinaciju relevantnih kontrolnih aktivnosti, u saradnji sa menadžmentom i pravnim odeljenjem.

Naša Politika sprečavanja mita i korupcije postavlja principe, pravila i odgovornosti, precizira oblasti visokog rizika u kojima se navedeni etički problemi najčešće mogu javiti tokom poslovnih aktivnosti, i daje smernice za preventivne i istražne procedure, uključujući procenu rizika i usaglašenost poslovanja trećih lica.

Program za sprečavanje prevara TITAN Grupe postavlja naše strateške prioritete i napore za prevenciju i otkrivanje kršenja etičkih normi i korupcije u čitavoj Grupi, sa ciljem da se obezbedi zaštita za imovinu i resurse, korporativnu reputaciju i kredibilitet, kulturu i operativnu efikasnost. U tom okviru, sprovodi se sveobuhvatan program aktivnosti i kontrola protiv prevarnih radnji, što doprinosi predupređenju i prepoznavanju tih pojava u radnom okruženju, kao i reagovanju Grupe u takvim slučajevima.

U cilju podizanja svesti o borbi protiv prevara, tokom 2021. godine je definisan Program za sprečavanje prevara, koji je prihvaćen širom Grupe. Program promoviše otvorenost i transparentnost, obezbeđuje standarde i smernice, i pojašnjava uloge, očekivanja i odgovornosti u domenu prevarnih postupaka u radnom okruženju. Među preventivnim akcijama, projekti Procene rizika od prevara, koji se sprovode u rizičnim oblastima, imaju cilj da identifikuju i otklone potencijalne nedostatke u kontrolama za sprečavanje neetičkog ponašanja, kroz dosledne i delotvorne akcione planove.

U 2021. godini nije zabeležen nijedan slučaj davanja podrške političkim partijama, u novcu, niti u naturi, direktno ili indirektno. Takođe, TCK nije imala nijednu izrečenu kaznu za korupciju od nadležnih organa ili sudova, u izveštajnom periodu.¹²

Program usklađenosti i Politike Grupe

Rizici vezani za usklađenost poslovanja se proaktivno rešavaju na nivou Grupe, kroz primenu Programa usklađenosti TITAN Grupe. Program predstavlja integrisani sistem relevantnih aktivnosti, mehanizama i kontrola, koji imaju cilj da obezbede adekvatnu garanciju da su rizici usklađenosti blagovremeno identifikovani, pravilno procenjeni i efikasno ublaženi, što jača kulturu usaglašenosti, obezbeđuje poštovanje zahteva za usklađenost i podstiče etičko ponašanje.

Kodeks ponašanja i generalne Politike Grupe čine skup normativa, koji se primenjuju na sve operacije i pokrivaju celokupne strateške oblasti TITAN Grupe, pružajući smernice zaposlenima i poslovnim saradnicima, kako bi se obezbedila usklađenost sa primenljivim internim i statutarnim pravilima.

Politike TITAN Grupe uključuju, ali nisu ograničene na: Politiku sprečavanja mita i korupcije, Politiku sprečavanja sukoba interesa, Politiku poštovanja zakona o konkurenčiji, Politiku o sankcijama, Politiku društveno odgovornog poslovanja, Politiku o uzbunjivanju, Politiku zaštite životne sredine, Politiku zaštite podataka o ličnosti, Politiku ljudskih prava, Politiku bezbednosti i zdravlja na radu i Politiku kvaliteta.

Ključna funkcija Programa usklađenosti TITAN Grupe jeste razvoj svesti, edukacija i kontinuirano savetovanje, jer smatramo neophodnom potrebom da naši ljudi budu adekvatno informisani i podržani u ovim kontinuiranim naporima. U tom cilju, tokom 2021. godine, implementirana je druga faza Programa za podizanje svesti o Politikama Grupe, koji se sastoji od onlajn treninga i testova u vezi sa poznavanjem Kodeksa ponašanja i Politika, u domenu održivosti i društvene odgovornosti. U 2021. godini, 99 zaposlenih je učestvovalo u 223 sata obuke na ovu temu. Za 2022. godinu, imamo plan da komuniciramo unutar kompanije, na temu nove Politike Grupe: Različitost, pravičnost i inkluzija.

Naša kompanija nastoji da pruži dugoročan doprinos održivom razvoju zajednice u kojoj posluje, i da takav uticaj rasprostire u čitavom društvu. Ta ambicija se temelji na Politikama TITAN Grupe koje, u svojim domenima i združeno, grade visoki kvalitet poslovanja, prožet odgovornošću prema sadašnjim i budućim generacijama.

Poštovanje ljudskih prava

Kao deo TITAN Grupe, naša kompanija je posvećena poštovanju osnovnih ljudskih i radnih prava, potpuno usklađenih sa međunarodnim normama i standardima. Oblast ljudskih prava predstavlja jedan od ključnih sadržaja Programa usklađenosti TITAN Grupe, koji obezbeđuje dobro koncipiran okvir za rešavanje relevantnih aktivnosti, na strukturiran i holistički način u celoj Grupi. Skup obaveza je jasno definisan u Politici ljudskih prava TITAN Grupe.

Raznolikost i inkluzija su, takođe, identifikovani kao prioriteti TITAN Cementare Kosjerić. To potvrđuje važnost ovog pitanja kako za poslovanje, tako i za naše zaposlene

i sve ključne zainteresovane strane: dobavljače, kupce i lokalnu zajednicu. Izuzetno smo posvećeni održavanju okruženja u kojem svi imaju istinski osećaj pripadnosti i uključenosti, uz negovanje raznolikosti i nulte tolerancije prema svakom vidu diskriminacije ili uznemiravanja.

Platforma EthicsPoint predstavlja anoniman i strogo poverljiv kanal za prijavljivanje incidenta na radnom mestu. Ovaj žalbeni mehanizam u praksi potvrđuje otvorenost i transparentnost naše kompanije, čuvajući dobro upravljanje i integritet. Platforma, kojoj svi zaposleni imaju slobodan pristup, osigurava da se incidenti prijavljuju, ispituju i rešavaju sa planom korektivnih mera, ako i kada je to potrebno, u režimu poverljivosti informacija.

¹² Navedeni podatak pokriva zahteve za izveštavanje, u skladu sa SASB standardima za „Integritet i transparentnost cena” i preciznije: indikator EM-CM-520a.1. „Ukupan iznos novčanih gubitaka kao rezultat sudske postupaka povezanih sa aktivnostima kartela, nameštanjem cena i antimonopoliskim aktivnostima”.

FINANSIJSKI

rezultati

Nastavljajući da primenjuje dobre poslovne prakse, uz fleksibilnost delovanja i brzog prilagođavanja tržišnim zahtevima, Cementara je uspela da minimizira uticaj pandemije na svoje postignute proizvodno-finansijske rezultate, i da istovremeno održi vrhunsku operativnost i visoku konkurentnost. Ovakva strategija obezbedila je fabrici nesmetano odvijanje procesa proizvodnje i sprečavanje poremećaja u lancu nabavke. O tome svedoče zvanični finansijski pokazatelji uspešnosti poslovanja TCK u 2021. godini.

U protekloj godini, naši konsolidovani finansijski rezultati su bili bolji od rezultata ostvarenih u 2020. godini. Ovaj učinak uključuje finansijske rezultate TITAN Cementare Kosjerić i njene kćerke-kompanije: TCK Montenegro u Podgorici, koja je 100% u vlasništvu TITAN Cementare Kosjerić. Konsolidovani poslovni prihodi su porasli za 7,4%, a u isto vreme, rast konsolidovanog operativnog profita (EBITDA) je iznosio 6,7%, u poređenju sa ostvarenim konsolidovanim operativnim profitom u 2020. godini.

Obimi proizvodnje i prodaje na domaćem tržištu su bili veći nego u 2020. godini. I pored povećanja cena energenata u poslednjem kvartalu godine, zahvaljujući povoljnijim tržišnim kretanjima u pogledu tražnje za našim proizvodima, kao i kontinuiranoj kontroli fiksnih troškova i optimizaciji angažovanih obrtnih sredstava u zalihama i potraživanjima, što je ishod preduzetih opsežnih mera našeg menadžmenta, u znatnoj meri su umanjeni negativni efekti rasta cena energenata.

Pored vanrednih izazova, uzrokovanih pandemijom, koji su bili prisutni i tokom 2021. godine, Cementara je uspela da održi zavidan nivo likvidnosti. Novčana sredstva, generisana iz poslovnih aktivnosti, bila su dovoljna za blagovremeno izmirenje svih zakonskih, ugovornih i drugih obaveza. Nije bilo potrebe za dodatnim izvorima finansiranja – internim, ili za zaduživanjem kod poslovnih banaka. Takođe, kako se tržište u izvesnoj meri stabilizovalo i poslovni rizici se smanjili, odložene investicije TCK iz 2020. godine su realizovane u 2021. godini, tako da su investiciona ulaganja povećana u odnosu na prethodnu godinu.

Očekujemo da će 2022. biti godina kompleksnijih poslovnih izazova, u odnosu na 2020. i 2021. godinu, imajući u vidu najnovija dešavanja u vezi sa ratnim sukobom između Rusije i Ukrajine, i posledični rast cena energenata, kao i šire poremećaje na svetskom tržištu roba i usluga. Dosadašnje iskustvo TITAN Cementare Kosjerić

u preduzimanju preventivnih mera delovanja i donošenja pravovremenih odluka, uticaće na upravljanje rizicima u smeru prevaziđenja nestabilnosti na tržištu cena energenata i tražnje za našim proizvodima. U aktuelnim društvenim i ekonomskim prilikama, nastoјaćemo da se prilagodimo svim novim okolnostima poslovnog okruženja i održimo dobre finansijske rezultate.

Osnov za reviziju finansijskih izveštaja i obim angažovanja

Zakonska revizija je obavezna za redovne godišnje finansijske izveštaje velikih i srednjih pravnih lica, razvrstanih u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo. Zakonska revizija konsolidovanih finansijskih izveštaja je obavezna za matična pravna lica koja sastavljaju konsolidovane finansijske izveštaje u skladu sa pomenutim zakonom.

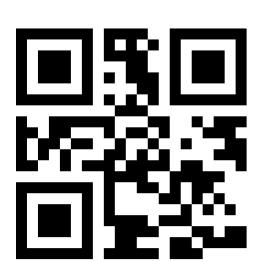
Konsolidovani finansijski izveštaji, koji su predmet revizije, obuhvataju:

- Konsolidovani bilans uspeha;
- Konsolidovani bilans stanja;
- Konsolidovani izveštaj o ostalom ukupnom rezultatu;
- Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine;
- Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu;
- Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Reviziju konsolidovanih finansijskih izveštaja TITAN Cementare Kosjerić za 2021. godinu izvršila je renomirana revizorska kuća PricewaterhouseCoopers d. o. o. Beograd.

Osnovni principi kojih moraju da se pridržavaju društva za reviziju i ovlašćeni licencirani revizori prilikom revizije finansijskih izveštaja jesu: profesionalna etika, profesionalni skepticizam, nezavisnost i objektivnost.

Za više informacija
o konsolidovanim
finansijskim izveštajima
TCK za 2021. godinu,
posetite:
www.apr.gov.rs

POGLEĐ U BUDUĆNOST

TCK je dala doprinos u procesu sprovođenja Ocene materijalnosti Grupe, pokrenute 2019. godine, koja je rezultirala specifičnim ESG ciljevima¹³ za TITAN Grupu. Ciljevi su formulisani i postavljeni do 2025. godine i kasnije, kako je najavio Odbor direktora TITAN Grupe, u martu 2021. godine, potvrđujući dugoročnu posvećenost održivom razvoju i stvaranju vrednosti za opšte dobro.

Dekarbonizacija i digitalizacija	Radno okruženje koje podstiče rast	Pozitivan lokalni uticaj	Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka
<p>Titanova ambicija: TRANSFORMIŠEMO naše poslovanje, fokusirajući se na fleksibilnost, inovacije i pronalaženje rešenja koja će efikasnije služiti našim kupcima, na putu ka digitalnom svetu, bez emisija ugljen-dioksida.</p> <p>CILJEVI:</p> <p>Smanjenje emisija CO₂:</p> <ul style="list-style-type: none"> Scope 1 (direktne emisije, neto): -35% u odnosu na nivo iz 1990. godine Scope 2 (indirektne emisije, el. energija): -45% u odnosu na nivo iz 2020. godine Monitoring i nezavisna verifikacija u lancu nabavke (Scope 3: indirektne emisije u lancu nabavke) Doprinos stvaranju društva bez CO₂ u proizvodnji cementa i betona do 2050. godine Povećanje godišnjeg ulaganja TITAN Grupe u istraživanja i inovacije na 20 miliona evra 	<p>Titanova ambicija: NEGUJEMO inkluzivnu kulturu jednakih mogućnosti i profesionalnog razvoja zaposlenih u bezbednom i zdravom radnom okruženju.</p> <p>CILJEVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> Lider u bezbednosti, bez fatalnih povreda i LTIFR među vodećim proizvođačima cementa¹⁴ Primena inicijativa koje pospešuju dobrotit zaposlenih u svim zemljama Učešće 1/3 žena u Upravnom odboru Jednake mogućnosti, inkluzija i povećanje učešća žena za 20% na liderskim pozicijama, u bazama talenata i među novozaposlenima Pružiti prilike razvoju novih znanja i veština za sve zaposlene, posebno u oblasti bezbednosti, dekarbonizacije i digitalizacije 	<p>Titanova ambicija: PODSTIČEMO naše poslovanje i naše ljudе da doprinesu prosperitetu lokalnih zajednica, uvažavajući društvene i ekološke izazove.</p> <p>CILJEVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> Visok nivo performansi specifičnih emisija praškastih materija, NO_x i SO_x u proizvodnji cementa Sve lokacije rudnika¹⁵ će imati planove rehabilitacije, i procesom rehabilitacije biće obuhvaćeno 25% površina na kojima je završena eksplotacija Svi rudnici¹⁵ koji se nalaze u zaštićenim područjima ili uz njih usvojioće plan upravljanja biodiverzitetom Planove angažovanja u zajednicama uskladićemo sa materijalnim pitanjima i Ciljevima održivog razvoja UN do 2030. godine 2/3 ukupnih troškova nabavke obuhvatiće troškovi domaćih dobavljača 	<p>Titanova ambicija: OSNAŽUJEMO naše poslovne partnere da uključe načela održivog razvoja u svoje procese odlučivanja i dnevne aktivnosti, kao i da odgovorno koriste prirodne resurse.</p> <p>CILJEVI:</p> <ul style="list-style-type: none"> Potrošnja vode iznosiće 280 l/t^{prodvođa}, i 70% potrebne vode obezbeđićemo iz reciklirane vode 85% proizvodnje¹⁶ biće obuhvaćeno ISO 50001 standardom ili energetskim revizijama 50% proizvodnje¹⁶ biće obuhvaćeno sertifikatom „Zero Waste to Landfill“ (Bez deponovanog otpada) 70% ključnih dobavljača¹⁷ uskladiće se sa Titanovim ESG standardima
<p>Ciljevi su uokvireni DOBROM UPRAVLJANJEM, TRANSPARENTNOŠĆU I POSLOVNOM ETIKOM Titanovi ESG ciljevi doprinose Ciljevima održivog razvoja UN:</p>			

TCK doprinosi postizanju ESG ciljeva Grupe na lokalnom nivou. Naši ciljevi su usklađeni sa lokalnim materijalnim pitanjima, kao i sa definisanim Titanovim indikatorima.

¹³ Titanovi ESG ciljevi (*Environmental, Social and Governance Targets* – ciljevi u oblasti zaštite životne sredine, društva i korporativnog upravljanja) su usklađeni sa Ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija do 2030. Ciljevi emisije Scope 1 i 2 su potvrđeni od strane Inicijative za naučne ciljeve (*Science Based Target Initiative – SBTi*). Za više informacija o ESG ciljevima Grupe: <https://titan.rs/novi-ciljevi-za-odrzivi-razvoj-titan-grupe/>.

¹⁴ Cemex, LafargeHolcim, Argos, HeidelbergCement, CRH, Cementir, Vicat, Buzzi.

¹⁵ Aktivni rudnici, 100% vlasništvo.

¹⁶ Uključuje samo proizvodnju u fabrikama cementa.

¹⁷ Ključni dobavljači: ključni dobavljači prema GCCA Smernicama za održivo upravljanje lancem nabavke sa značajnim nivoom potrošnje za TITAN Grupu.

GLOBALNA MREŽA

saradnje i podrške

Idući u korak sa najboljim svetskim poslovnim praksama, TITAN Cementara Kosjerić svojim svestranim angažovanjem odgovara na globalne izazove održivog razvoja i društvene odgovornosti, stvarajući vrednosti za stejkholdere, uz poštovanje ljudi, društva i životne sredine u kojoj posluje. Posvećenost ovim ciljevima naša kompanija potvrđuje kroz poslovne politike i praksu, ali i kroz saradnju sa domaćim i međunarodnim organizacijama i udruženjima. Neke od najvažnijih inicijativa u kojima učestvujemo su:

Globalni dogovor Ujedinjenih nacija

Globalni dogovor Ujedinjenih nacija je najmasovnija svetska dobrovoljna inicijativa, posvećena promovisanju društveno odgovorne prakse. Uključuje predstavnike kompanija, akademskih ustanova, civilnog sektora, gradova i sindikata, koji u svoje delovanje integrišu poštovanje Deset univerzalnih principa iz oblasti ljudskih prava, radnih prava, zaštite životne sredine i borbe protiv korupcije. Godine 2002, TITAN Grupa je bila među prvih 500 potpisnika Globalnog dogovora UN u svetu, dok je 2017. godine, dobila status „učesnika“. Doprinoseći naporima Grupe, TCK učestvuje u aktivnostima Lokalne mreže Globalnog dogovora u Srbiji, i redovno, na godišnjem nivou, objavljuje Komunikaciju o napretku¹⁸ na web-stranici Globalnog dogovora UN. Komunikacija o napretku ispunjava napredni nivo kriterijuma UNGC, kao što je potvrđeno u Nezavisnom izveštaju revizora, koji je deo ovog dokumenta.

Izvori: Our Participants | UN Global Compact i TITAN Cementara Kosjerić | UN Global Compact.

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA) osnovano je 2018. godine, kao industrijska inicijativa koja zastupa održive interese svog sektora na internacionalnom nivou. GCCA je nasledio ulogu bivše Inicijative cementne industrije za održivi razvoj (CSI) Svetskog poslovnog saveta za održivi razvoj (WBCSD), i od 1. januara 2019. godine preuzeo je radne programe CSI, kao i aktivnosti koje iz njih proizilaze. Udruženje je usmereno na ključne ciljeve za razvoj sektora i jačanje njegovog doprinosa održivoj gradnji. To realizuje kroz kreiranje lanca vrednosti i podsticanje inovacija, u saradnji sa predstavnicima industrije i udruženja, kao i ključnim stručnjacima i stejkholderima. TCK doprinosi radu GCCA kroz aktivno uključivanje TITAN Grupe, koja je važan član ovog Udruženja.

Forum za odgovorno poslovanje

TITAN Cementara Kosjerić je članica Forum za odgovorno poslovanje, koji okuplja predstavnike najnaprednijih kompanija u Srbiji, podstičući njihovo zalaganje za dobrobit zajednice. Kao nacionalni partner mreže CSR Europe, vodeće evropske platforme za društveno odgovorno poslovanje, Forum prenosi međunarodna iskustva u ovoj oblasti i osnažuje kompanije da posluju u skladu sa principima održivosti, odgovornosti i etike. Takođe, zalaže se za dobre korporativne prakse, koje kroz sintezu resursa i znanja ostvaruju pozitivan i merljiv uticaj na društvo.

¹⁸ Naša matična kompanija TITAN Cement International S.A. je članica Globalnog dogovora UN. TCK podržava Deset principa, napredak Ciljeva održivog razvoja, kao i šire ciljeve UN, i pritom potpuno pridružuje svoju podršku ovoj inicijativi i naporima koje u tim okvirima ulaže Titanova matična kompanija.

OSTVARENÍ REZULTATI U ESG OBLASTIMA

Titanov pristup izveštavanju o rezultatima u ESG oblastima

Titanov pristup integrисаном извеštавању о резултатима из области заштите животне средине, друштва и корпоративног управљања (*Environmental, Social and Governance – ESG*) усклађен је са добровољним определјењем компаније да поштује међународне principle IIIRC, Комуникације о напредку UNGC за напредни ниво, Smernice GCCA и Smernice Odbora зарачуноводствене стандарде одрживости (*Sustainability Accounting Standards Board / SASB Framework*). Овај концепт је проширен у 2021. години, у циљу испunjавања захтева Уредбе ЕУ о таксономији (скраћено: Таксономија ЕУ) и критеријума TCFD који су повезани са ризицима климатских промена.

Polazne/referentne godine

За остваривање Титанових циљева, постављених до 2025. године, и извеštавање о напредку за све параметре заштите животне средине, осим емисија CO₂, полазна година је 2020. Такође, 2020. година се користи као полазна тачка за реализацију SBTi циљева у вези са емисијама CO₂. За емисије CO₂, које нису обухваћене SBTi циљевима, referentna почетна година у праћењу relevantnih postignuća је 1990, у складу са Кјото протоколом.

Promene u strukturi i sadržaju ovog Izveštaja

Materijalnost: Titanov оквир материјалних тема, као резултат последnjeg циклуса Оcene материјалности Групе, из 2019. године, представљен је у табели 1, у склопу резултата у ESG областима. У том погледу, повезали smo резултате најновијег циклуса Оcene материјалности за сваку пословну единицу, у периоду од 2020. до 2021. године. Овакав начин објединавања података пружа sveobuhvatniji приступ процесу Оcene материјалности у TITAN Групи, који комбинује предности анализа и ангажовања на нивоу пословних единица са планом и сменицама Групе.

Restrukturiranje prikaza ključnih pokazatelja učinka u okviru ESG oblasti

Kључни показатељи учинка у областима заштите животне средине, друштва и корпоративног управљања restrukturirani su у складу са резултатима Оcene материјалности на нивоу Групе, и истовремено су усмерени на Титанове фокусне области. Одговарајући показатељи (KPIs) ESG учинка су усклађени са материјалним темама, које су најрелевантније у оквиру сваке од фокусних области. Нови приступ представљања наših ESG резултата има циљ да eksternim i internim стекholderima pruži bolju preglednost objavljenih резултата, фокусираних на Оцену материјалности, као и циљеве TITAN Групе до 2025. године и након тога. За више информација, погледати групу табела које се налазе у оквиру секције: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima”.

Prikazani podaci су усаглашени са областима на које се фокусирају циљеви TITAN Групе: 1. Dekarbonizacija i digitalizacija, 2. Radno okruženje које подстиче rast, 3. Pozitivan lokalni uticaj i 4. Odgovorno управљање resursima i odgovorna nabavka. Navedene области уоквирује 5. облас: Dobro управљање, transparentnost i poslovna etika.

Novi показатељи у оквиру фокус области TITAN Групе:

Dekarbonizacija i digitalizacija (табела 2.1): Scope 1 bruto i neto директне емисије CO₂ i стопа покрivenости (производње klinkera) мерењем директних CO₂ емисија, Scope 2 CO₂ емисије, Scope 3 CO₂ емисије, стопа покрivenости (производње klinkera) мерењем Scope 3 CO₂ емисија и специфичне емисије CO₂, по тони производа (*cementitious products*).

Radno okruženje које подстиче rast (табела 2.2): иницијативе за добробит запослених, проценат запослених који су напустили компанију према полу и старосној структури, удео запослених који су учествовали у процесу оцене учинка и удео жена који су учествовали у процесу оцене учинка.

Pozitivan lokalni uticaj (табела 2.3): проценат запослених из локалне заједнице, проценат практиканата из локалне заједнице, укупан број иницијатива за укључивање локалне заједнице, укупан број учесника у активностима укључивања локалне заједнице, број запослених у Titanu – волонтера у активностима укључивања локалне заједнице, укупан износ *društvenih investicija*, наменjenih остварењу планова за укључивање локалне заједнице, и акције добровољног давања крви које обухватају Titanove запослене, пословне партнere и локалну заједницу.

Odgovorno управљање resursima i odgovorna nabavka (табела 2.4): захваћена и испуштена вода, проценат потребне количине воде obezbeđen recikliranom vodom, покрivenost sertifikatom „Zero Waste to Landfill“ i број кључних dobavljača који испуњавају Titanove ESG стандарде.

Dobro управљање, transparentnost i poslovna etika (табела 2.5.1): покрivenост жалбеним mehanizmom (EthicsPoint), удео запослених који су чланови sindikata i удео запослених који су обухваћени kolektivnim уговором.

GCCA: Određeni индикатори су израчунати на основу захтева сектора којих се компанија TITAN придрžava, пратећи Okvirne smernice GCCA.

UNGC: TITAN poštuje zahteve za izveštavanje u skladu sa kriterijumima Globalnog dogovora UN, vezanih za Komunikaciju o napretku (COP) za napredni nivo.

UNCTAD: TITAN je, u okviru svog izveštavanja, usvojio relevantne pokazatelje (KPIs), u skladu sa UNCTAD Smernicama, kao dodatak gore navedenim standardima izveštavanja.

Materijalne teme TCK	Ključne oblasti za održivi razvoj TITAN Grupe				
	1. Dekarbonizacija i digitalizacija	2. Radno okruženje koje podstiče rast	3. Pozitivan lokalni uticaj	4. Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka	5. Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika
Zaštita životne sredine i zelene investicije					
Bezbedno i zdravo radno okruženje					
Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih					
Ekonomski rezultati i prisustvo na tržištu					
Kvalitet i bezbednost proizvoda					
Angažovanje stekholdera i dobrobit zajednice					
Klimatske promene i energija					
Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika					
Odgovoran i održiv lanac nabavke					
Odgovorna upotreba resursa					
Jaka povezanost sa ključnim oblastima za održivi razvoj TITAN Grupe			Povezanost sa ključnim oblastima za održivi razvoj TITAN Grupe		

Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje

Sektorsko udruženje ili inicijativa	Smernice i drugi referentni dokumenti	Godina izdanja
Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA — <i>Global Cement and Concrete Association</i>)	Povelja o održivosti	Poslednja izdanja (publikovana u periodu 2019–2021)
	Okvirne smernice za održivost	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o bezbednosti u proizvodnji cementa i betona. <i>U okviru GCCA je usaglašeno da ovaj dokument ima proširenu primenu za proizvodnju betona i druge sroдne aktivnosti.</i> [Stub 1]	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje CO ₂ emisija u proizvodnji cementa [Stub 2]	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o vodi u proizvodnji cementa [Stub 4]	
	Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o emisijama u proizvodnji cementa [Stub 4]	
	Smernice za održivost za ko-procesuiranje goriva i sirovina u proizvodnji cementa [Stub 5]	
	Smernice za održivost za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom [Stub 4]	
	Smernice za upravljanje održivim lancem nabavke [Stubovi: 1, 3 i 5]	
	Preporučene dobre prakse za: (a) Bezbednost izvođača i (b) Bezbednost u vožnji	
(prethodno) WBCSD/CSI		2009.

Globalno udruženje proizvođača cementa i betona (GCCA) usvojilo je Povelju održivosti koja je bazirana na 5 Stubova: Stub 1: Bezbednost i zdravlje na radu, Stub 2: Klimatske promene i energija, Stub 3: Društvena odgovornost, Stub 4: Životna sredina i prirodno okruženje i Stub 5: Cirkularna ekonomija.

Korišćeni termin „Stub“ specifičan je za Povelju GCCA o obavezama za kompanije članice, a detaljne informacije su dostupne u Povelji i Okvirnim smernicama na veb-stranici GCCA: <https://gccassociation.org/sustainability-innovation/sustainability-charter-and-guidelines/>.

TITAN Grupa je aktivno učestvovala 2021. godine u različitim radnim grupama GCCA, dajući doprinos znanjem i stručnošću, u skladu sa svojom praksom iz prethodnih godina.

REČNIK KORIŠĆENIH TERMINA

za lanac kreiranja vrednosti

Napomene, uputstva i terminologija vezani za standarde

Većina termina koji se koriste za prikazivanje indikatora u okviru lanca kreiranja vrednosti, preuzeta je iz dokumenta: „Smernice za upotrebu ključnih indikatora za izveštavanje o napretku u postizanju Ciljeva održivog razvoja” (kraći naziv: Smernice UNCTAD, 2019) i inkorporirana je u TITAN standarde. Relevantni termini su definisani u ovom pregledu i povezani su sa ključnim pokazateljima ostvarenih rezultata u ESG oblastima. Precizni podaci u vezi sa lancem kreiranja vrednosti prikazani su unutar sekcija: „Kako kreiramo vrednosti”, „Pregled poslovanja” i „Ostvareni rezultati u ESG oblastima”.

Ulaganje u razvoj zaposlenih

Ukupni troškovi uključuju direktne i indirektne troškove obuka direktno zaposlenih u TCK (podrazumevajući troškove kao što su naknade predavačima, logistika za izvođenje obuka, oprema za treninge, itd.) i izraženi su po zaposlenom, na godišnjem nivou i prema kategoriji zaposlenih (Smernice UNCTAD, 2019). TCK je detaljno prikazala podatke za navedeni indikator u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima” (tabela 2.2).

Ulaganja u oblasti zaštite životne sredine (Zelena investicija)

Ukupan iznos ulaganja (kapitalnih i operativnih), čija je primarna svrha prevencija, redukcija i eliminacija negativnih uticaja na životnu sredinu (Smernice UNCTAD, 2019). TCK je detaljno prikazala navedeni indikator u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima” (indikator: „Ulaganja u zaštitu životne sredine”).

Udeo domaćih dobavljača

Procenat troškova koji se odnose na nabavku robe ili usluga od domaćih dobavljača u ukupnim troškovima nabavke. Udeo domaćih dobavljača predstavlja generalni pokazatelj: u koliko meri postoji uticaj kompanije na domaću ekonomiju (Smernice UNCTAD, 2019). Pod domaćim dobavljačima podrazumevamo dobavljače koji imaju registrovano pravno lice u Republici Srbiji, za potrebe saradnje sa TITAN Cementarom Kosjerić, i u Crnoj Gori, ukoliko ostvaruju poslovne odnose sa TCK Montenegro. TCK je detaljno prikazala navedeni indikator u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima” (tabela 2.3).

Donacije i podrška društvenim inicijativama

Ukupan iznos dobrovornih/dobrovoljnih donacija i ulaganja (koji obuhvata kapitalne i operativne troškove) u širu zajednicu i ciljnu grupu korisnika izvan korporativne organizacije, u okviru posmatranog perioda (Smernice UNCTAD, 2019). TITAN prikazuje ovaj podatak u sklopu indikatora: „Donacije”, koji predstavlja ekvivalent „dobrotvornih/dobrovoljnih donacija i ulaganja”, u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima” (tabela 2.3). Proračun je urađen na osnovu verifikovanih i javno dostupnih finansijskih izveštaja za definisani period.

Kapitalna ulaganja

Kapitalna ulaganja predstavljaju ulaganja u nabavku: nekretnina, postrojenja i opreme, investicionih nekretnina i nematerijalne imovine.

1. Materijalne teme

	TITAN Grupa	TCK
1	Razvoj poslovnog modela za budućnost bez emisija CO ₂	Zaštitu životne sredine i zelene investicije
2	Bezbedno i zdravo radno okruženje	Bezbedno i zdravo radno okruženje
3	Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika	Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih
4	Različitost i inkluzija u radnom okruženju	Ekonomski rezultati i prisustvo na tržištu
5	Pozitivan lokalni, društveni i ekonomski uticaj, i uticaj na životnu sredinu	Kvalitet i bezbednost proizvoda
6	Inovacije sa fokusom na digitalizaciju i dekarbonizaciju	Angažovanje stejkholdera i dobrobit zajednica
7	Kontinuirani razvoj naših zaposlenih	Klimatske promene i energija
8	Pouzdan i održiv lanac nabavke	Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika
9	Odgovorna upotreba resursa, recikliranje i ponovna upotreba, kao i doprinos cirkularnoj ekonomiji	Odgovoran i održiv lanac nabavke
10		Odgovorna upotreba resursa

Nivo materijalnosti:

- Globalno materijalna tema
- Sektorski materijalna tema
- Lokalno materijalna tema

Napomene

Prva kolona tabele prikazuje prioritet materijalnih pitanja za TITAN Grupu i TITAN Cementaru Kosjerić, prema rezultatima iz poslednjeg ciklusa Ocene materijalnosti, u 2020. i 2021. godini.

O definicijama:

Granice izveštavanja za svaku materijalnu temu definisane su u skladu sa principima: materijalnosti, relevantnosti, jasnosti, konciznosti, konzistentnosti i povezanosti, saglasno sa Smernicama Međunarodnog saveta za integrисано извеštавање (IIRC)¹.

Materijalnost

Tema je materijalna ako je od takve relevantnosti i važnosti², da bi mogla suštinski uticati na ocenu provajdera finansijskog kapitala, u pogledu sposobnosti organizacije da kreira vrednost u kratkom, srednjoročnom i dugoročnom periodu. Prilikom utvrđivanja materijalnosti teme, viši menadžment i zaposleni na rukovodilačkim pozicijama treba da razmotre da li tema suštinski utiče, odnosno, ima li potencijal da utiče na strategiju kompanije, njen poslovni model, ili kapitale (jedan ili više kapitala) koje koristi ili na koje vrši uticaj.

Relevantnost

Relevantna pitanja su prošla, sadašnja ili buduća pitanja koja utiču ili mogu uticati na strategiju organizacije, njen poslovni model, ili jedan ili više kapitala, i na taj način mogu delovati na sposobnost organizacije da stvara vrednost tokom vremena. Identifikovanje relevantnih pitanja za uključivanje u integrисани Izveštaj, podrazumeva prepoznavanje šireg skupa potencijalno bitnih pitanja i njihovo sužavanje na teme koje su važne za zastupljenost u Izveštaju. Informacije o relevantnim temama će imati prediktivnu ili potvrđnu vrednost (ili obe), u procesu donošenja odluka.

Konciznost

Podaci o materijalnim pitanjima treba da uključe sažete informacije koje pružaju dovoljno konteksta, tako da obelodanjivanja budu razumljiva, uz izbegavanje suvišnih činjenica.

Konzistentnost i uporedivost

Principle izveštavanja treba dosledno pratiti, osim u slučaju kada je potrebna promena da bi se poboljšao kvalitet informacija. Ovo podrazumeva korišćenje istih ključnih indikatora učinka (KPIs) za izveštavanje o istim temama, ukoliko one i dalje budu materijalne tokom datog perioda izveštavanja. Prilikom uvođenja značajne promene u izveštavanju, organizacija treba da objasni razlog i opiše (i kvantificuje, ako je izvodljivo i materijalno) njen uticaj. Uporedivost objavljenih informacija ima cilj da omogući komparaciju sa drugim organizacijama, u meri u kojoj je to materijalno za kreiranje vrednosti tokom vremena.

Povezanost

Povezivanje različitih informacija ima cilj da se bavi relacijama između finansijskih i nefinansijskih podataka, kako bi se obezbedio holistički pogled na međusobnu povezanost i zavisnost između svih faktora koji utiču na sposobnost organizacije da stvara vrednost tokom vremena.

1. Izvori: „Materijalnost u integrisanom izveštavanju“ („Materiality Background Paper for <IR>“, IIRC, 2013) i „Međunarodni okvir za integrисано извеštavanje“ („The International <IR> Framework“, IIRC, 2013). Dodatne informacije o IIRC se mogu naći na adresi: www.theiirc.org.
2. Kao sinonim, TITAN koristi termin: „značajan“.

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)

GCCA
UNGCI
UNCTAD

kod ESG indikator učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.1 Fokusna oblast: Dekarbonizacija i digitalizacija						
2.1.1 Materijalne teme: Klimatske promene i energija i Ekonomski rezultati i prisustvo na tržištu						
Proizvodnja cementa						
1.1 Scope 1 bruto emisije CO ₂ ²	milion t	0,4	0,4	0,3	EM-CM-110a.1	
1.2 Scope 1 bruto emisije CO ₂ stopa obuhvaćenosti ograničavajućom regulativom	%	0,0	0,0	0,0	EM-CM-110a.1	
1.3 Scope 1 stopa pokrivenosti (proizvodnje klinkera) merenjem bruto emisija CO ₂ ¹	%	100,0	100,0	100,0		
1.4 Scope 1 neto emisije CO ₂	milion t	0,4	0,4	0,3		
1.5 Scope 1 stopa pokrivenosti (proizvodnje klinkera) merenjem neto emisija CO ₂ ¹	%	100,0	100,0	100,0		
1.6 Scope 1 specifične emisije CO ₂ – bruto	kg/t _{Proizvoda} [*]	624,94	640,72	609,25		
1.7 Scope 1 specifične emisije CO ₂ – neto	kg/t _{Proizvoda} [*]	624,94	640,72	609,25		
1.8 Scope 2 CO ₂ emisije ³	milion t	0,0	0,1	0,1		
1.9 Scope 2 stopa pokrivenosti (proizvodnje klinkera) merenjem emisija CO ₂ ¹	%	100,0	100,0	100,0	SDG 9.4	
1.10 Scope 2 specifične emisije CO ₂ ¹	kg/t _{Proizvoda} [*]	83,21	116,06	113,38		
1.11 Scope 3 CO ₂ emisije ^{4,5}	milion t	0,1	n/a	n/a		
1.12 Kategorija 1 - Kupljena dobra i usluge ^{1,5}	milion t	0,0	n/a	n/a		
1.13 Kategorija 3 - Aktivnosti vezane za gorivo i energiju ^{1,5}	milion t	0,0	n/a	n/a		
1.14 Kategorija 4 - Ulagani tok materijala i distribucija ^{1,5}	milion t	0,0	n/a	n/a		
1.15 Kategorija 6 - Službena putovanja ^{1,5}	milion t	0,0	n/a	n/a		
1.16 Kategorija 7 - Putovanja zaposlenih na posao ^{1,5}	milion t	0,0	n/a	n/a		
1.17 Kategorija 9 - Izlazni tok materijala i distribucija ^{1,5}	milion t	0,0	n/a	n/a		
1.18 Scope 3 stopa pokrivenosti (proizvodnje klinkera) merenjem emisija CO ₂ ^{1,5}	%	100,0	n/a	n/a		
1.19 Scope 3 specifične emisije CO ₂ ^{1,5}	kg/t _{Proizvoda} [*]	120,07	126,12	n/a		
1.20 Udeo konvencionalnih fosilnih goriva	% _{Toplotne energije}	99,6	99,6	99,6	SDG 7.2	
1.21 Udeo alternativnih goriva	% _{Toplotne energije}	0,4	0,4	0,4	SDG 12.2	
1.22 Biomasa u ukupnim gorivima ⁶	% _{Toplotne energije}	0,4	0,4	0,4	SDG 13.1	

*Proizvod se odnosi na *cementitious* proizvod, prema Smernicama GCCA.

Napomene za eksternu verifikaciju, standarde, smernice i korišćene termine

Standardi: standardi za izveštavanje su u skladu sa Titanovim sektorskim pristupom (GCCA, UNGC, UNCTAD i SASB). Za detaljnije informacije, pogledati „Titanov pristup izveštavanju o rezultatima u ESG oblastima”, u okviru sekcije: „Ostvareni rezultati u ESG oblastima”.

Smernice: TITAN prati Okvirne smernice za održivost GCCA, Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje CO₂ emisija u proizvodnji cementa, kao i Smernice za ko-procesuiranje goriva i sirovina u proizvodnji cementa. Pomenute Smernice su zamenile prethodno važeće Smernice WBCSD/CSI, iz perioda pre 2021. godine: Smernice za merenje, izveštavanje i verifikaciju performansi u okviru zaštite životne sredine, koje su važile do 2018. godine (uključujući ovu godinu). Za sektorske standarde, pogledati tabelu: „Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje”.

Napomene za specifične pokazatelje (KPIs)

- Novi indikator.
- Direktnе CO₂ emisije koje se odnose na rad postrojenja TCK.
- Indirektnе CO₂ emisije koje se odnose na proizvodnju električne energije, koja se koristi u postrojenju TCK. Za njihov proračun koristimo faktore emisije koje obezbeđuje dobavljač električne energije ili drugi javno dostupni izvori podataka.
- Indirektnе CO₂ emisije koje se odnose na emitovane emisije u okviru lanca nabavke.
- Relevantne informacije koje nisu dostupne za određene godine, označene su kao „n/a”.
- Udeo biomase odgovara procentne potrošnje toplotne energije koja se dobija iz obnovljivih izvora energije.

Povezivanje ključnih indikatora učinka sa SASB standardima

Povezivanje ESG pokazatelja sa metodologijom, u skladu sa SASB standarima. Detaljnije:

- EM-CM-110a.1, za oblast: „Emisije sa efektom staklene bašte”, za globalne bruto emisije Scope 1, procenat obuhvaćen propisima o ograničavanju emisija.

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)

kod	ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.2 Fokusna oblast: Radno okruženje koje podstiče rast							
2.2.1 Materijalna tema: Bezbedno i zdravo radno okruženje							
Sve aktivnosti							
2.1	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (zaposleni)	#	0	0	0		
2.2	Stopa povreda na radu sa fatalnim ishodom (zaposleni)	#/ 10^4 ljudi	0	0	0		
2.3	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (ugovarači)	#	0	0	0		
2.4	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (treća lica)	#	0	0	0		
2.5	Broj povreda na radu sa izgubljenim danima – LTI (zaposleni)	#	1	0	1		
2.6	Frekvencija povreda na radu sa izgubljenim danima – LTIFR (zaposleni)	#/ 10^6 h	2,80	0	2,74	EM-CM-320a.1	
2.7	Broj izgubljenih kalendarskih dana usled povreda na radu (zaposleni)	d	20	0	18		
2.8	Stopa izgubljenih dana po povredi na radu (zaposleni)	d/ 10^6 h	56,0	0	49,3		
2.9	Broj povreda na radu sa izgubljenim danima – LTI (ugovarači)	#	0	1	2		
2.10	Frekvencija povreda na radu sa izgubljenim danima – LTIFR (ugovarači)	#/ 10^6 h	0	10,60	19,29	EM-CM-320a.1	
2.11	Broj izbegnutih povreda	#	25	4	6	EM-CM-320a.1	
2.12	Prosečan broj sati obuke o bezbednosti, po zaposlenom ²	h/zaposlenom	14,84	2,20	14,75		
2.13	Prosečan broj sati obuke o bezbednosti, po ugovaraču ²	h/ugovaraču	8,70	6,48	7,71	SDG 3.6 SDG 3.8	
2.14	Ukupna ulaganja u oblast Bezbednosti i zdravlja na radu ^{3,5}	€	217.449	n/a	n/a	SDG 4.3 SDG 8.8	
Proizvodnja cementa							
2.15	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (zaposleni)	#	0	0	0		
2.16	Stopa povreda na radu sa fatalnim ishodom (zaposleni)	#/ 10^4 ljudi	0	0	0		
2.17	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (ugovarači)	#	0	0	0		
2.18	Broj povreda na radu sa fatalnim ishodom (treća lica)	#	0	0	0		
2.19	Broj povreda na radu sa izgubljenim danima – LTI (zaposleni)	#	1	0	1		
2.20	Frekvencija povreda na radu sa izgubljenim danima – LTIFR (zaposleni)	#/ 10^6 h	2,80	0	2,74	EM-CM-320a.1	
2.21	Broj izgubljenih kalendarskih dana usled povreda na radu (zaposleni)	d	20	0	18		
2.22	Stopa izgubljenih dana po povredi na radu (zaposleni)	d/ 10^6 h	56,0	0	49,3		
2.23	Broj povreda na radu sa izgubljenim danima – LTI (ugovarači)	#	0	1	2		
2.24	Inicijative za dobrobit zaposlenih ^{3,5}	#	9	n/a	n/a		

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)						
kod ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.2 Fokusna oblast: Radno okruženje koje podstiče rast						
2.2.2 Materijalna tema: Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih						
2.26 Broj zaposlenih na dan 31.12.	#	199	190	201		
2.27 Stopa fluktuacije po polu ³	%	2,51%	5,79%	2,99%		
2.28 Žene	%	1,51%	n/a	n/a		
2.29 Muškarci	%	1,01%	n/a	n/a		
Stopa fluktuacije po starosti^{3,4,5}						
2.30 < 30	%	1,01%	n/a	n/a		
2.31 30-50	%	0,50%	n/a	n/a		
2.32 >50	%	1,01%	n/a	n/a		
2.33 Zaposleni koji su napustili organizaciju ⁴	#	5	11	6		
Zaposleni koji su napustili organizaciju, po starosti^{3,5}						
2.34 <30	#	2	n/a	n/a		
2.35 30-50	#	2	n/a	n/a		
2.36 >50	#	1	n/a	n/a		
Zaposleni koji su napustili organizaciju, po polu^{3,5}						
2.37 Žene	#	3	n/a	n/a	SDG 3.6 SDG 3.8 SDG 4.3 SDG 8.8	
2.38 Muškarci	#	2	n/a	n/a		
2.40 Novozaposleni ⁴	#	14	0	10		
Novozaposleni po polu⁴						
2.41 Žene	#	7	0	3		
2.42 Muškarci	#	7	0	7		
Novozaposleni po starosti⁴						
2.43 <30	#	8	0	6		
2.44 30-50	#	6	0	4		
2.45 >50	#	0	0	0		
Zaposleni prema tipu ugovora o radu⁴						
2.46 Broj zaposlenih sa punim radnim vremenom	#	194	188	194		
2.47 Broj zaposlenih sa nepunim radnim vremenom	#	0	0	1		
2.48 Broj zaposlenih na određeno vreme	#	5	2	6		
Zaposleni prema kategoriji⁴						
2.49 Menadžment	#	22	22	22		
2.50 Top menadžment	#	2	2	2		
2.51 Administracija/tehnička podrška	#	86	83	74		
2.52 Polukvalifikovani/nekvalifikovani zaposleni	#	89	83	103	SDG 5.4 SDG 8.5 SDG 8.6 SDG 8.8 SDG 10.3	
Zaposleni prema polu⁴						
2.53 Žene	#	43	39	41		
2.54 Muškarci	#	156	151	160		
2.55 Udeo žena u ukupnom broju zaposlenih ⁴	%	21,61%	20,53%	20,40%		
2.56 Udeo žena u menadžmentu ⁴	%	33,33%	33,33%	33,33%		
2.57 Udeo žena u top menadžmentu ⁴	%	0,00%	0,00%	0,00%		

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)						
kod ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.2 Fokusna oblast: Radno okruženje koje podstiče rast						
2.2.3 Materijalna tema: Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih						
2.58 Ulaganje u razvoj po zaposlenom (uključeni su zaposleni koji su pohađali obuke u datom periodu) ^{3,4}	€	479	260	369		● ●
2.59 Ulaganje u razvoj ³	€	99.613	42.460	74.946		● ●
Ulaganje u razvoj po polu^{3,4}						
2.60 Žene	€	43.671	18.146	33.465		● ●
2.61 Muškarci	€	55.942	24.313	41.481		● ●
2.62 Ukupan broj zaposlenih koji su pohađali obuke tokom godine ⁴	#	200	163	203	SDG 4.3 SDG 4.4 SDG 5.1 SDG 5.5 SDG 8.5 SDG 10.2 SDG 10.3 SDG 16.5	●
2.63 Udeo zaposlenih koji su pohađali obuke (% u odnosu na ukupan broj zaposlenih) ⁴	%	100%	86%	100%		●
2.64 Udeo žena koje su pohađale obuke (% u odnosu na ukupan broj žena) ⁴	%	100%	82,05%	98%		●
Zaposleni koji su pohađali obuke, po kategoriji⁴						
2.65 Menadžment	#	25	23	21		
2.66 Top menadžment	#	2	2	2		
2.67 Administracija/tehnička podrška	#	83	70	74		
2.68 Polukvalifikovani/nekvalifikovani zaposleni	#	90	68	106		
Zaposleni koji su pohađali obuke, po starosti						
2.69 <30	#	17	11	16		●
2.70 30-50	#	93	84	97		●
2.71 >50	#	90	68	90		●
2.72 Ukupan broj trening sati	#	9.599	3.253	8.007		● ●
2.73 Prosečan broj trening sati po zaposlenom i po polu ⁴	#	48	17	40		● ●
2.74 Prosečan broj trening sati – žene	#	72	33	64		
2.75 Prosečan broj trening sati – muškarci	#	42	13	34		

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)

kod ESG indikator učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.2 Fokusna oblast: Radno okruženje koje podstiče rast						
2.2.3 Materijalna tema: Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih						
Broj trening sati po temama						
2.76 Uvodni program ³	#	347	0	660		
2.77 Politike i procedure TITAN Grupe	#	390	219	66		
2.78 DOP	#	24	5	16		
2.79 IT ³	#	874	13	0		
2.80 Zaštita životne sredine	#	172	0	196		
2.81 Strani jezik	#	1.144	1.073	1.309		
2.82 Specijalistička znanja	#	636	133	478		
2.83 Opšte i lične veštine	#	1.046	349	1.072		
2.84 Bezbednost i zdravlje na radu	#	2.907	427	2.946		
2.85 Rukovođenje	#	974	554	379		
2.86 Drugo	#	250	97	135		
2.87 Obezbeđenje	#	0	0	0		
2.88 Tehnička znanja	#	837	385	750		
2.89 Udeo zaposlenih koji su učestvovali u procesu ocene učinka ^{3,5}	%	94,00%	n/a	n/a		
2.90 Udeo žena koje su učestvovalo u procesu ocene učinka ^{3,5}	%	86,00%	n/a	n/a		

Napomene za eksternu verifikaciju, standarde, smernice i korišćene termine

Smernice: TITAN prati Okvirne smernice za održivost GCCA, kao i Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o bezbednosti u proizvodnji cementa i betona (poslednje izdanje u februaru 2020. godine). U okviru GCCA je usaglašeno da ovaj dokument ima proširenu primenu za proizvodnju betona i druge sroдne aktivnosti.

Napomene za specifične pokazatelje (KPIs)

2. Indikator je izračunat na kraju perioda izveštavanja u 2020. godini, u skladu sa kalkulacijom za sve druge podatke o bezbednosti, korišćenjem „proseka zaposlenih“ (videti narednu belešku). Pomenuta praksa je u skladu sa prethodnim godinama (pre 2021. godine).

3. Novi pokazatelji (KPIs) i druge napomene:

- „Inicijative za dobrobit zaposlenih“ su predstavljene u Izveštaju radi prikaza ukupnog broja inicijativa koje imaju cilj da unaprede kvalitet života i radnih uslova naših zaposlenih (fizičko i mentalno zdravlje, kao i socijalni i finansijski položaj zaposlenih), na holistički i integrисан način. Ovaj pokazatelj dopunjuje dosadašnje izveštavanje o rezultatima materijalne teme: Bezbedno i zdravo radno okruženje, a u okviru fokusne oblasti: Radno okruženje koje podstiče rast.
- Indikatori: „Stopa fluktuacije po polu“ (žene i muškarci), „Stopa fluktuacije po starosti“ (<30, 30-50, > 50 godina), „Zaposleni koji su napustili organizaciju, po starosti“ i „Zaposleni koji su napustili organizaciju, po polu“ predstavljeni su u Izveštaju prvi put, da bi se detaljnije prikazali rezultati povezani sa materijalnom temom: Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih.
- Takođe, predstavljeni su novi pokazatelji: „Udeo zaposlenih koji su učestvovali u procesu ocene učinka“, „Udeo žena koje su učestvovalo u procesu ocene učinka“ za izveštavanje o rezultatima povezanim sa materijalnom temom: Zapošljavanje i dobrobit zaposlenih. TITAN sledi inkluзivan pristup koji će, programom ocene učinka, obuhvatiti veći broj zaposlenih u svakoj poslovnoj jedinici, i koji će uključiti zaposlene iz svih kategorija (menadžment i top menadžment, administracija/tehnička podrška i polukvalifikovani/nekvalifikovani zaposleni).
- Za definiciju pokazatelja: „Ulaganje u razvoj“, pogledati sekciju: „Rečnik korišćenih termina za lanac kreiranja vrednosti“.

4. Druge napomene za pokazatelje koji se izračunavaju korišćenjem „proseka zaposlenih“: od 2019. godine, određeni pokazatelji se izračunavaju na osnovu broja zaposlenih, na dan 31. decembra. Vrednosti pokazatelja: „Udeo žena koje su pohadale obuke (% u odnosu na ukupan broj žena)“, koje su iznad 100% (zbog fluktuacije žena ili iz drugih razloga), prikazuju se kao 100%.

Ukupan broj trening sati u okviru teme: „Zaštita životne sredine“ obuhvata trening sate koji se odnose na temu: „Dekarbonizacija“, koja je predstavljena kao nova oblast u poslednjem kvartalu 2021. godine. Broj trening sati u okviru ove oblasti je bio neznatan, u odnosu na ukupan broj trening sati na nivou Grupe.

5. Relevantne informacije koje nisu dostupne za odredene godine, označene su kao „n/a“.

Povezivanje ključnih indikatora učinka sa SASB standardima

Uspostavljena je povezanost rezultata u ESG oblastima sa metodologijom EM-CM-320a.1, u skladu sa SASB standardima, za oblast: „Bezbednost i zdravlje zaposlenih“, konkretno: za izbegnute povrede i frekvenciju povreda na radu za stalno zaposlene i zaposlene na određeno vreme.

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)						GCGA UNGC UNCTAD
kod ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.3 Fokusna oblast: Pozitivan lokalni uticaj						
2.3.1 Materijalna tema: Zaštita životne sredine i zelene investicije						
Emisije u vazduhu						
Proizvodnja cementa						
3.1 Stopa pokrivenosti (proizvodnje klinkera) kontinualnim merenjima emisija	%	100,0	100,0	100,0	SDG 3.9	EM-CM-120a.1
3.2 Specifična emisija praškastih materija	g/t _{Klinkera}	4,7	8,2	7,9		EM-CM-120a.1
3.3 Specifična emisija NO _x	g/t _{Klinkera}	844,0	965,8	951,8		EM-CM-120a.1
3.4 Specifična emisija SO _x	g/t _{Klinkera}	3,0	3,1	3,5		EM-CM-120a.1
3.5 Postrojenja sa sertifikovanim Sistemom menadžmenta životne sredine (ISO 14001 ili slično)	% _{Postrojenja}	100,0	100,0	100,0		
Sve aktivnosti						
3.6 Broj registrovanih žalbi u oblasti zaštite životne sredine ^{1,2}	#	2	0	0		●●
Rehabilitacija						
Proizvodnja cementa i agregata						
3.7 Lokacije sa planom rehabilitacije ³	%	100,0	100,0	100,0	SDG 15.3	EM-CM-120a.1
3.8 Rehabilitovane lokacije (kumulativno) ^{2,3,7}	%	3,3	3,4	n/a	SDG 15.4	EM-CM-120a.1
3.9 Lokacije sa uvedenim ISO 14001 ili slično	%	100,0	100,0	100,0	SDG 15.9	EM-CM-120a.1
Biodiverzitet						
Proizvodnja cementa i agregata						
3.10 Lokacije u zaštićenim područjima ili uz njih ^{3,4}	#	0	0	0	SDG 15a	EM-CM-120a.1
3.11 Lokacije sa planovima upravljanja biodiverzitetom ^{3,5}	#	0	0	0		EM-CM-120a.1
3.12 Lokacije sa planovima upravljanja biodiverzitetom	%	-	-	-		EM-CM-120a.1
Ulaganja u zaštitu životne sredine						
Sve aktivnosti						
3.13 Uкупna ulaganja u zaštitu životne sredine ⁸	milion €	0,6	0,9	0,6	SDG 7b	EM-CM-120a.1
3.14 Upravljanje zaštitom životne sredine	milion €	0,4	0,4	0,4	SDG 9.4	EM-CM-120a.1
3.15 Pošumljavanje	milion €	0,0	0,0	0,0		EM-CM-120a.1
3.16 Rehabilitacija	milion €	0,0	0,0	0,0		EM-CM-120a.1
3.17 Obuke i razvoj svesti o životnoj sredini	milion €	0,0	0,0	0,0		EM-CM-120a.1
3.18 Troškovi primene tehnologija za unapređenje životne sredine	milion €	0,2	0,5	0,1		EM-CM-120a.1
3.19 Upravljanje otpadom	milion €	0,0	0,0	0,0		EM-CM-120a.1
2.3.2 Materijalna tema: Angažovanje stejkholdera i dobrobit zajednica						
3.20 Donacije ⁹	€	88.381	148.520	150.502	SDG 2.1	●●
3.21 Donacije u novcu ⁹	€	75.250	72.972	102.277	SDG 2.3	●●
3.22 Donacije u materijalu ⁹	€	13.131	75.548	48.226	SDG 4.3	●●
3.23 Zaposleni iz lokalne zajednice	%	88,94%	88,95%	90,05%	SDG 4.4	●●
3.24 Ukupan broj praktikanata	#	-	-	7	SDG 9.3	●
3.25 Broj novozaposlenih koji su stupili u radni odnos nakon realizovane stručne prakse	#	-	-	1		●
3.26 Praktikanti iz lokalne zajednice	%	-	-	n/a		
3.27 Ključne aktivnosti sa planovima za uključivanje lokalne zajednice, u skladu sa materijalnim temama i Politikama Grupe ¹	#	Jedna ključna aktivnost (TCK) pokrivena u potpunosti				●●

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)

kod ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.3 Fokusna oblast: Pozitivan lokalni uticaj						
2.3.2 Materijalna tema: Angažovanje stejkholdera i dobrobit zajednica						
3.28	Ukupan broj inicijativa za uključivanje lokalne zajednice ^{1,2}	#	6	n/a	n/a	
3.29	Ukupan broj učesnika u aktivnostima uključivanja lokalne zajednice ^{1,2}	#	56	n/a	n/a	
3.30	Broj zaposlenih u Titanu – volontera u aktivnostima uključivanja lokalne zajednice ^{1,2}	#	31	n/a	n/a	SDG 2.1 SDG 2.3
3.31	Ukupan iznos <i>društvenih investicija</i> namenjenih realizaciji planova za uključivanje lokalne zajednice ^{1,2}	€	67.400	n/a	n/a	SDG 4.3 SDG 4.4 SDG 9.3
3.32	Akcije dobrovoljnog davanja krvi koje obuhvataju Titanove zaposlene, poslovne partnerne i lokalnu zajednicu ^{1,2}	#	-	n/a	n/a	
2.3.3 Materijalna tema: Odgovoran i održiv lanac nabavke						
3.33	Udeo domaćih dobavljača ⁹	%	80,66%	84,35%	79,28%	

Napomene za eksternu verifikaciju, standarde, smernice i korišćene termine

Standardi: TITAN prati Okvirne smernice za održivost GCCA, Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje emisija u proizvodnji cementa, kao i Smernice za rehabilitaciju rudnika i upravljanje biodiverzitetom. Pomenute Smernice su zamenile prethodno važeće Smernice WBCSD/CSI, iz perioda pre 2021. godine: Smernice za merenje, izveštavanje i verifikaciju performansi u okviru zaštite životne sredine, koje su važeće do 2018. godine (uključujući ovu godinu). Za sektorske standarde, pogledati tabelu: „Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje”.

Napomene za specifične pokazatelje (KPIs)

1. Novi indikatori. Detaljnije:

- Novi pokazateli: „Praktikanti iz lokalne zajednice”, „Ukupan broj inicijativa za uključivanje lokalne zajednice”, „Ukupan broj učesnika u aktivnostima uključivanja lokalne zajednice”, „Broj zaposlenih u Titanu – volonteri u aktivnostima uključivanja lokalne zajednice”, „Ukupan iznos *društvenih investicija*, namenjenih realizaciji planova za uključivanje lokalne zajednice” i „Akcije dobrovoljnog davanja krvi koje obuhvataju Titanove zaposlene, poslovne partnerne i lokalnu zajednicu” dopunjuju dosadašnje izveštavanje o rezultatima, u okviru materijalne teme: „Angažovanje stejkholdera i dobrobit zajednica”. Detaljnije:
- Pokazatelj: „Praktikanti iz lokalne zajednice” izračunava se kao % praktikanata koji su stanovnici lokalne zajednice, u ukupnom broju praktikanata (pokazatelj: „Ukupan broj praktikanata”).
- Pokazatelj: „Ukupan broj učesnika u aktivnostima uključivanja lokalne zajednice”, „Broj zaposlenih u Titanu – volonteri u aktivnostima uključivanja lokalne zajednice” i „Ukupan iznos *društvenih investicija*, namenjenih realizaciji planova za uključivanje lokalne zajednice” povezani su sa pokazateljem: „Ključne aktivnosti sa planovima za uključivanje lokalne zajednice, u skladu sa materijalnim temama i politikama Grupe”, koji je prvi put uveden u integrisanom Izveštaju Grupe za 2020. godinu. Tokom 2021. godine, TITAN Grupa i TCK su napredovali u implementaciji Smernica za angažovanje lokalnih zajednica, a detaljene informacije se nalaze u sekcijama: „Pregled poslovanja” i „Fokusirani smo na materijalne teme”. Sledi nekoliko definicija koje objašnjavaju Titanov pristup angažovanju stejkholdera u lokalnim zajednicama:
 - „Informisanje”: Obezbediti (lokalnim) stejkholderima informacije o rezultatima Ocene materijalnosti na lokalnom nivou i definisanim ESG ciljevima, pružajući podršku u razumevanju izazova, alternativa i rešenja, kao i traženje zajedničkih prilika koje su od koristi za obe strane.
 - „Konsultovanje”: Davanje povratne informacije, nakon faze „informisanja”, i istraživanje prilika za sinergiju između kompanije i lokalne zajednice.
 - „Uključivanje”: Direktna saradnja sa stejkholderima i razmatranje njihovih potreba i težnji.
 - „Saradnja”: Uključivanje stejkholdera u proces donošenja odluke, prateći prethodne 3 faze. Identifikacija najbolje opcije ili opcija za rešenje, i dogovor o prilikama/aktivnostima koje mogu biti obostrano korisne. Zajedničko planiranje implementacije i dogovor o adekvatnom nivou zalaganja za dogovorene odluke i aktivnosti.
 - „Osnaživanje”: Zainteresovane strane i lokalna zajednica donose odluke, planiraju i upravljaju aktivnostima za rešavanje određenog pitanja. Kompanija podržava ili ima ulogu „fasilitatora”.

2. Relevantne informacije koje nisu dostupne za određene godine, označene su kao „n/a”.

3. Obuhvaćeni su i rudnici, vezani za fabrike cementa, i rudnici za proizvodnju agregata.

4. Aktivni rudnici koji se delom ili u celini nalaze unutar zaštićenih područja, ili se nalaze u blizini zaštićenih područja.

5. Lokacije, sa visokom vrednosti biodiverziteta, na kojima su aktivno implementirani planovi upravljanja biodiverzitetom.

7. Godina 2020. je početna za objavljuvanje podataka u okviru ovog indikatora.

8. Definicija indikatora: „Ukupna ulaganja u zaštitu životne sredine” nalazi se u sekciji: „Rečnik korišćenih termina za lanac kreiranja vrednosti”.

9. Za definicije indikatora: „Donacije” i „Udeo domaćih dobavljača”, pogledati sekciju: „Rečnik korišćenih termina za lanac kreiranja vrednosti”.

Povezivanje ključnih indikatora učinka sa SASB standardima

Povezivanje ESG pokazatelia sa metodologijom, u skladu sa SASB standarima. Detaljnije:

- EM-CM-120a.1, za oblast: „Kvalitet vazduha” – za emisije u vazduh, uključujući: NOx, SOx, čestice (PM10).

- EM-CM-160a.1 i EM-CM-160a.2, za oblast: „Uticaji na biodiverzitet”, za politike i prakse upravljanja životnom sredinom za aktivne rudnike, procenat rehabilitacije.

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)

kod ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.4 Fokusna oblast: Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka						
2.4.1 Materijalna tema: Odgovorna upotreba resursa						
Sve aktivnosti						
4.1 Potrošnja vode (ukupno)	milion m ³	0,1	0,1	0,1		
4.2 Zahvaćena voda (ukupno, prema izvoru) ²	milion m ³	0,1	0,1	0,1	EM-CM-140a.1	
4.3 Podzemne vode	milion m ³	0,0	0,0	0,0	EM-CM-140a.1	
4.4 Komunalna voda	milion m ³	0,0	0,0	0,0	EM-CM-140a.1	
4.5 Kišnica	milion m ³	0,1	0,1	0,1	EM-CM-140a.1	
4.6 Površinska voda (reka, jezero)	milion m ³	0,0	0,0	0,0	EM-CM-140a.1	
4.7 Korišćena voda iz rudnika (od odvodnjavanja rudnika)	milion m ³	0,0	0,0	0,0	SDG 6.3	
4.8 Voda okeana, mora	milion m ³	0,0	0,0	0,0	SDG 6.4	
4.9 Otpadna voda	milion m ³	0,0	0,0	0,0	SDG 6.5	
4.10 Ispuštena voda (ukupno, prema destinaciji) ³	milion m ³	0,0	0,0	0,0		
4.11 Površinska voda (reka, jezero)	milion m ³	0,0	0,0	0,0		
4.12 Podzemne vode (bunar)	milion m ³	0,0	0,0	0,0		
4.13 Voda okeana, mora	milion m ³	0,0	0,0	0,0		
4.14 Tretman van lokacije	milion m ³	0,0	0,0	0,0		
4.15 Ostalo ⁵	milion m ³	0,0	n/a	n/a		
Proizvodnja cementa						
4.16 Potrošnja vode (ukupno)	milion m ³	0,1	0,1	0,1		
4.17 Zahvaćena voda (ukupno) ²	milion m ³	0,1	0,1	0,1	EM-CM-140a.1	
4.18 Ispuštena voda (ukupno) ³	milion m ³	0,0	0,0	0,0	SDG 6.3	
4.19 Ponovo upotrebljena voda (ukupno)	milion m ³	0,6	0,6	0,6	EM-CM-140a.1	
4.20 Specifična potrošnja vode	I/t _{Proizvoda} *	90,13	92,95	92,77	SDG 6.4	
4.21 Specifična potrošnja vode	I/t _{Cementa}	88,37	94,19	89,84	SDG 6.5	
4.22 Potrebna količina vode obezbeđena recikliranim vodom	%	87,8	88,4	87,9		
Sve aktivnosti						
4.23 Eksplotisani prirodni sirovinski materijali (ukupno, vlažno)	milion t	0,7	0,8	0,7	EM-CM-130a.1	
4.24 Eksplotisani sirovinski materijali za proizvodnju cementa i klinkera	milion t	0,7	0,8	0,7	SDG 12.2	EM-CM-130a.1
4.25 Eksplotisani sirovinski materijali za aggregate	milion t	0,0	0,0	0,0		
Proizvodnja cementa						
4.26 Potrošnja materijala (ukupno, suvo)	milion t	0,8	0,8	0,8	EM-CM-130a.1	
4.27 Potrošnja eksplotisanih (prirodnih) sirovinskih materijala (suvo)	milion t	0,7	0,7	0,7	SDG 12.2	
4.28 Potrošnja alternativnih sirovinskih materijala (suvo)	milion t	0,1	0,1	0,1	SDG 12.4	
4.29 Upotreba alternativnih sirovina (u odnosu na ukupnu potrošnju sirovinskih materijala)	% _{Suvo}	9,8	9,2	12,6	SDG 12.5	
4.30 Udeo alternativnih sirovina (zasnovan na klinker-cement (ekvivalentni) faktoru)	% _{Suvo}	11,9	11,2	15,2		

2. ESG ključni indikatori učinka (KPIs)

kod ESG indikatori učinka	jedinica	2021	2020	2019	Ciljevi za održivi razvoj UN (SDG)	SASB
2.4 Fokusna oblast: Odgovorno upravljanje resursima i odgovorna nabavka						
2.4.1 Materijalna tema: Odgovorna upotreba resursa						
Sve aktivnosti						
4.31 Eksterno recikliran otpad (ukupno, vlažno)	t	250	84	213		EM-CM-130a.1
4.32 Ponovno upotrebljeno	t	0	0	0		EM-CM-130a.1
4.33 Reciklirano	t	250	84	213		
4.34 Ponovno iskorišćeno	t	0	0	0		
4.35 Odloženi otpad prema operaciji zbrinjavanja (vlažno)	% _{Težine}	100,0	100,0	100,0		SDG 12.2
4.36 Ponovna upotreba	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		SDG 12.4
4.37 Reciklaža	% _{Težine}	84,3	66,2	84,5		SDG 12.5
4.38 Ostale operacije ponovnog iskorišćenja (uključujući iskorišćenje energije)	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		
4.39 Insineracija	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		
4.40 Deponovanje	% _{Težine}	15,7	33,8	15,5		
4.41 Ostalo (uključujući skladištenje)	% _{Težine}	0,0	0,0	0,0		
4.42 Odložen otpad (ukupno, vlažno)	t	297	127	252		SDG 12.2
4.43 Neopasni otpad	t	290	119	226		SDG 12.5
4.44 Opasni otpad	t	7	7	26		
Proizvodnja cementa						
4.45 Pokrivenost sertifikatom „Zero Waste to Landfill” ^{1,5}	% _{Proizvodnje klinkera}	0,0	0,0	n/a	SDG 12.2 SDG 12.4	
2.4.2 Materijalna tema: Odgovoran i održiv lanac nabavke						
4.46 Ključni dobavljači koji ispunjavaju Titanove ESG standarde ^{5,6}	%	Videti napomenu ispod tabele	n/a	n/a	SDG 6 SDG 7 SDG 12 SDG 13	

*Proizvod se odnosi na cementitious proizvod, prema Smernicama GCCA.

Napomene za eksternu verifikaciju, standarde, smernice i korišćene termine

TITAN prati Okvirne smernice za održivost GCCA, kao i Smernice za održivost za monitoring i izveštavanje o vodi u proizvodnji cementa. Pomenute Smernice su zamenile prethodno važeće Smernice WBCSD/CSI, iz perioda pre 2021. godine: Smernice za merenje, izveštavanje i verifikaciju performansi u okviru zaštite životne sredine, koje su važile do 2018. godine (uključujući ovu godinu). Za sektorske standarde, pogledati tabelu: „Sektorski standardi za nefinansijske pokazatelje”.

Napomene za specifične pokazatelje (KPIs)

- Novi indikator.
- Ukupna zahvaćena količina vode uključuje i zahvaćenu vodu od strane TITAN kompanije, za potrebe trećih lica, koja nije korišćena u Titanovim postrojenjima.
- Ukupna ispuštena količina vode, koja uključuje zahvaćene količine vode od strane TITAN kompanije, koje su isporučene trećim licima, a nisu korišćene u Titanovim postrojenjima.
- Relevantne informacije koje nisu dostupne za određene godine, označene su kao „n/a”.
- TITAN Grupa je napredovala u ovoj oblasti, kreiranjem Mape puta održivog lanca snabdevanja i uspostavljanjem: (a) nove Politike nabavke TITAN Grupe i (b) postavljanjem osnova za procenu ključnih dobavljača prema ESG kriterijumima, i sa značajnim nivoom potrošnje za TITAN, u skladu sa Smernicama GCCA za održivo upravljanje lancem nabavke.

Povezivanje ključnih indikatora učinka sa SASB standardima

Povezivanje ESG pokazatelia sa metodologijom u skladu sa SASB standarima. Detaljnije:

- EM-CM-140a.1, za oblast: „Upravljanje vodama”, za ukupno zahvaćenu svežu vodu, procenat reciklirane vode i procenat rizika od nedostatka vode u regionima sa visokim ili ekstremno visokim rizikom od nedostatka vode (40–80%, Kosjerić, Srbija)
- EM-CM-150a.1, za oblast: „Upravljanje otpadom”, za količinu generisanog otpada, procenat opasnog otpada i procenat recikliranog otpada.

2.5.1 Dobro upravljanje, transparentnost i poslovna etika

kod Ključni pokazatelji za upravljanje	Napomene	Učinak u 2021. godini	Standardi za izveštavanje
Usklađenost i prakse poslovne etike			
5.1 Pokrivenost žalbenim mehanizmom (EthicsPoint)	1	100%	SDG 5.5
5.3 Procenat zaposlenih koji su članovi sindikata (%)		64,32%	SDG 16.5 SDG 16.6
5.4 Procenat zaposlenih na koje se odnosi kolektivni ugovor	2	100%	SDG 16.7
5.5 Prosečan broj trening sati na temu Politika i procedura Grupe, po zaposlenom	3	1,96	UNGC UNCTAD SASB

Napomene za eksternu verifikaciju, standarde, smernice i korišćene termine

Ključni pokazatelji učinka, koji su prikazani u okviru ove sekcije, definisani su u skladu sa Smernicama za upotrebu ključnih indikatora (UNCTAD, 2019), i povezani su sa relevantnim SDG ciljevima (uključujući specifične potciljeve). Navedeni pokazatelji su, takođe, od suštinskog značaja za izveštavanje o napretku TITAN Grupe u pogledu obaveza, u skladu sa načelima Deset principa Globalnog dogovora UN.

Napomene za specifične pokazatelje (KPIs)

1. Platforma EthicsPoint je dostupna svim zaposlenima. Za svaki slučaj, potkrepljen dokazima, sproveden je aktioni plan za rešavanje datog incidenta.
2. Indikator pokriva zahteve za izveštavanje, u skladu sa SASB standardima za „Radne odnose”, preciznije: EM-MM-310a.1 i EM-MM-310a.2.
3. Prosečan broj trening sati po zaposlenom, na godišnjem nivou, na temu Politika i procedura Grupe (prioritetne teme su: Kodeks ponašanja, Politika ljudskih prava, Politika o sprečavanju mita i korupcije, Politika zaštite podataka o ličnosti i drugo). Indikator se izračunava kao ukupan broj sati obuke u predmetnim oblastima, podeljen sa ukupnim brojem zaposlenih. TITAN prikazuje pomenute trening sate u kategoriji: „Politike i procedure TITAN Grupe” (pogledati tabelu 2.2, „Broj trening sati po temama”).

2.5.5 Broj revizija u oblasti zaštite životne sredine

Oblast

Upravljanje zaštitom životne sredine	eksterna	1
	interna	1
Drugo	eksterna	4
	interna	3
Ukupno	eksterna	5
	interna	4

Izvodi iz konsolidovanih finansijskih izveštaja TITAN Cementare Kosjerić

Konsolidovani bilans uspeha

Za godinu koja se završila na dan 31. decembra	2021 '000 RSD	2020 '000 RSD
POSLOVNI PRIHODI	6.956.695	6.521.895
Prihodi od prodaje robe	1.506.034	1.866.759
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	5.423.134	4.583.058
Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	4.495	8.477
Povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda	22.355	62.848
Smanjenje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda	-	-
Ostali poslovni prihodi	677	753
POSLOVNI RASHODI	4.637.991	4.315.710
Nabavna vrednost prodate robe	814.735	856.617
Troškovi materijala, goriva i energije	1.765.348	1.492.769
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	528.405	519.200
Troškovi amortizacije	185.948	170.817
Rashodi od uskladištanja vrednosti imovine (osim finansijske)	2.378	7.903
Troškovi proizvodnih usluga	1.021.110	963.031
Troškovi rezervisanja	48.787	34.645
Nematerijalni troškovi	271.280	270.728
POSLOVNI DOBITAK	2.318.704	2.206.185
Finansijski prihodi	4.841	10.655
Finansijski rashodi	19.982	1.573
Prihodi od uskladištanja vrednosti finansijske imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-
Rashodi od uskladištanja vrednosti finansijske imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz bilans uspeha	114	11.306
Ostali prihodi	34.622	12.574
Ostali rashodi	18.800	17.257
Pozitivan neto efekat na rezultat, po osnovu dobitka poslovanja koje se obustavlja, promena računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih perioda	578	1.481
Negativan neto efekat na rezultat, po osnovu gubitka poslovanja koje se obustavlja, promena računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih perioda	-	-
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	2.319.849	2.200.759
Poreski rashod perioda	355.294	339.777
Odloženi poreski prihodi perioda	5.719	8.913
NETO DOBITAK	1.970.274	1.869.895

Na sajtu Agencije za privredne registre: www.apr.gov.rs, u okviru Registra finansijskih izveštaja, nalazi se kompletan set obrazaca redovnih godišnjih konsolidovanih finansijskih izveštaja za 2021. godinu, zajedno sa izveštajem nezavisnog revizora i ostalom dokumentacijom uz finansijske izveštaje, u skladu sa članovima 44. i 45. Zakona o računovodstvu.

Konsolidovani bilans stanja

Na dan 31. decembra	2021 '000 RSD	2020 '000 RSD
STALNA IMOVINA	2.448.087	2.269.315
Nematerijalna imovina	38.416	33.639
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.409.671	2.235.676
Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja	-	-
ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	31.051	25.332
OBRTNA IMOVINA	2.087.349	1.858.943
Zalihe	771.116	687.960
Potraživanja po osnovu prodaje	392.460	341.643
Ostala kratkoročna potraživanja	40.419	34.947
Kratkoročni finansijski plasmani	15.545	16.449
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	864.106	774.362
Kratkoročna aktivna vremenska razgraničenja	3.703	3.582
UKUPNA AKTIVA	4.566.487	4.153.590
KAPITAL	3.447.423	3.302.389
Osnovni i ostali kapital	2.507.709	2.505.942
Rezerve	170.268	170.268
Neraspoređeni dobitak	769.446	626.179
DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE	102.745	71.118
Dugoročna rezervisanja	93.355	71.118
Dugoročne obaveze	9.390	-
KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE	1.016.319	780.083
Kratkoročna rezervisanja	24.472	25.109
Kratkoročne finansijske obaveze	6.949	-
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	40.354	31.991
Obaveze iz poslovanja	862.683	596.654
Ostale kratkoročne obaveze	81.305	126.105
Kratkoročna pasivna vremenska razgraničenja	556	224
UKUPNA PASIVA	4.566.487	4.153.590

Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine

Za godinu koja se završila na dan 31. decembra	2021 '000 RSD	2020 '000 RSD
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	6.900.630	6.654.205
Prodaja i primljeni avansi	6.856.971	6.568.889
Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	43.659	85.316
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	4.639.608	4.483.247
Isplate dobavljačima i dati avansi	3.658.533	3.642.973
Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	529.404	525.846
Plaćene kamate u zemlji	17.360	498
Porez na dobitak	402.926	279.552
Odlivi po osnovu ostalih javnih prihoda	31.385	34.378
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (A)	2.261.022	2.170.958
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	4.555	15.927
Prodaja nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	-	5.378
Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	4.555	10.549
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	365.129	303.893
Kupovina nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	364.720	303.479
Ostali finansijski plasmani	409	414
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (B)	(360.574)	(287.966)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	16.340	-
Ostale dugoročne obaveze	9.707	-
Ostale kratkoročne obaveze	6.633	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	1.827.001	1.832.774
Isplaćene dividende	1.827.001	1.832.774
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (C)	(1.810.661)	(1.832.774)
Neto prilivi gotovine (A+B+C>0)	89.787	50.218
Neto odlivi gotovine (A+B+C<0)	-	-
Gotovina na početku obračunskog perioda	774.362	724.801
Pozitivne kursne razlike po osnovu preračuna gotovine	127	180
Negativne kursne razlike po osnovu preračuna gotovine	170	837
Gotovina na kraju obračunskog perioda	864.106	774.362

Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu

Za godinu koja se završila na dan 31. decembra	Osnovni i ostali kapital '000 RSD	Rezerve '000 RSD	Nerasporedeni dobitak '000 RSD	Ukupni kapital '000 RSD
Stanje na dan 1. januara 2020.	2.505.209	170.126	589.206	3.264.541
Neto promene u 2020. godini	733	142	36.973	37.848
Stanje na dan 31. decembra 2020.	2.505.942	170.268	626.179	3.302.389
Stanje na dan 1. januara 2021.	2.505.942	170.268	626.179	3.302.389
Neto promene u 2021. godini	1.767	-	143.267	145.034
Stanje na dan 31. decembra 2021.	2.507.709	170.268	769.446	3.447.423

Izveštavanje o napretku Globalni dogovor UN

10 principa Globalnog dogovora	Opis	Strana u Izveštaju
Ljudska prava		
Princip 1: Kompanije treba da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagarantovanih ljudskih prava.	Ukupan broj i procenat značajnih investicija i ugovora koji uključuju odredbe o ljudskim pravima	100% ugovora
	Ukupan broj sati obuke o ljudskim pravima	49-50, 64
	Mogućnost kršenja prava udruživanja i kolektivnog pregovaranja	64,32% zaposlenih su članovi sindikata. KU potpisana 2021. godine
	Procenat novih dobavljača koji su provereni po osnovu ljudskih prava	46-47
	Značajni stvarni ili potencijalni negativni uticaji na ljudska prava u lancu nabavke	46-47
	Primenjeni programi uključivanja lokalne zajednice, procene uticaja i razvojni programi	14-15, 41-44, 63, 65-66
	Potencijalni ili aktuelni negativni uticaji operacija na lokalne zajednice	13, 16-17, 49-50, 38-41
	Procenat novih dobavljača koji su provereni na osnovu uticaja na društvo	46-47
	Značajni stvarni ili potencijalni uticaji na društvo u lancu nabavke	46-47
Princip 2: Kompanije ne smeju da budu saučesnici u kršenju ljudskih prava.	Ukupan broj i procenat značajnih investicija i ugovora koji uključuju odredbe o ljudskim pravima	100% ugovora
	Ukupan broj sati obuke o ljudskim pravima	49-50, 64
	Mogućnost kršenja prava udruživanja i kolektivnog pregovaranja	64,32% zaposlenih su članovi sindikata. KU potpisana 2021. godine
	Procenat novih dobavljača koji su provereni po osnovu ljudskih prava	46-47
	Značajni stvarni ili potencijalni negativni uticaji na ljudska prava u lancu nabavke	46-47
Standardi rada		
Princip 3: Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore.	Procenat zaposlenih na koje se odnosi kolektivni ugovor	100%
	Minimalni period obaveštavanja o značajnim promenama	8 dana
	Mogućnost kršenja prava udruživanja i kolektivnog pregovaranja	64,32% zaposlenih su članovi sindikata. KU potpisana 2021. godine
Princip 4: Kompanije treba da eliminišu prinudni rad.	Nije materijalno	
Princip 5: Kompanije treba da zabrane dečiji rad.	Nije materijalno	

10 principa Globalnog dogovora	Opis	Strana u Izveštaju
Standardi rada		
Princip 6: Kompanije treba da zabrane diskriminaciju u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem.	Struktura zaposlenih Fluktuacija zaposlenih, po polu i starosti Beneficije za zaposlene, koje nisu obezbeđene zaposlenima na određeno vreme, ili zaposlenima sa nepunim ili delimičnim radnim vremenom Povratak na posao i stopa zadržavanja posle odsustva radi nege deteta Procenat zaposlenih, zastupljenih u zajedničkim odborima za bezbednost i zdravlje na radu Povrede na radu i odsustva Zaposleni na radnim mestima sa povećanim rizikom Pitanja bezbednosti i zdravlja na radu, obuhvaćena sporazumima sa sindikatima Prosečan broj trening sati, po zaposlenom, po polu i kategoriji Edukacija menadžmenta i zaposlenih, koja omogućuje zapošljivost i upravljanje karijerom Procenat zaposlenih koji dobijaju redovnu povratnu informaciju o učinku Struktura upravljačkih tela i zaposlenih Procenat novih dobavljača, procenjenih na osnovu radnih praksi Značajni uticaji na radne prakse kroz lanac nabavke Ukupan broj incidenata diskriminacije	35-36, 62 62 nema 100% 34-35 61 23 zaposlena 34-35 63 63-64 94% 22-23 46-47 46-47 nije bilo
Zaštita životne sredine		
Princip 7: Kompanije treba da preduzimaju mere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom.	Zaštita životne sredine	27-32, 38-41, 45-47, 60, 65, 67-69
Princip 8: Kompanije treba da preduzimaju mere radi promocije odgovornosti za životnu sredinu.	Zaštita životne sredine	27-32, 38-41, 45-47, 60, 65, 67-69
Princip 9: Kompanije treba da ohrabre razvoj i širenje tehnologija koje čuvaju životnu sredinu.	Zaštita životne sredine	27-32, 38-41, 45-47, 60, 65, 67-69
Antikorupcija		
Princip 10: Kompanije treba da učestvuju u borbi protiv korupcije u svim oblicima, uključujući iznuđivanje i podmićivanje.	Procenjeni rizik od korupcije Ukupna vrednost finansijskih i doprinosu u naturi političkim partijama, političarima i povezanim organizacijama	22-23, 49-50 Nije bilo

REČNIK KORIŠĆENIH TERMINA

za finansijsko i nefinansijsko izveštavanje

EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization)

Profit pre poreza, finansijskih prihoda, rashoda i amortizacije. EBITDA odgovara iznosu profita ostvarenog iz poslovnih aktivnosti, uvećanog za amortizaciju, bankske provizije, gubitke od obezvređenja imovine, ostale prihode i pozitivne efekte promena u računovodstvenim politikama i ispravkama grešaka iz ranijih godina, i umanjenog za ostale rashode i negativne efekte promena u računovodstvenim politikama i ispravkama grešaka iz ranijih godina.

NPAT (Net Profit after Tax)

Neto profit posle poreza na dobit (neto dobit) koji pripada vlasnicima kapitala.

Ciljevi održivog razvoja (SDG)

Ciljevi održivog razvoja čine kolekciju od 17 globalnih ciljeva, uspostavljenih kao „temelj za postizanje bolje i održive budućnosti za sve”. Ove Ciljeve je formulisala Generalna skupština Ujedinjenih nacija, 2015. godine, a rok za njihovu realizaciju je 2030. godina. Ciljevi predstavljaju deo Rezolucije Ujedinjenih nacija 70/1 (Agenda 2030).

Konferencija o trgovini i razvoju Ujedinjenih nacija (UNCTAD)

Konferencija UN o trgovini i razvoju ustanovljena je kao telo Ujedinjenih nacija, odgovorno za pitanja ekonomskog i održivog razvoja, sa fokusom na trgovinu, finansije, investicije i tehnologiju. Posebno podržava zemlje u razvoju, u cilju njihovog ravnopravnog učešća u globalnoj ekonomiji.

Komunikacija o napretku Ujedinjenih nacija (COP)

Izveštavanje o napretku odnosi se na mehanizam informisanja stejkholdera u standardizovanom formatu, u vidu godišnjeg Izveštaja (npr. investitora, potrošača, civilnog sektora i vladinog sektora), o napretku ostvarenom u domenu primene Deset principa Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija.

Globalni dogovor Ujedinjenih nacija (UNGC)

Globalni dogovor UN je dobrovoljna inicijativa, bazirana na prihvatanju obaveze rukovodećih subjekata u implementaciji Univerzalnih principa održivosti („Deset principa“) i pružanju podrške u ostvarivanju Ciljeva Ujedinjenih nacija. „Deset principa“ je izvedeno iz Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Deklaracije Međunarodne organizacije rada i Konvencije za borbu protiv korupcije Ujedinjenih nacija.

Evropska mreža za društveno odgovorno poslovanje (CSR Europe)

Vodeća evropska poslovna mreža za korporativnu održivost i odgovornost. Ova asocijacija podržava poslovanje u industrijskom sektoru putem unapređenja i saradnje, u cilju ostvarivanja praktičnih rešenja i održivog razvoja. Primarni cilj predviđa sistematsku promenu: saglasno Ciljevima održivog razvoja, organizacija teži da, u saradnji sa liderima i stejkholderima na evropskom nivou, partnerski definiše krovnu strategiju za Održivu Evropu 2030.

Međunarodni savet za integrisano izveštavanje (IIRC)

Međunarodni savet za integrisano izveštavanje je globalna asocijacija regulatora, investitora, kompanija, računovodstvenih tela, predstavnika akademskog i nevladinog sektora. Ova organizacija promoviše izveštavanje o kreiranju vrednosti kao naredni korak u evoluciji korporativnog izveštavanja.

Nezavisni izveštaj o ograničenom uveravanju

UVOD

Rukovodstvo TITAN Cementare Kosjerić d.o.o. Kosjerić („Društvo“) je angažovalo Grant Thornton d.o.o. Beograd, Srbija („Grant Thornton“) da izvrši pregled nefinansijskih obelodanjivanja prikazanih u Integrисаном godišnjem izveštaju 2021 (u daljem tekstu: Integrисани godišnji izveštaj) za fiskalnu godinu koja se zavrшила 31. decembra 2021. godine („odabrani podaci“), u svrhu davanja ograničenog uveravanja u vezi sa kriterijumima opisanim u nastavku (Obim rada). U svrhu davanja ovog Izveštaja, odabrani podaci se odnose na aktivnosti Društva u Srbiji i ne uključuju informacije u vezi sa aktivnostima / performansama drugih kooperanata ili trećih strana.

Obim rada

Angažman o uveravanju je planiran i izvršen u skladu sa Međunarodnim standardom angažovanja na osnovu kojih se pruža uveravanje 3000 (revidiran): Angažovanja na osnovu kojih se pruža uveravanje, koja ne spadaju u reviziju ili pregled finansijskih informacija („ISAE 3000 – revidiran“), u svrhu davanja zaključka ograničenog uveravanja u vezi sa:

- Konzistentnošću prikazanih kvalitativnih i kvantitativnih nefinansijskih obelodanjivanja, u pogledu kriterijuma za komunikaciju o napretku Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija (GDUN)¹, a specifično u vezi sa naprednim nivoom kriterijuma Izveštaja o napretku (Advanced Level of Communication on Progress Report criteria).
- Potpunost i tačnost kvalitativnih i kvantitativnih nefinansijskih obelodanjivanja, naročito za oblasti zaštite životne sredine i društvenog učinka i prema kriterijumima koji se primenjuju u 2021. godini na nivou Grupe („Kriterijumi za izveštavanje“, kao što je prikazano u Integrисаном godišnjem izveštaju Grupe), koji su usklađeni sa sektorskim smernicama i standardima izveštavanja i sa specifičnim okvirnim smernicama i standardima izveštavanja koje je razvio TITAN i koje je Grupa usvojila i za pojedinačne poslovne jedinice, u okviru revizije. Sva obelodanjivanja za izveštavanje o ekološkim i društvenim performansama na nivou poslovne jedinice usklađena su sa standardima izveštavanja TITAN grupe², koji su ugrađeni u postojeće procese. Specifična obelodanjivanja i indikatori za:
 - ekološke performanse utvrđene u svim materijalnim aspektima u skladu sa Kriterijumima za izveštavanje, a posebno sa odgovarajućim Okvirnim smernicama za održivost Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona³
 - društvene performanse, koje pokrivaju oblasti: bezbednosti i zdravlja, gde TITAN poslovne jedinice prate Okvirne smernice za održivost Globalnog udruženja proizvođača cementa i betona, razvoja ljudi (za sate obuke zaposlenih) i angažovanja zajednice (u skladu sa ciljem Grupe za sve ključne operacije, imajući u vidu planove angažovanja zajednice usklađene sa materijalno značajnim pitanjima za sve zainteresovane strane i Ciljeve održivog razvoja⁴).
- Metodologijom procene materijalnosti, u odnosu na principe odgovornosti i smernice standarda AA1000, a posebno postupka koji Društvo sledi u vezi sa identifikovanjem i određivanjem prioriteta najvažnijih pitanja materijalnosti, uzimajući u obzir uticaj koji svaki materijalni problem ima na Društvo i njene zainteresovane strane.

¹ United Nation Global Compact – UNGC.

² TITAN Cement International (referred to as "TITAN Group") is the Owner of the Company.

³ Global Cement and Concrete Association – GCCA.

⁴ Sustainable Development Goals – SDGs.

Odgovornost rukovodstva

TITAN Cementara Kosjerić je odgovorna za pripremu, prezentaciju, potpunost i tačnost nefinansijskih obelodanjivanja dostavljenih nama, kao što su uključeni u Integrисani godišnji izveštaj 2021. Ova odgovornost takođe uključuje Izbor i primenu odgovarajućih metoda za pripremu Integrисаног godišnjeg izveštaja i upotrebu pretpostavki i procena za pojedinačna obelodanjivanja o održivosti koja su razumna u datim okolnostima. Dalje, rukovodstvo Društva je odgovorno za vođenje evidencije i adekvatne interne kontrole koje su dizajnirane da podrže proces izveštavanja. Naročito, rukovodstvo Društva je odgovorno za dizajniranje i implementaciju internih kontrola kako bi sprečilo materijalno značajne pogrešne iskaze u izveštaju.

Odgovornost Grant Thornton-a

Naša odgovornost je da izvršimo nezavisni angažman sa ograničenim uveravanjem, kako bismo izrazili zaključke zasnovane na procedurama sprovedenim za odabранe podatke, kao što je opisano u odeljku „Obim rada“.

Naš rad je sproveden u skladu sa ISAE 3000 (revidiran): "Angažovanja na osnovu kojih se pruža uveravanje, koja ne spadaju u reviziju ili pregled finansijskih informacija" („ISAF 3000 – revidiran“), koji je izdao Odbor za međunarodne standarde revizije i uveravanja. Ovaj standard zahteva da se pridržavamo etičkih zahteva Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe koje je izdao Odbor za međunarodne etičke standarde za računovođe, kao i da planiramo i izvršimo nezavisni angažman sa ograničenim uveravanjem na način koji će nam omogućiti da izrazimo zaključak sa ograničenim uveravanjem.

Angažman sa ograničenim uveravanjem ograničen je prvenstveno na intervjuje i analitičke postupke. Postupci izvedeni u angažmanu sa izražavanjem ograničenog uveravanja razlikuju se po prirodi i vremenu i manje su po obimu nego kod angažmana sa razumnim uveravanjem. Shodno tome, nivo uveravanja dobijen kod ovakvog angažmana je znatno manjeg obima od uveravanja sprovedenog u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. U meri u kojoj je to dozvoljeno važećim zakonodavstvom, mi ne prihvatom niti preuzimamo bilo kakvu odgovornost za naše angažovanje ili ovaj izveštaj prema kome drugom osim prema Društву i TITAN Grupi, osim ako su uslovi izričito dogovoreni u pismenoj formi, uz naš prethodni pristanak.

Pregled izvršenog rada

U okviru svog rada izvršili smo, između ostalog, sledeće postupke koji se tiču analize materijalnosti, pristupa upravljanja i ključnih podataka predstavljenih u Integrисаном godišnjem izveštaju:

- Pročitali Integrисани godišnji izveštaj (u celosti) kako bismo se uverili da je u skladu sa kriterijumima detaljno navedenim u odeljku „Uvod i obim posla“ u ovom Nezavisnom izveštaju sa ograničenim uveravanjem;
- Intervjuisali ključno osoblje odgovorno za pripremu Integrисаног godišnjeg izveštaja, pružajući informacije o performansama održivosti radi razumevanja i procene procesa, unutrašnjih kontrola i informacionih sistema koji se odnose na pripremu gore pomenutih informacija;
- Postigli razumevanje Društva u pogledu organizacione strukture, dijaloga sa zainteresovanim stranama i procesa razvoja shodno programu održivosti;
- Poređenje teksta i podataka, na bazi uzorka, predstavljenih u Integrисаном godišnjem izveštaju sa osnovnim izvorima. To je uključivalo razmatranje da li su inkorporirana sva materijalno značajna pitanja, kao i da li su prikazani tekst i podaci tačno izvučeni iz osnovnih podataka.

Ograničenja

Da bismo sproveli svoj rad, oslanjali smo se isključivo na informacije koje su nam pružili rukovodioci Društva, koje smo prihvatali u dobroj veri kao potpune, tačne, stvarne i koje ne dovode u zabludu.

- Stoga, nismo ih izložili nijednim procedurama provere, osim postupaka koji su eksplicitno navedeni u našem izveštaju i koji proizilaze iz naše međusobno usaglašene metodologije.
- Nismo sproveli nikakve postupke u vezi sa podacima za prethodne periode u izveštaju, kao ni sa podacima koji se odnose na prognoze i ciljeve.
- Nismo sproveli nikakve postupke u vezi sa bilo čime izvan dogovorenog obima i sledstveno, naši zaključci su ograničeni na dati obim

Nezavisnost i kontrola kvaliteta

Grant Thornton primenjuje zahteve Međunarodnog standarda za kontrolu kvaliteta 1 (ISQC1). Na osnovu toga, održava integrisani sistem kontrole kvaliteta koji uključuje politike i procedure za poštovanje moralnih principa, profesionalnih standarda i relevantnih zakonskih i regulatornih zahteva. Mi se pridržavamo zahteva za nezavisnost i drugih etičkih standarda IFAC-ovog Etičkog kodeksa za profesionalne računovođe Međunarodnog odbora za standarde etičkih standarda za računovođe (IESBA) koji se zasniva na osnovnim principima integriteta, nepričasnosti, profesionalne adekvatnosti, poverljivosti i profesionalnog ponašanja. U tom kontekstu, tim za uveravanje je nezavisan od Društva i nije učestvovao u pripremi Integriranog godišnjeg izveštaja 2021.

Zaključci sa ograničenim uveravanjem

Na osnovu izvršenih postupaka i dobijenih dokaza, nismo došli ni do kakvih saznanja na osnovu kojih bismo smatrali da postoje greške ili pogrešni iskazi koji bi materijalno značajno uticali na nefinansijska obelodanjivanja (uključujući objašnjenja i relevantne reference), kako je prikazano u Integriranom godišnjem izveštaju TITAN Cementare Kosjerić za godinu završenu 31. decembra 2021. Dodatno, nismo došli ni do kakvih saznanja na osnovu kojih bismo smatrali da prikazana nefinansijska obelodanjivanja nisu pripremljena, po svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa kriterijumima navedenim u poglaviju „Obim rada“.

Izveštaj ispunjava napredni nivo kriterijuma Izveštaja o napretku⁵ Globalnog dogovora Ujedinjenih nacija (GDUN).

Beograd, 04. jul 2022. godine

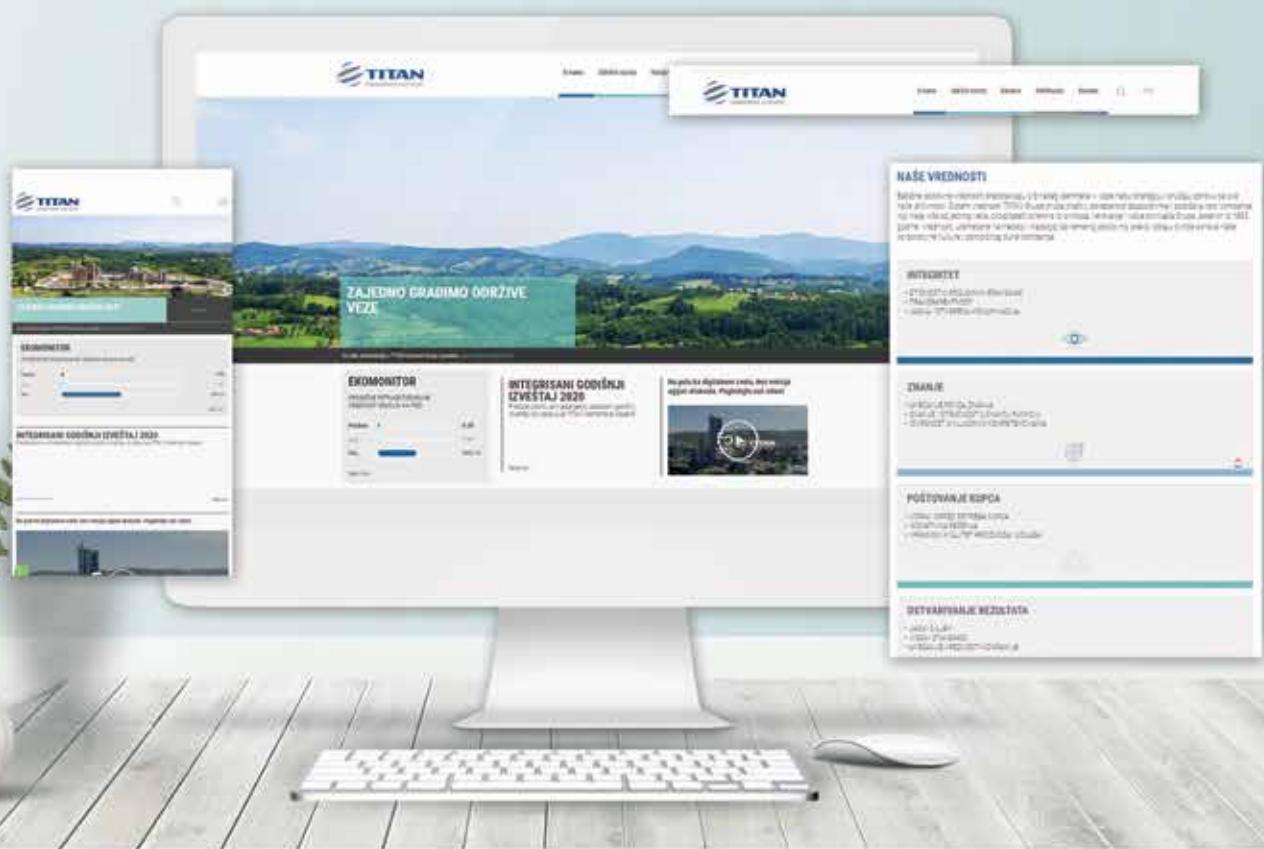
Grant Thornton d.o.o. Beograd

Ovlašćeni revizor

Mirjana Jeremić

⁵ Advanced Level of Communication on Progress Report criteria

POSETITE NAŠ NOVI WEB-SAJT

Zajedno gradimo održive veze

www.titan.rs

Za više informacija skenirajte
QR kod kod posetite naš veb-sajt.

